

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ในจังหวัดนครปฐม

โดย
นางสาวนัยน์พร แก้วจรัสสิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ในจังหวัดนครปฐม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

CREATIVE LEADERSHIP AND EDUCATIONAL QUALITY OF THE EDUCATIONAL
OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL IN NAKHONPATHOM PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม
โดย นายนัปพร แก้วจรัสสิน
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริระประภา)

58252373 : การบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์/ คุณภาพการศึกษา

นางสาว นัยน์พร แก้วจิราสิน: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม 2) คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภายในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 และเขต 2 จำนวน 36 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของดูบริน (Dubrin) และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

58252373 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : CREATIVE LEADERSHIP/EDUCATIONAL QUALITY

MISS NAIPAPHORN KAEWJEERASIN : CREATIVE LEADERSHIP AND EDUCATIONAL QUALITY OF THE EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL IN NAKHONPATHOM PROVINCE THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR VORARKARN SUKSOODKEAY, Ph.D.

The purpose of this research were to know 1) the creative leadership of the educational opportunity expansion school administrators in Nakhonpathom province 2) the educational quality of the educational opportunity expansion school in Nakhonpathom province and 3) the relationship between creative leadership and educational quality of the educational opportunity expansion school in Nakhonpathom province. The sample were 36 the opportunity expansion school administrators in Nakhonpathom province under Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1 and 2. The respondents from each school were the director and teacher totally 72. The instrument was a openionnaire about creative leadership based on Dubrin's concept and educational quality based on Basic Educational Standards, 2018. The statistical used to analyze the data were frequency (f), percentage (%), arithmetic mean (\bar{x}), standard deviation (sd) and Pearson's product moment correlation coefficient.

The findings of this research were as follows :

1. The creative leadership of the educational opportunity expansion school administrators in Nakhonpathom province, as a whole and as individual, were at high level.
2. The educational quality of the educational opportunity expansion school in Nakhonpathom province, as a whole and as individual, were at high level.
3. There was significantly between the creative leadership and the educational quality of the educational opportunity expansion school in Nakhonpathom province at .01 level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม” สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริระประภา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร และอาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์ ประธานคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.เกษา เหลืองสุดใจชื่น ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติคุณ รุ่งเรือง ดร.วิจิตรา ตะโกพร ดร.มาลัย ทองสิมา ดร.อรรถสิทธิ์ อินทร์พิบูลย์ และผู้อำนวยการพิชญ์สินี ชื่นชูวงษ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 และ เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ขอขอบคุณนายพิทยพันธ์ พวงเดช และนางสาวเจนจิรา เวียนสุข รวมไปถึงเพื่อนนักศึกษาปริญญาโทการบริหารการศึกษารุ่น 35/2 ทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนข้อมูลด้านเทคโนโลยีและแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งนางสาวชลธิชา รมโพธิ์รี ที่คอยกระตุ้น สนับสนุน และช่วยเหลือจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกำลังใจจากคุณแม่พันธุ์ณิชา แก้วจิราสิน และครอบครัวของผู้วิจัย และขอขอบคุณ นายดาวิทย์ ฐิตินิขยา คู่สมรส ที่คอยผลักดัน ส่งเสริม ให้คำปรึกษา และอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเป็นอย่างยิ่งที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

นัยนัปพร แก้วจิราสิน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
ข้อคำถามของการวิจัย.....	11
สมมติฐานของการวิจัย.....	12
ขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย.....	19
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	20
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	21
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์.....	24
ความหมายของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์.....	25
คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์.....	28

คุณภาพการศึกษา	48
ความหมายของคุณภาพการศึกษา	48
มาตรฐานคุณภาพการศึกษา.....	51
มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561.....	56
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม	59
ความเป็นมาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	59
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
งานวิจัยในประเทศ.....	71
งานวิจัยต่างประเทศ.....	78
สรุป.....	81
บทที่ 3.....	82
การดำเนินการวิจัย.....	82
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	82
ระเบียบวิธีวิจัย.....	83
แผนแบบการวิจัย.....	83
ประชากร	83
กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	84
ผู้ให้ข้อมูล.....	84
ตัวแปรที่ศึกษา	85
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	86
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	88

สถิติที่ใช้ในการวิจัย	88
สรุป	90
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น	91
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดนครปฐม	93
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน จังหวัดนครปฐม	102
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม	109
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	111
สรุปผลการวิจัย	111
การอภิปรายผล	112
ข้อเสนอแนะ	120
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	120
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	121
รายการอ้างอิง	122
ภาคผนวก	130
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย และรายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ เครื่องมือวิจัย	131
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย	134
ภาคผนวก ค หนังสือขอตกลงเครื่องมือวิจัย และรายชื่อโรงเรียนที่ทดลองเครื่องมือวิจัย	144
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย	147
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และรายชื่อโรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง	152

ภาคผนวก ฉ เครื่องมือวิจัย (แบบสอบถามความคิดเห็น)	156
ประวัติผู้เขียน	169

สารบัญตาราง

หน้า

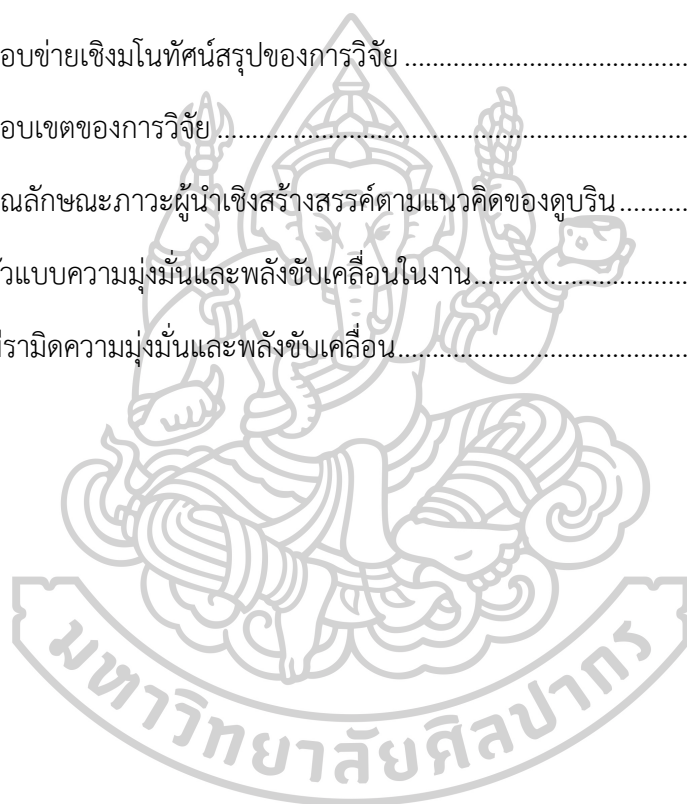
ตารางที่ 1 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2557-2559 สังกัด สพป.นครปฐม เขต 1 จำแนกรายวิชาและเปรียบเทียบในระดับต่างๆ	9
ตารางที่ 2 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2557-2559 สังกัด สพป.นครปฐม เขต 2 จำแนกรายวิชาและเปรียบเทียบในระดับต่างๆ	10
ตารางที่ 3 กรอบและตัวชี้วัดการศึกษาที่สะท้อนถึงคุณภาพในทัศนะขององค์การ UNESCO	49
ตารางที่ 4 จำนวนสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2559).....	65
ตารางที่ 5 จำนวนสถานศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
ตารางที่ 6 จำนวนนักเรียน ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปี2560 การศึกษาสังกัด สพป. นครปฐม เขต 1 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2560).....	67
ตารางที่ 7 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2556-2559 สังกัด สพป.นครปฐม เขต 1 จำแนกรายวิชาและเปรียบเทียบในระดับต่างๆ	68
ตารางที่ 8 จำนวนนักเรียน ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2560 สังกัด สพป. นครปฐม เขต 2 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2560)	69
ตารางที่ 9 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2556-2559 สังกัด สพป.นครปฐม เขต 2 จำแนกรายวิชาและเปรียบเทียบในระดับต่างๆ	71
ตารางที่ 10 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 และเขต 2	84
ตารางที่ 11 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น	92
ตารางที่ 12 คำสัมภาษณ์ความคิดเห็น ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวม	94
ตารางที่ 13 คำสัมภาษณ์ความคิดเห็น ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความรู้ (Knowledge: X ₁).....	95

ตารางที่ 14	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X_2).....	97
ตารางที่ 15	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านบุคลิกภาพ (Personality: X_3) 99	99
ตารางที่ 16	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนใน งาน (Passion for the task and the experience of flow: X_4).....	100
ตารางที่ 17	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม.....	102
ตารางที่ 18	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านคุณภาพผู้เรียน (Y_1).....	103
ตารางที่ 19	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ (Y_2).....	105
ตารางที่ 20	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ (Y_3).....	108
ตารางที่ 21	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม	110

สารบัญญภาพ

หน้า

แผนภูมิที่ 1 คะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยต่างกลุ่มโรงเรียนใน	7
แผนภูมิที่ 2 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 จังหวัดนครปฐมแยกตามสังกัด และรายวิชา.....	8
แผนภูมิที่ 3 ขอบข่ายเชิงมโนทัศน์สรุปของการวิจัย	18
แผนภูมิที่ 4 ขอบเขตของการวิจัย	19
แผนภูมิที่ 5 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของคูบริน	30
แผนภูมิที่ 6 ตัวแบบความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน	42
แผนภูมิที่ 7 พีรามิตความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน	44

บทที่ 1

บทนำ

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็น“สถานศึกษา”ประเภทหนึ่ง ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้ให้ความหมายของคำว่าสถานศึกษาไว้ว่าหมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษา วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา¹ และนอกจากจะมีภารกิจในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและให้บริการการเรียนรู้แก่ผู้เรียนโดยตรงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถ และมีความสุขแล้วสถานศึกษาทุกแห่งยังต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ดังนั้น การประกันคุณภาพภายในจึงเป็นงานสำคัญของสถานศึกษาที่ช่วยสะท้อนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียนและสังคมโดยรวม²

ในการบริหารจัดการองค์การที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานั้น ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานภายในองค์การก็คือ การมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร รวมไปถึงผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ที่สามารถร่วมกันนำพาและทำให้องค์การมีความเป็น

¹พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545, "ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119, ตอนที่ 123ก," (19 ธันวาคม, 2545): 16-21.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553, vol. พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554), 2-3.

น้ำหนึ่งใจเดียวกันที่จะปฏิบัติงานเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ภาวะผู้นำจึงเปรียบเสมือนอาวุธประจำกายของผู้บริหารและผู้นำที่เป็นนักบริหารมืออาชีพ³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยรวมถึงประเทศต่างๆในโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์ได้ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการพัฒนาในด้านต่างๆ อาทิ การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมหนัก การพัฒนาด้านการเกษตร และการพัฒนาด้านการสื่อสาร อีกทั้งเมื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของโลกที่มีลักษณะขยายตัวทางเทคโนโลยี อุตสาหกรรมบริการ องค์กรต่างๆต้องปรับตัวกันอย่างรวดเร็ว ทั้งในเรื่องของการวางกลยุทธ์ และการวางแผนพัฒนากำลังคน จากการพัฒนาเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เกิดขึ้นทำให้ประเทศต่าง ๆ หันมาแข่งขันทางการค้าแทนการทำสงครามเพื่อสร้างอำนาจทางการเมืองและการเมือง ภาวะผู้นำจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากต่อการปรับเปลี่ยนขั้นตอนและกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์กรบรรลุประสิทธิผลและประสบผลสำเร็จในการบริหารงานด้านต่างๆ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการและการประสานงานของคนในองค์กร⁴ และต้องปรับเปลี่ยนมุมมองแนวคิดที่ว่าประชากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญและควรเร่งพัฒนาให้มีคุณภาพมากที่สุด การแข่งขันในศตวรรษนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรในชาติเป็นหลัก โดยเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาประชากรนั่นก็คือ การศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการเตรียมประชากรให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข คือการสร้างพลังปัญญาแก่ประชากรเพื่อพร้อมรับกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้นการศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับพัฒนาประชากรเพื่อเตรียมความพร้อมในยุคศตวรรษปัจจุบัน⁵

ซึ่งในการจัดการการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 นั้นจะต้องมีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำทลาย และซับซ้อน โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 จะเป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรแบบยืดหยุ่นเป็นฐาน

³ สุภัททา ปิณฑะแพทย์, "ภาวะผู้นำของนักบริหารการศึกษามืออาชีพ," เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://www.supatta.haysamy.com/leader_pro.html.

⁴ Steve N., "Preparing Our Leaders for the Future," **Strategic HR Review** 11, 1 (2011): 5-12.

⁵ ชมพู่ โกติรัมย์, "ศตวรรษที่ 21 ปัจจัยการผลิตที่ทำทลาย ก้าวอย่างที่ต้องปรับของไทย," เข้าถึงเมื่อ 16 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/handle/123456789/3827>.

การศึกษาที่ไม่จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียน แต่จะเชื่อมโยงครู นักเรียนและชุมชน เข้าสู่ชุมคลังแห่งความรู้ทั่วโลก ครูจะเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนสารสนเทศเป็นความรู้ และนำความรู้เป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติและให้เป็นประโยชน์ กล่าวคือ การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทักษะจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ประกอบด้วย ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใดคือ ความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21⁶

ในการจัดการศึกษานอกจากผู้บริหารที่อยู่ในฐานะผู้นำจะมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้ว ยังหมายรวมไปถึงบุคคลในองค์การที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดี ย่อมส่งผลต่อองค์การให้ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ ในทางกลับกันหากมีคุณลักษณะผู้นำที่ล้มเหลว อาทิ ไม่สามารถเรียนรู้จากข้อผิดพลาด ขาดทักษะความสามารถ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ ๆ ขาดความรับผิดชอบและความคิดริเริ่ม ก็จะมีผลให้องค์การประสบความล้มเหลวไปด้วย⁷ โดยลักษณะภาวะผู้นำนั้นเป็นความสามารถในการใช้ศิลปะแห่งกระบวนการอิทธิพลชักนำคนให้ทำกิจกรรมในสถานการณ์หนึ่งจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คุณภาพของการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นไรจึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคคลในองค์การ ทั้งนี้การจัดการศึกษาในอนาคตควรดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการนำพาองค์การให้รอดพ้นและได้รับชัยชนะเหนือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้นั้นผู้บริหารในองค์การจึงควรมีภาวะผู้นำใหม่ที่เรียกว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่มีความเอาใจใส่ในงานของตน และมีความสุขในการหาวิธีการในการกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ สามารถแก้ไขปัญหาและสถานการณ์อย่างสร้างสรรค์ จนก่อให้เกิด

⁶ วิโรจน์ สารรัตนะ, *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีศึกษาศตวรรษที่ 21*, vol. พิมพ์ครั้งที่ 5. (กรุงเทพฯ: หจก. ทิพย์วิสุทธิ์, 2556), 113.

⁷ John Zenger H. and Joseph Folkman, *The Extraordinary Leader* (New York: Mc-Graw Hill, 2002), 160-68.

การพัฒนางานให้ก้าวหน้า ค้นหาแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งคุณลักษณะของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถทางเชาว์ปัญญา บุคลิกภาพ และความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน⁸ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงการบริหารของผู้บริหารที่จะส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีเจตนารมณ์ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รวมทั้งผู้ปกครองและประชาชนเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา⁹

คุณภาพการศึกษานั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน¹⁰ ซึ่งภาระงานที่มีความสำคัญในการสะท้อนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้นคือระบบการประกันคุณภาพภายใน ดังที่ได้มีสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 หมวด 6 มาตรา 48 ความว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” โดยมีมาตรฐานการศึกษาที่รัฐกำหนดเป็นกรอบในการวางแผนและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่มุ่งสู่มาตรฐานการศึกษา รวมถึงการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ซึ่งการประเมินตนเองนั้น

⁸ Andrew Dubrin J., "Leadership Research Finding, Practice, and Skills. 8th Ed.," Cengage Learning (2014): 347-52.

⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี, รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 3 ปของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ: สกศ., 2546), 1.

¹⁰ รัตนา ดวงแก้ว, การประยุกต์ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.” ใน ประมวลสารระชุดวิชา การวิจัยการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 14 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556), 1-79.

จะทำให้โรงเรียนทราบจุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา
ของโรงเรียนและประเทศชาติได้ในอนาคต¹¹

ปัญหาของการวิจัย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม
พุทธศักราช 2545 มาตรา 48 และ มาตรา 49 ได้บัญญัติให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้
มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกจากสำนักงาน
รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคน
ที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการ
บริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ล้วนเป็น
ปัจจัยที่เกิดจากการปฏิบัติงานของบุคคลและต้องได้รับการประเมินให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐาน
กำหนด โดยการศึกษางานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในองค์กร ไม่ว่าจะ
ด้านคุณลักษณะ สมรรถนะ คุณธรรม และจริยธรรม โดยเฉพาะปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่ยังไม่มี
การปรับเปลี่ยนเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อคุณภาพและ
การบริหารงานของสถานศึกษา เช่น ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ
ด้านการบริหารงบประมาณ ตลอดจนด้านการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรด้วยกันทั้งสิ้น

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานับเป็นสถานศึกษาประเภทหนึ่ง เป็นโครงการที่ริเริ่ม
ขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 ตามนโยบายของรัฐบาลสมัยนั้น ในการเร่งขยายการบริการทางการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อส่งเสริมประชากรของประเทศให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สูงขึ้น
และแก้ปัญหาอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 เพื่อเปิดโอกาส
ให้ประชาชนในประเทศไทยในท้องถิ่นชนบทห่างไกลได้มีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยในระยะแรก
ให้กรมสามัญศึกษาดำเนินการโครงการในชนบทพื้นที่ยากจนใน 38 จังหวัด จำนวน 225 โรงเรียน ต่อมา
ในปี พ.ศ.2533 รัฐบาลมีมติให้ดำเนินการขยายการศึกษาภาคบังคับให้เด็กได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นอีก
3 ปี และในระหว่างดำเนินการแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาอยู่นั้น
ก็ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินโครงการนำร่องขยายการศึกษา
ภาคบังคับต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ

¹¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แนวทางการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก (กรุงเทพฯ: สกศ, 2543), 2-3.

จำนวน 119 โรงเรียน¹² ซึ่งในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2559) มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7,082 โรงเรียน¹³ ส่วนในจังหวัดนครปฐมนั้น ปัจจุบันมีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 49 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) จำนวน 41 โรงเรียน แยกเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 19 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 22 โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อีกจำนวน 8 โรงเรียน¹⁴

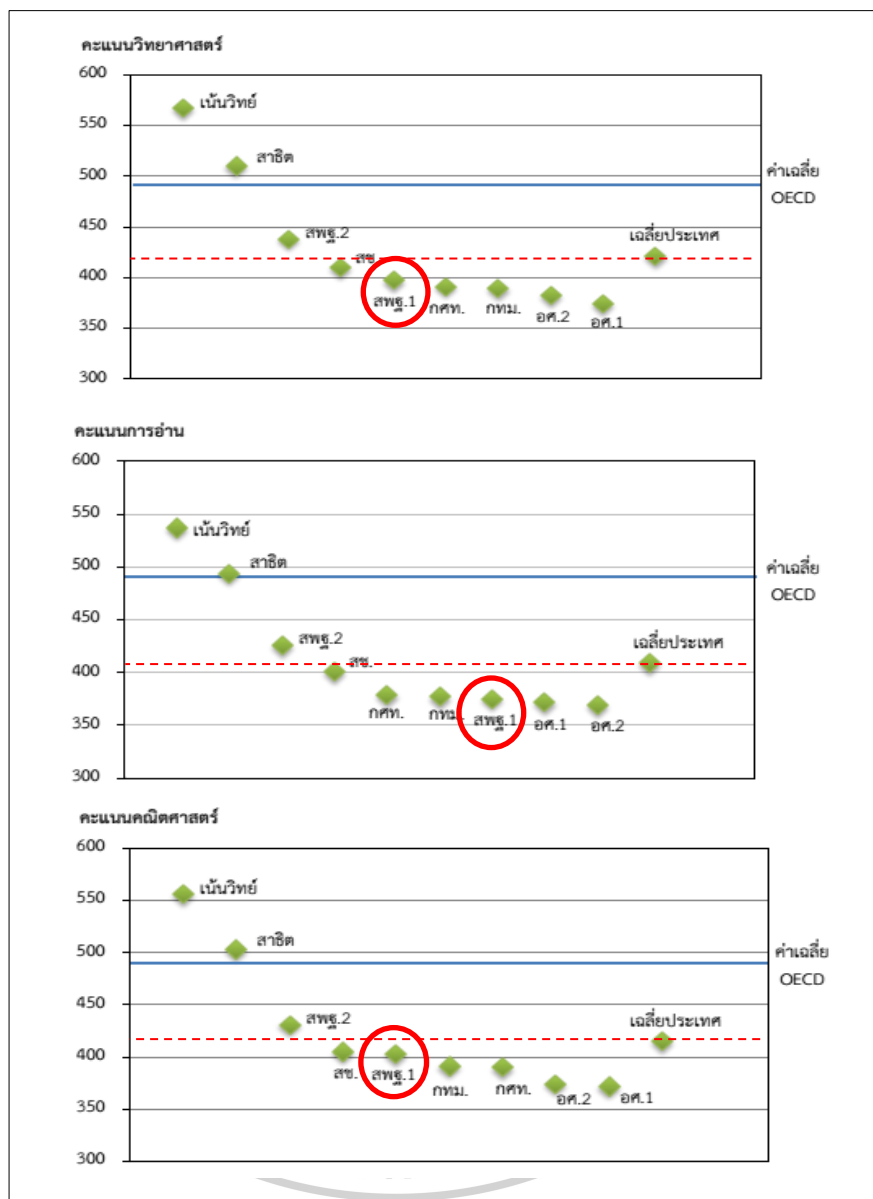
แม้ว่าในปัจจุบันโรงเรียนขยายโอกาสจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และสามารถเพิ่มอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของไทยได้กระจายไปสู่เยาวชนทั่วทุกพื้นที่ของประเทศอย่างทั่วถึงได้แล้วนั้น ในขณะเดียวกัน จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในการบริหารงานวิชาการที่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน และขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านผลการประเมินการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ในการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับนานาชาติ PISA ประจำปี ค.ศ.2015 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และค่าเฉลี่ยขององค์การความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)¹⁵ แสดงดังแผนภูมิที่ 1

¹² กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา, รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, 2539), 1-10.

¹³ บัณฑิตก์ โรหิตเสถียร และนางศลิณี โมสิกะ, "ข่าวภารกิจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ: ให้นโยบายผู้บริหาร สพฐ.," เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=43199&Key=news_act.

¹⁴ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564 (นครปฐม: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, 2559).

¹⁵ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สรุปผลการวิจัย Pisa 2015 (2559).

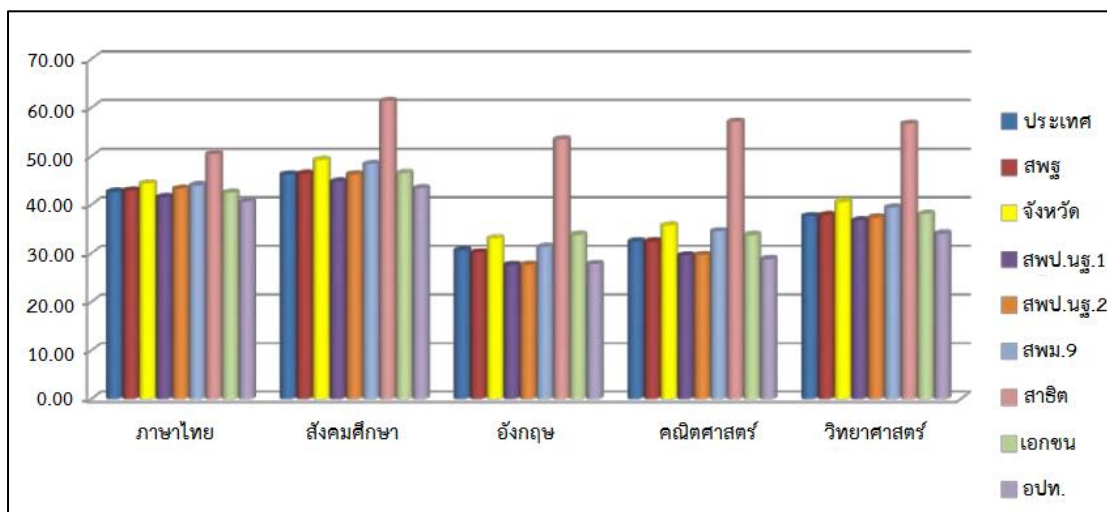

แผนภูมิที่ 1 คะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยต่างกลุ่มโรงเรียนใน PISA 2015

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, “สรุปผลการวิจัย PISA 2015,” 2559.

เช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการศึกษาของจังหวัดนครปฐม (SWOT Analysis) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ปี 2560 – 2564 ที่พบว่าสภาพแวดล้อมด้านการศึกษาภายในจังหวัดนครปฐมมีจุดอ่อนด้านคุณภาพของผู้เรียนโดยรวมยังต่ำกว่าเกณฑ์

(ร้อยละ 50) โดยเฉพาะกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ซึ่งค่าเฉลี่ยคะแนน การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-net) ระดับชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2558 ในภาพรวม ของจังหวัดนครปฐมนั้นมีค่าต่ำกว่าระดับประเทศ¹⁶ แสดงดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ผลการทดสอบระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 จังหวัดนครปฐมแยกตามสังกัด และรายวิชา

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, “แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564.” 2559.

ดังจะเห็นได้จากผลการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการทดสอบระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ใน 5 วิชา พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมลดลง จากปีการศึกษา 2558 เมื่อเปรียบเทียบผล O-NET นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ระหว่างระดับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ พบว่า ผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับสำนักงาน

¹⁶ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, “แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564.” 2559.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศทั้ง 5 วิชา ในภาพรวมส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุเป้าหมายและจำเป็นต้องเร่งพัฒนา¹⁷ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2557-2559 สังกัด สพป.นครปฐม เขต 1 จำแนกรายวิชาและเปรียบเทียบในระดับต่างๆ

คะแนนเฉลี่ย รายวิชา	ระดับ สพป.นครปฐม เขต 1			ระดับ สพฐ	ระดับประเทศ
	2557	2558	2559	2559	2559
ภาษาไทย	35.62	41.58	45.00	46.81	46.36
สังคมศึกษา	47.04	44.76	47.02	49.34	49.00
ภาษาอังกฤษ	25.45	27.57	28.18	31.39	31.80
คณิตศาสตร์	27.34	29.54	25.26	29.53	29.31
วิทยาศาสตร์	37.63	36.75	33.46	35.12	34.99
เฉลี่ย 5 วิชา	34.62	36.04	35.78	38.44	38.29

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560,” 2559.

ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพการจัดการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ซึ่งต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2559 พบว่าผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ใน 5 กลุ่มสาระวิชา มีผลการประเมินเพิ่มขึ้นแต่ไม่ยังบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และเมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบ O-NET นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ระหว่างระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ ใน 5 กลุ่มสาระวิชา พบว่าค่าเฉลี่ยร้อยละระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ต่ำกว่าระดับจังหวัด

¹⁷ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1, แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 (นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม, 2559).

ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระ¹⁸ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2557-2559 สังกัด สพป.นครปฐม เขต 2 จำแนกรายวิชาและเปรียบเทียบในระดับต่างๆ

คะแนนเฉลี่ย รายวิชา	ระดับ สพป.นครปฐม เขต 2			ระดับ สพฐ	ระดับประเทศ
	2557	2558	2559	2559	2559
ภาษาไทย	35.77	43.28	45.92	46.81	46.36
สังคมศึกษา	48.15	46.25	48.74	49.34	49.00
ภาษาอังกฤษ	26.22	27.59	28.31	31.39	31.80
คณิตศาสตร์	28.80	29.65	26.50	29.53	29.31
วิทยาศาสตร์	38.03	37.33	34.96	35.12	34.99
เฉลี่ย 5 วิชา	35.39	36.82	36.89	38.44	38.29

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560,” 2559.

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการศึกษาภายในจังหวัดนครปฐม ยังพบจุดอ่อนในด้านการบริหารจัดการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคปัจจุบัน จึงทำให้การจัดการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษายังไม่ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะในศตวรรษที่ 21¹⁹

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นในสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

¹⁸ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 (นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม 2559).

¹⁹ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564.” 2559.

เพื่อให้ผู้บริหารและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนคุณลักษณะที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการทำงาน และพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ให้โรงเรียนมีคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายที่วางไว้ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาองค์การทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีศักยภาพที่จะผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกันและแข่งขันอย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลกอย่างเต็มศักยภาพในอันดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย และสามารถตอบปัญหาดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อทราบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับใด
2. คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมมีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานทางการวิจัยไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง
2. คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมมีความสัมพันธ์กัน

ขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเชิงระบบของลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) ที่ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นองค์การหนึ่งในระบบสังคมที่มีลักษณะเป็นระบบเปิดเนื่องจากมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารโรงเรียน (System of School Administration) จะมีลักษณะเป็นการจัดการเชิงระบบ โดยพื้นฐานขององค์การทางการศึกษามี 5 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ งบประมาณ ทรัพยากรทางกายภาพ และข้อมูลต่างๆ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation process) ได้แก่ การดำเนินการภายในขององค์กรและระบบของการจัดการดำเนินงาน 3) ปัจจัยนำออกหรือผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ความพึงพอใจของชุมชน ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ และผลของการจัดการศึกษา 4) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) คือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับปัจจัยนำออกหรือกระบวนการขององค์การ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกปัจจัยนำเข้าในการบริหารงานในรอบต่อไป ข้อเสนออาจนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการเปลี่ยนแปลงและผลผลิตในอนาคต และ 5) สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมขององค์การรวมถึงพลังของสังคม การเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ²⁰

²⁰Fred C. Lunenburg and Ornstein C. Allan, **Educational Administration: Concepts and Practices. 6th Ed** (Belmont CA Wadworth/Cengage Learning, 2012), 20-22.

สำหรับปัจจัยนำเข้า กระบวนการเปลี่ยนแปลง ผลผลิต และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออร์สไตน์ (Lunenburg and Ornstein) ที่กล่าวถึงลักษณะขององค์การ สรุปได้ว่า องค์การมีลักษณะเป็น ระบบเปิด (Open system) ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมซึ่ง เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีความสัมพันธ์ได้ต่อกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ ระบบจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูล และการจัดการ ซึ่งในองค์การทางการศึกษานั้นหมายถึงทรัพยากรต่างๆ อาทิ บุคลากร ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญที่ผู้วิจัยสนใจ คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ งบประมาณ วัสดุ-อุปกรณ์ และนโยบายการจัดการศึกษา โดยปัจจัยต่างๆเหล่านี้จะผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation process) ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศติดตาม ให้ได้มาซึ่งปัจจัยนำออกหรือผลผลิต (Output) ได้แก่ คุณภาพ การศึกษา และถ้ามีข้อบกพร่องบางอย่างเกิดขึ้นก็สามารถนำกลับมาแก้ไขเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยผ่านกระบวนการต่างๆอีกครั้ง ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน และจะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environment) ทั้งภายในและนอกองค์กร ได้แก่ สภาพสังคม สภาพการเมืองการปกครอง และสภาพเศรษฐกิจ เป็นต้น²¹

สำหรับปัจจัยนำเข้าด้านบุคคลากรนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ในยุคศตวรรษ ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารและบุคคลในองค์การทางการศึกษาจึงควรมี คุณลักษณะภาวะผู้นำแบบใหม่ที่เรียกว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ของเบนนิส (Bennis) ที่ได้สรุปภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าจะเกี่ยวข้องกับคน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ เป็นความไว้วางใจในการบริหารจัดการเชิงระบบ 2) วิสัยทัศน์ เป็นการ มองอนาคตที่มุ่งสู่ความสำเร็จ และ 3) ความยืดหยุ่น ทั้งในการคิด การกระทำ และการ ตัดสินใจ²² แนวคิดของคอตเตอร์ (Coutu) ที่ได้สรุปสาระสำคัญของภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ว่ามีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) จินตนาการ 3) การคิดเชิงวิจารณ์ญาณ และ

²¹Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein. **Educational administration: Concepts and practices**, 6th ed., (Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning, 2012), 20-22.

²²Warren Bennis, **Creative Leadership [Abi]** (Bangkok: Chulalongkorn University, 2002).

4) การปฏิบัติการเชิงสะท้อนผล²³ แนวคิดของเชอร์นิน (Chernin) ที่ได้สรุปภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นความสามารถในการติดต่อประสานงานทั้งเกี่ยวข้องกับตนเองและทีมงาน มีองค์ประกอบหลักดังนี้ 1) แรงบันดาลใจ 2) วิสัยทัศน์ และ 3) จินตนาการ²⁴ แนวคิดของแดนเนอร์ (Danner) ที่ได้สรุปคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย 1) ความยืดหยุ่น และ 2) ความไว้วางใจ²⁵ แนวคิดของดูบริน (Dubrin) ที่กล่าวว่าการจะมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้นั้น บุคคลจะต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) ความสามารถทางเชาว์ปัญญา 3) บุคลิกภาพ และ 4) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน²⁶ แนวคิดของกุนเทริน (Gunter) ที่ได้สรุปคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย 1) แรงบันดาลใจ 2) วิสัยทัศน์ 3) สติปัญญา และ 4) ความน่าเชื่อถือ²⁷ แนวคิดของแฮร์ริส (Harris) ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าไม่ใช่คุณลักษณะแต่จะเป็นการกระทำที่มีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลง และได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย 1) ความยืดหยุ่น และ 2) ความท้าทาย²⁸ แนวคิดของปาลุส และฮอร์ธ (Palus and Horth) ที่ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีองค์ประกอบดังนี้ 1) การให้ความสนใจ 2) บุคลิกภาพ 3) จินตนาการ 4) ความมุ่งมั่นทุ่มเท 5) การให้ความร่วมมือ และ 6) การสร้างจิตสำนึก²⁹ แนวคิดของพาร์คเกอร์ และบิกนาร์ด (Parker and Begnaud) ที่ร่วมกันสรุปภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ในหนังสือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง

²³Richard Couto A., *To Give Their Gifts: Health Community and Democracy* (Nashville: Vanderbilt University Pr., 2002), 145.

²⁴Peter Chernin, "Creative Leadership: The Strength of Ideas the Power of the Imagination," *Vital Speeches of the Day* 68, 8 (2001): 245.

²⁵Sarah E. Danner, "Creative Leadership in Art Education: Perspectives of an Art Educator" (Thesis Master of Arts (MA), in Art Education (Fine Arts) Ohio University, 2008), npage.

²⁶Andrew Dubrin J., "Leadership Research Finding, Practice, and Skills. 8th Ed.," *Cengage Learning* (2014): 347-52.

²⁷Gottlieb Guntern, *The Challenge of Creative Leadership* (n.p.: Maya Angelou Press, 2004), n.page.

²⁸Alma Harris, "Creative Leadership: Developing Future Leaders," *Management in Education* 23, 1 (2009): 9-11.

²⁹Charles J. Palus and David M. Horth, *The Leader's Edge: Six Creative Competencies for Navigating Complex Challenges* (n.p.: Wiley, 2002).

สร้างสรรค์ว่าประกอบไปด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) ความยืดหยุ่น และ 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา³⁰ แนวคิดของสโตน และทิมเพอร์เลย์ (Stoll and Temperley) ที่ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ในบทความชื่อ “Creative Leadership: a Challenge of Our Times” ว่าประกอบไปด้วย 1) จินตนาการ และ 2) การคิดแบบไตร่ตรอง³¹ และแนวคิดของ สเติร์นเบิร์ก ได้ระบุถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้นำสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้องประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ การตัดสินใจในกรณีต่างๆ นั้น 1) จะต้องเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ 2) ผ่านการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน 3) มีการฝึกฝนและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และ 4) ต้องเป็นไปด้วยความเฉลียวฉลาดและมีชั้นเชิง³²

สำหรับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการประเมินคุณภาพการศึกษาขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ที่ระบุว่าคุณภาพการศึกษาจะพิจารณาจาก 5 ประการ ได้แก่ 1) ตัวผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนที่มีสุขภาพแข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือการเรียนจากครอบครัว และชุมชน 2) สภาพแวดล้อมในการเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย ป้องกันการคุกคามทางเพศ และมีการจัดหาทั้งทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอเหมาะสม 3) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ หมายถึง เนื้อหาสาระการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร หนังสือ สื่อ อุปกรณ์การเรียน ทักษะพื้นฐาน โดยเฉพาะการอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณ รวมถึงทักษะชีวิตที่เด็กจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่ดี ความปลอดภัย ความรู้เรื่องเพศศึกษา การโภชนาการ การป้องกันการติดเชื้อต่าง ๆ 4) กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่ครูเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในบรรยากาศของห้องเรียน นอกห้องเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี ครูมีทักษะการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนและลดช่องว่างความแตกต่างในการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 5) ผลลัพธ์ หมายถึง ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องสะท้อนถึงความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการศึกษาของชาติ และการมีส่วนร่วม

³⁰ Jeanette P. Parker and Lucy G. Begnaud, **Developing Creative Leadership** (Portsmouth NH.:Teacher Ideas Pr., 2004), 4.

³¹ Louise Stoll and Julie Temperley, "Creative Leadership: A Challenge of Our Times," **School Leadership and Management** 29, 1 (2009): 63-76.

³² Robert J. Sternberg, "Creative Leadership: It's a Decision," **Journal of Leadership**, 36, 2 (2006): 22-24.

ของสังคม³³ แนวคิดขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้เสนอว่า การศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพิจารณาจากกรอบและตัวชี้วัดการศึกษาที่สะท้อนถึงคุณภาพ 4 ประการ ได้แก่ 1) ลักษณะของผู้เรียน หมายถึง นักเรียนมีสุขภาวะที่ดีภาวะโภชนาการที่สมบูรณ์ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง ครูมีคุณภาพในการสอนและมีเทคนิคการสอนที่กระตือรือร้น และมีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่นิยามไว้อย่างชัดเจนโดยครอบคลุมการวัดความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณค่า 3) เนื้อหาสาระ หมายถึง หลักสูตรสอดคล้องและสนองต่อความต้องการของสังคม และพัฒนาจากความรู้และประสบการณ์ของครูและนักเรียน และ 4) ระบบ หมายถึง การจัดระบบการศึกษาให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การศึกษามีเพียงพอเหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกสุขลักษณะ และมีความปลอดภัย มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม รวมถึงเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่นและวัฒนธรรม³⁴ และแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้เป็นหลักในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยในปัจจุบันใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 ซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วยความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดประเภทต่างๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ หมายถึง การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการ

³³ UNICEF, "Defining Quality in Education," accessed December 2, 2016, available from <http://www.unicef.org/education/files/QualityEducation.PDF>.

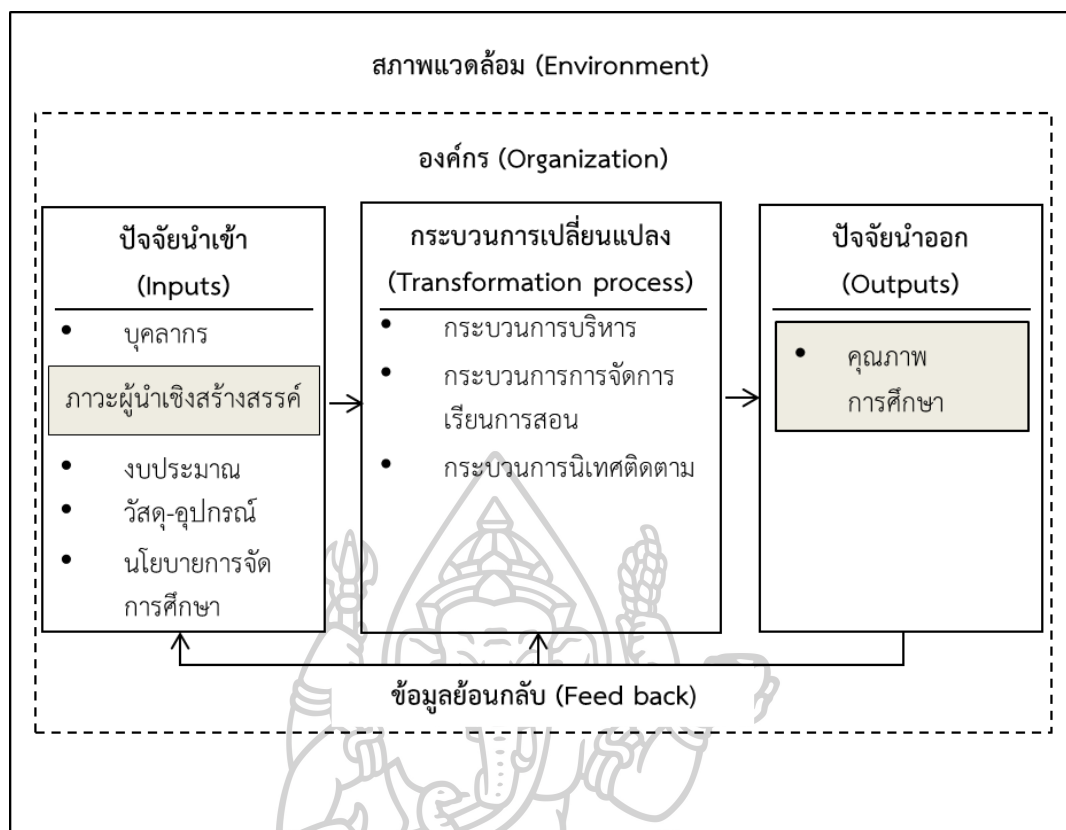
³⁴ UNESCO, "Efa Global Monitoring Report: Understanding Education Quality," accessed December 2, 2016, available from http://www.unesco.org/education/gmr_download/chapter1.pdf

จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการจัด การเรียนการสอนตาม มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่าน กระบวนการคิดและปฏิบัติจริงมีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ครูรู้จักผู้เรียน เป็นรายบุคคล ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลที่ได้มาให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการ จัดการเรียนรู้³⁵

จากแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะของบุคคลในองค์การที่เป็น ทรัพยากรในการบริหารองค์การ ที่จะส่งผลต่อกระบวนการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ เพื่อส่งผลให้เกิดผลผลิต คือ คุณภาพการศึกษา ที่สะท้อนถึงคุณภาพของสถานศึกษาในด้านผู้เรียน ด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาสาระ และด้านการจัดระบบการศึกษา ผู้วิจัยจึงนำหลักการดังกล่าวมาเป็นขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย โดยสามารถนำเสนอตั้ง ปรากฏในแผนภูมิที่ 3

³⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, "แนวทางการประเมินคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์ การศึกษาพิเศษ," เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://bet.obec.go.th/index/wp-content/uploads/2018/08/nn3.pdf>.

แผนภูมิที่ 3 ขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan C. Omstein. **Educational administration: Concepts and practices**, 6th ed., (Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning, 2012), 20-22.

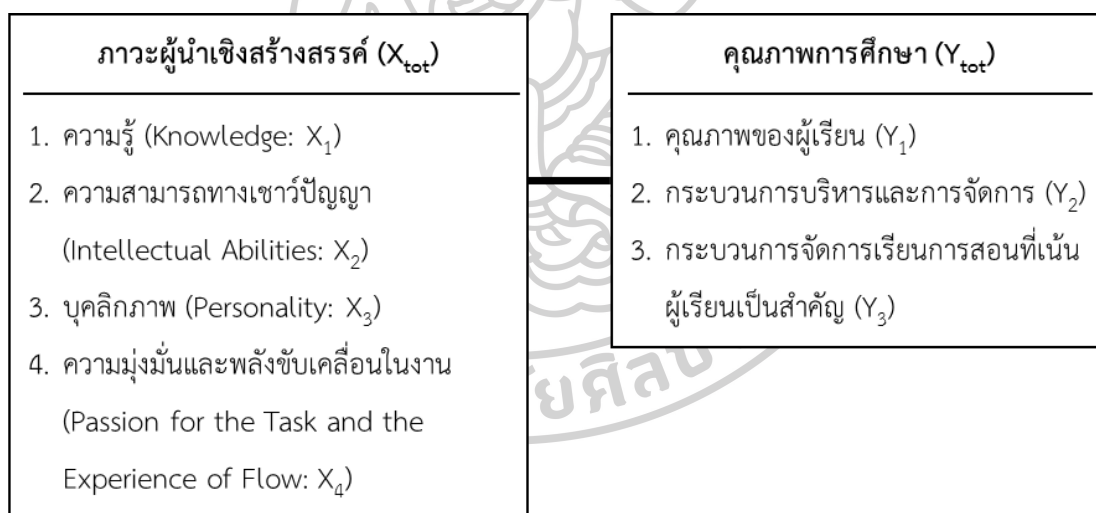
: Andrew J. Dubrin. **Leadership Research Finding, Practice, and Skills**. 8th ed., (Cengage Learning, 2014), 347-352.

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ**, เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://bet.obec.go.th/index/wp-content/uploads/2018/08/nn3.pdf>

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม และสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ ดุบริน (Dubrin) ที่กล่าวว่าการจะมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้นั้น บุคคลในองค์กรจะต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities) 3) บุคลิกภาพ (Personality) และ 4) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow)

สำหรับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ใช้การบ่งชี้คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 ซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Andrew J. Dubrin. **Leadership Research Finding, Practice, and Skills**. 8th ed., (Cengage Learning, 2014), 347-352.

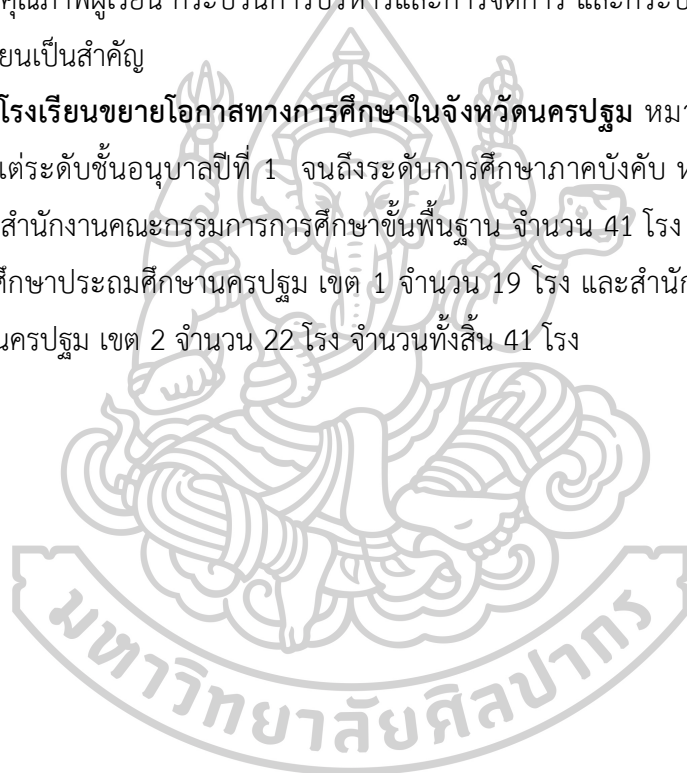
: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ**, เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://bet.obec.go.th/index/wp-content/uploads/2018/08/nn3.pdf>

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารและบุคคลในองค์การที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในการนำหรือประสานงานผู้อื่นให้เกิดการทำงานร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายและสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถทางเชี่ยวชาญ บุคลิกภาพ และความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน

คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จนถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ หรือมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 41 โรงเรียน ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 19 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 22 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 41 โรงเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดต่างๆ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คุณภาพการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ (Leadership) หรือความเป็นผู้นำ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการนำ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับความสำเร็จของผู้นำ ภาวะผู้นำได้รับความสนใจ และมีการศึกษามาเป็น เวลานานแล้ว เพื่อให้รู้ว่าอะไรเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ หรือมีภาวะ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การศึกษานั้นได้ศึกษาตั้งแต่คุณลักษณะ (Traits) ของผู้นำ อำนาจ (Power) ของผู้นำ พฤติกรรม (Behavior) ของผู้นำแบบต่าง ๆ และอื่น ๆ ในปัจจุบันนี้ ก็ยังมีการศึกษาภาวะ ผู้นำอยู่ตลอดเวลา และพยายามจะหาภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิภาพในแต่ละองค์การและในสถานการณ์ ต่าง ๆ กัน

ความหมายของภาวะผู้นำ

มีผู้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้หลากหลายและแตกต่างกัน ก็เนื่องมาจากขอบเขต เนื้อหาและความสนใจในภาวะผู้นำในการศึกษาของนักวิจัยแตกต่างกัน อาทิ

สต็อกคิล (Stogdill) กล่าวว่า ภาวะผู้นำคือความริเริ่มและอำนาจไว้ซึ่งโครงสร้างของ ความคาดหวังและความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกของกลุ่ม³⁶

แมคฟาแลน (Mc Farland) กล่าวว่า ภาวะผู้นำคือความสามารถที่จะชี้แนะ สั่งการ หรือ อำนวยการ หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่นเพื่อให้มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้³⁷

³⁶R. M. Stogdill, *Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research* (New York US: Free Press, 1974), 411.

³⁷McFarland, *Management : Foundation & Practices, 5 Th Ed.* (New York Macmillan Publishing Inc., 1979), 303.

ชวาร์ท (Schwartz) ภาวะผู้นำคือศิลปะในการชี้แนะลูกน้อง หรือผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ³⁸

มิทเชล และ ลาร์สัน จูเนียร์ (Michell and Larson, Jr.) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็น กระบวนการที่บุคคลใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้บรรลุความต้องการของกลุ่ม หรือจุดมุ่งหมายของ องค์กร³⁹

กูนต์ และเวอริช (Koontz and Wehrich) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นศิลปะของการใช้อิทธิพล หรือกระบวนการใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น เพื่อให้เขามีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน จนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม⁴⁰

โรบบินส์ (Robbins) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้⁴¹

สโตนเนอร์และฟรีแมน (Stoner and Freeman) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของ การชี้แนะและอิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกของกลุ่ม⁴²

จากนิยามต่างๆสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะหรือกระบวนการที่บุคคล ใดบุคคลหนึ่ง หรือมากกว่า พยายามใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มตน กระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้บุคคลอื่น หรือกลุ่ม บุคคลอื่น มีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ โดยมี ความสำเร็จของกลุ่ม หรือองค์กรเป็นเป้าหมาย

³⁸Z.D. Schwartz, **Introduction to Management : Principle, Practice and Process** (New York Harcourt Brace Jovanovich, 1980), 491.

³⁹T.R. Mitchell and J. R. Larson, **People in Organizations : An Introduction to Organization Behavior 3rd Ed** (New York: McGraw-Hill, 1987), 435.

⁴⁰Koontz H. and Wehrich H., **Management** (New York McGraw –Hill, 1988), 437.

⁴¹Stephen P. Robbins, **Organizational Behavior. 9th Ed** (Englewood cliffs, NJ Prentice Hall, 1989), 302.

⁴²J.A.F. Stoner and R.E. Freeman, **Management 5th Ed.** (Englewood cliffs, NJ Prentice Hall, 1989), 459.

คุณลักษณะภาวะผู้นำ

มิทเชล และ ลาร์สัน จูเนียร์ (Michell and Larson, Jr.) ได้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ในการพิจารณาว่าผู้นำใดมีภาวะผู้นำหรือไม่ ได้แก่

1. ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพล ที่ผู้นำพยายามจะมีอิทธิพลเหนือผู้ตาม เพื่อให้มีพฤติกรรม การปฏิบัติงานตามต้องการโดยมีจุดมุ่งหมายขององค์การเป็นเป้าหมาย ไม่ใช่เรื่องของบุคคลที่จะพึงมีภาวะผู้นำได้โดยที่ไม่ได้มีการกระทำใด ๆ เป็นกระบวนการ (process) ให้เกิดอิทธิพลต่อผู้อื่น ดังนั้น ผู้นำทางจากการแต่งตั้ง เช่น ผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ ซึ่งอาจจะมีภาวะหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ามีลักษณะทั้ง 3 ประการหรือไม่ ในทางตรงข้าม ผู้ที่แสดงภาวะผู้นำอาจจะไม่เป็นผู้หน้าที่แบบทางการ แต่มีองค์ประกอบ 3 ประการนั้น

2. ภาวะผู้นำ นอกจากเป็นกระบวนการแล้ว ภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ตามยอมให้ผู้นำใช้อิทธิพลต่อตัวเขา ซึ่งโดยทั่วไปก็ต้องพิจารณาถึงระดับความถูกต้องของอิทธิพลที่ใช้ด้วยว่าไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจเข้าสู่เชิง หรือบีบบังคับ ให้ทำตาม เพราะถ้าเป็นการเช่นนั้นก็ไม่ถือว่าผู้นำมีภาวะผู้นำได้

3. ภาวะผู้นำ จะถูกอ้างถึงเมื่อจุดมุ่งหมายของกลุ่ม หรือองค์การประสบความสำเร็จ ดังนั้นถ้าหากผู้นำไม่สามารถ นำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จดังกล่าวได้ ก็ย่อมหมายถึงว่าผู้นำไม่ได้แสดงภาวะผู้นำหรือไม่มีความสามารถในการนำนั่นเอง⁴³

สต็อกดิล (Stogdill) กล่าวว่า คุณลักษณะผู้บริหารที่ดีประกอบด้วย 6 ประการ ดังนี้

- 1) คุณลักษณะทางกาย เป็นผู้แข็งแรง มีร่างกายเป็นสง่า
- 2) พื้นฐานทางสังคมเป็นผู้ที่มีการศึกษาและมีสมรรถภาพทางสังคมดี
- 3) สติปัญญาและความสามารถ เป็นผู้ที่มีสติปัญญา และความสามารถเฉลียวฉลาด มีการตัดสินใจดี
- 4) บุคลิกภาพ เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ตั้งตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 5) คุณลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน เป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการทำงาน มีความสามารถรับผิดชอบและมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ และ
- 6) คุณลักษณะทางสังคม เป็นผู้ที่ปรารถนาจะร่วมมือกับคนอื่น มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานคนอื่น ๆ มีความเฉลียวฉลาดในการสังคม⁴⁴

เดสเลอร์ (Dessler) กล่าวถึงคุณสมบัติพื้นฐานที่ทำให้ผู้นำแตกต่างจากบุคคลทั่วไป ประกอบด้วย 1) ความมุ่งมั่น (drive) 2) แรงจูงใจในการเป็นผู้นำ (Leadership Motivation) 3)

⁴³T. R. Mitchell, & J. R. Larson, **People in Organizations : An Introduction to Organization Behavior**, 3rd ed. (New York: McGraw-Hill, 1987), 435-436.

⁴⁴R.M. Stogdill, **Handbook of leadership: A survey of theory and research**, (New York, US: Free Press, 1974), 74-75.

ความซื่อสัตย์ (Integrity) 4) ความเฉลียวฉลาด (Intelligence) 5) ความมั่นใจในตัวเอง (Self-confidence) และ 6) ความรอบรู้ในสิ่งที่ตนเองทำ (Knowledge of the Business)⁴⁵

การเป็นผู้นำ นักทฤษฎีบางท่านได้ให้ความเห็นว่า เป็นบุคลิกลักษณะเด่นซึ่งบางคนมีมาตั้งแต่กำเนิด จึงศึกษาเล่าเรียนหรือสอนกันไม่ได้ เช่น มหาบุรุษของโลก นโปเลียน อับราฮัม ลินคอล์น เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ มีบุคลิกลักษณะเด่นเป็นพิเศษกว่าบุคคลธรรมดา นานนับร้อย ๆ ปี จึงจะพบสักคนหนึ่ง แต่การเป็นผู้นำในลักษณะการบริหารนั้น อาจจะศึกษาหรือฝึกฝนให้มีขึ้นมาได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ภาวะความเป็นผู้นำเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและความสามารถของคนซึ่งมีลักษณะโดดเด่นเป็นพิเศษเฉพาะบางอย่าง ที่จะไม่พบในตัวบุคคลที่ไม่ใช่ผู้นำ

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ในอดีตที่ผ่านมา นักวิชาการศึกษาได้พยายามศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพมาอย่างยาวนาน ซึ่งในแต่ละยุคสมัยจะมีแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน โดยก่อนยุคศตวรรษที่ 21 ช่วงคริสต์ศักราช 1930 - 1940 ภาวะผู้นำจะเป็นการกล่าวถึง ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Theory) ที่มุ่งเน้นการศึกษาคุณลักษณะของบุคคลที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างผู้นำและผู้ตาม ต่อมาช่วงปลายคริสต์ศักราช 1940 จะเป็นการศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม โดยศึกษาว่าผู้นำที่มีประสิทธิผลควรมีพฤติกรรมอย่างไร ต่อมาในช่วงคริสต์ศักราช 1960 นักวิจัยพบว่าพฤติกรรมของผู้นำที่ใช้ได้ดีในที่หนึ่ง อาจจะใช้ได้ไม่ดีกับอีกที่หนึ่ง จึงก่อให้เกิดทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ โดยคำนึงถึงปัจจัยตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในด้านคุณลักษณะและพฤติกรรม และต่อมาช่วงกลางคริสต์ศักราช 1970 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์เชิงบูรณาการของภาวะผู้นำ ได้มีความพยายามรวบรวมทฤษฎีภาวะผู้นำทั้งเชิงคุณลักษณะ เชิงพฤติกรรม และตามสถานการณ์ มาอธิบายการมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามที่มีประสิทธิผลเกิดเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ ซึ่งทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงศรัทธาบาโรมี ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์⁴⁶

⁴⁵Gary Dessler, **Management : Leading People and Organizations in the 21 Century** (New Jersey Prentice Hall, 1998), 78.

⁴⁶วิโรจน์ สารรัตน์, **ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล** (ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา, 2555), 9.

และเมื่อก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพแวดล้อมมีความซับซ้อนมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการองค์กรเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวคิดใหม่ๆ ทำให้การแก้ไขปัญหแบบเดิมๆมักไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งแนวคิดภาวะผู้นำแบบเดิมแม้ว่าจะมีความสำคัญและจำเป็นแต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะนำมาอธิบายเกี่ยวกับภาวะผู้นำรุ่นใหม่และการศึกษาของไทยได้ ปัจจุบันจึงได้มีความพยายามในการพัฒนาแนวคิดภาวะผู้นำให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้แก้ไขปัญหามีความแตกต่างไปจากเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ความหมายของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ในปัจจุบันนักวิชาการการศึกษาต่างตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จึงได้พยายามค้นคว้า ตั้งสมมติฐาน อธิบาย ตลอดจนวิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และได้นำเสนอานิยามและแนวคิดไว้อย่างหลากหลาย อาทิ

เอแดร์ (Adair) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงด้านภาวะผู้นำ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Leadership for Innovation ไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การกระตุ้นส่งเสริมและแนะนำกระบวนการใหม่ๆอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการใหม่ๆอย่างท้าทาย ซึ่งนับว่าเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับการนำของคนสร้างสรรค์⁴⁷

บาชาดัวร์ (Basudur) ที่ได้สรุปแนวคิดและสาระสำคัญไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการนำบุคคลอื่นผ่านกระบวนการหรือวิธีการร่วมกัน เป็นการค้นหาและแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ เป็นวิธีการหรือกระบวนการที่เรียบง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนแต่มีผลลัพธ์ดีเยี่ยม⁴⁸

คอสตา (Coste) ได้เสนอแนวคิดและมิติของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่การพัฒนาองค์กรในเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย ความท้าทายและการมีส่วนร่วม ความมีอิสระ ความไว้วางใจ การให้เวลาสำหรับการคิด ความสนุกสนาน การลดความขัดแย้ง การสนับสนุนความคิดเห็น การโต้แย้ง การกล้าเสี่ยงกับความท้าทายและกดดัน⁴⁹

⁴⁷ John E. Adair, **Leadership for Innovation: How to Organize Team Creativity and Harvest Ideas.** 2nd Ed (London & Philadelphia Kogan Page, 2007), 80.

⁴⁸ Min Basadur, "Leading Other to Think Innovatively Together: Creative Leadership.," **Journal of The Leadership Quarterly** 15, 1 (2008): 103-21.

⁴⁹ Tara G. Coste, "**Creative Leadership & Women,**" accessed December 2, 2016, available from <http://www.pptsearch.net/details-creative-leadership-amp-women-349420.html>.

ดูบริน (Dubrin) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่มีความคล้ายคลึงกับบุคคลทั่ว ๆ ไปที่มีความคิดสร้างสรรค์ แต่จะแตกต่างกันในด้านความมุ่งมั่นและอุทิศตนเพื่องานและองค์การ ตลอดจนจะมีรู้สึกสนุกสนานไปกับการแก้ไขปัญหาที่ท้าทายด้วยการใช้สติปัญญา และนำพาให้สมาชิกร่วมกันพัฒนาองค์การให้เปลี่ยนไปจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่⁵⁰

แฮร์ริส (Harris) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ว่าเกี่ยวข้องกับการติดต่อประสานงานกับบุคคลที่มีความคิดเห็นที่ตรงกันและแตกต่างกัน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยเวลาและโอกาสเพื่อที่จะให้มีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตามคำตอบที่ได้อาจจะไม่ใช่มาจากความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน อาจจะมาจากผลของความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน อันจะนำไปสู่การคิดเชิงสร้างสรรค์ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ แต่ก็ต้องกล้าเปลี่ยนความคิดเดิม ๆ และเผชิญกับความเชื่อมั่นกับวิธีการใหม่ๆ ที่จะสร้างขึ้นเป็นภาวะผู้นำที่พัฒนาสมรรถนะและความสามารถต่าง ๆ ของบุคคลภายในองค์กร เพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ในทุกสถานที่และทุกระดับ เพื่อจะได้รับการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น และที่สำคัญคือการมีภาวะผู้นำที่ปราศจากการยึดมั่นถือมั่น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทาง วิธีการใหม่ๆ และความท้าทายมากกว่าการคงอยู่ในสภาพแบบเดิมๆ ดังที่เป็นอยู่⁵¹

ปาลุส และฮอร์ธ (Palus and Horth) ให้ความเห็นว่า ความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือการที่บุคคลที่เป็นผู้นำสามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนในปัจจุบัน โดยใส่ใจที่จะเข้าใจสถานการณ์ที่ซับซ้อนนั้น รู้จักดึงศักยภาพส่วนตนของทั้งตนเองและสมาชิกในองค์กรหรือชุมชนมาเป็นพลังกลุ่มในการจัดการสิ่งต่างๆ มีการให้ข้อมูลข่าวสาร เสนอความคิด และสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักริเริ่มความคิดที่ผ่านการตรวจสอบและทดสอบอย่างอิสระ และรู้จักการใช้กระบวนการของการเรียนรู้อย่างเป็นสาระบันเทิง เพื่อค้นหาความคิดใหม่ๆ และรู้จักสังเคราะห์ทุกเนื้อหาและการกระทำที่ปรากฏ⁵²

⁵⁰ Andrew J. Dubrin. *Leadership Research Finding, Practice, and Skills*. 8th ed., (Cengage Learning, 2014), 347-352.

⁵¹ Alma Harris, "Creative leadership: Developing future leaders," *Management in Education* 23, 1 (2009): 9-11.

⁵² Charles J. Palus and David M. Horth, *The Leader's Edge: Six Creative Competencies for Navigating Complex Challenges*. (n.p.: Wiley, 2002), n.pag.

เรลีน (Raelin) ได้อธิบายความหมายของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า คือ การที่บุคคลที่เป็นผู้นำเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นโดยรู้จักคัดสรรหรือแบ่งปันพลังอำนาจของตนให้กับสมาชิกในองค์กรหรือชุมชนอย่างเต็มใจและเป็นธรรมชาติ อีกทั้งความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์คือการที่บุคคลเป็นผู้นำร่วมได้ โดยที่การตัดสินใจหรือการกระทำใดๆ ไม่ต้องขึ้นอยู่กับสมาชิกเพียงคนใดคนหนึ่ง หรือผู้นำโดยตำแหน่ง หรือผู้ริเริ่มความคิดทุกๆคนมีส่วนร่วมในความเป็นผู้นำ⁵³

สโตน และทิมเพอร์เลย์ (Stoll and Temperley) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การมีปฏิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการโดยคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนในสถานการณ์ และประเด็นต่างๆ อย่างท้าทาย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมอง การคิด และการกระทำสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกัน เพื่อจะเสริมสร้างโอกาสให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้อื่นมีความสร้างสรรค์⁵⁴

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการในประเทศที่ได้ศึกษาด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้นิยาม และให้แนวคิดไว้อย่างหลากหลาย อาทิ

กรองทิพย์ นาควิเชตร กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการผลักดันให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งมาด้วยการคิดต่างคิดหลายมิติ คิดบวก คิดเชิงสร้างสรรค์และพัฒนา รวมทั้งการคิดแก้ปัญหา⁵⁵

กิตต์กัญจน์ ปฏิพันธ์ กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีค่านิยมทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันตามขอบเขต เนื้อหา ทักษะคติ มุมมอง และสถานการณ์ สามารถจำแนกค่านิยมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้เป็น 2 กลุ่ม ประกอบไปด้วย 1)กลุ่มที่ให้ค่านิยมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในลักษณะการสร้างหรือการนำ เป็นความสามารถในการนำบุคคลอื่น ๆ ผ่านกระบวนการ (Process) หรือวิธีการ (Method) ร่วมกันไปสู่อนาคตใหม่ ๆ ที่ริเริ่มสร้างสรรค์อย่างที่คนอื่นคาดไม่ถึงหรือถูกมองข้ามไปและมีปฏิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการโดยคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนในสถานการณ์ และประเด็นต่างๆ ที่ท้าทาย และที่สำคัญคือคนที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะต้องสร้างสภาพแวดล้อม(Environment) สำหรับผู้อื่นให้มีความสร้างสรรค์ 2)กลุ่มที่ให้ค่านิยมเกี่ยวกับภาวะ

⁵³ Joseph A. Raelin, *Personal Career Development for Professionals*, 2nd Ed. (Washington, D.C.: Beard Books, 2002), 186-87.

⁵⁴ Louise Stoll and Julie Temperley, "Creative Leadership: A Challenge of Our Times," *School Leadership and Management* 29, 1 (2009): 63-76.

⁵⁵ กรองทิพย์ นาควิเชตร, ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา (สมุทรปราการ: ชีรสาส์นพับลิชเชอร์, 2552), 3-4.

ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในเรื่องเกี่ยวกับการประสานงาน เป็นความสามารถในการติดต่อประสานงานกับบุคคลต่างๆที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน หรือสอดคล้องกันเพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ ด้วยการกระตุ้น (Encourages) ส่งเสริม และสนับสนุน กระบวนการใหม่ ๆ ให้เกิดความสมดุล (Balancing) ระหว่างความเร่งรีบ (Emergent) และการเปลี่ยนแปลงแบบช้าๆค่อยเป็นค่อยไป ทั้งที่อาจจะเกิดขึ้นและที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งได้นำแนวคิดของนิยามทั้งสองกลุ่มมาบูรณาการและสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถที่พิเศษในการจูงใจและนำบุคคลอื่นอย่างมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ และความยืดหยุ่น ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ที่ท้าทายและสร้างสรรค์⁵⁶

ธีระ รุณเจริญ ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำผู้อื่น ประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศ โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่⁵⁷

จากการทบทวน คำนิยาม ความหมาย และแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จากนักวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารและบุคคลในองค์การที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในการนำหรือประสานงานผู้อื่นให้เกิดการทำงานร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายและสร้างสรรค์

คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จากการศึกษาข้อมูลมีหลากหลายทัศนะ อาทิ เบนนิส (Bennis) ได้สรุปภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าจะเกี่ยวข้องกับคน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ เป็นความไว้วางใจในการบริหารจัดการเชิงระบบ 2) วิสัยทัศน์ เป็นการมองอนาคตที่มุ่งสู่ความสำเร็จ และ 3) ความยืดหยุ่น ทั้งในการคิด การกระทำ และการตัดสินใจ⁵⁸

⁵⁶ กิตติกาญจน ปฏิพันธ์, "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์: Creative Leadership," เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก https://www.academia.edu/8634471/Creative_Leadership.

⁵⁷ ธีระ รุณเจริญ, *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้* (กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2554).

⁵⁸ Warren Bennis, *Creative Leadership [ABI]* (Bangkok: Chulalongkorn University, 2002).

คอตเตอร์ (Couto) ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่ามีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) จินตนาการ 3) การคิดเชิงวิจารณ์ญาณ และ 4) การปฏิบัติภารกิจสะท้อนผล⁵⁹

เซอร์นิน (Chernin) ได้สรุปภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นความสามารถในการติดต่อประสานงานทั้งเกี่ยวข้องกับตนเองและทีมงาน มีองค์ประกอบหลักดังนี้ 1) แรงบันดาลใจ 2) วิสัยทัศน์ และ 3) จินตนาการ⁶⁰

แดนเนอร์ (Danner) ได้สรุปคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย 1) ความยืดหยุ่น และ 2) ความไว้วางใจ⁶¹

ดูบริน (Dubrin) ได้กล่าวถึงผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นผู้ที่มีความเอาใจใส่ในงานของตนเอง และมีความสุขในการหาวิธีการเพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ กล้าและท้าทายในทุกสถานการณ์ที่จะพัฒนางานให้ก้าวหน้า ค้นหาวิธีการที่ดีที่สุดในการทำงานรู้จักผ่อนปรนและใช้วิธีการแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการจะมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้นั้นควรมีคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual Abilities) 3) บุคลิกภาพ (Personality) และ 4) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the Task and the Experience of Flow)⁶² ดังนี้

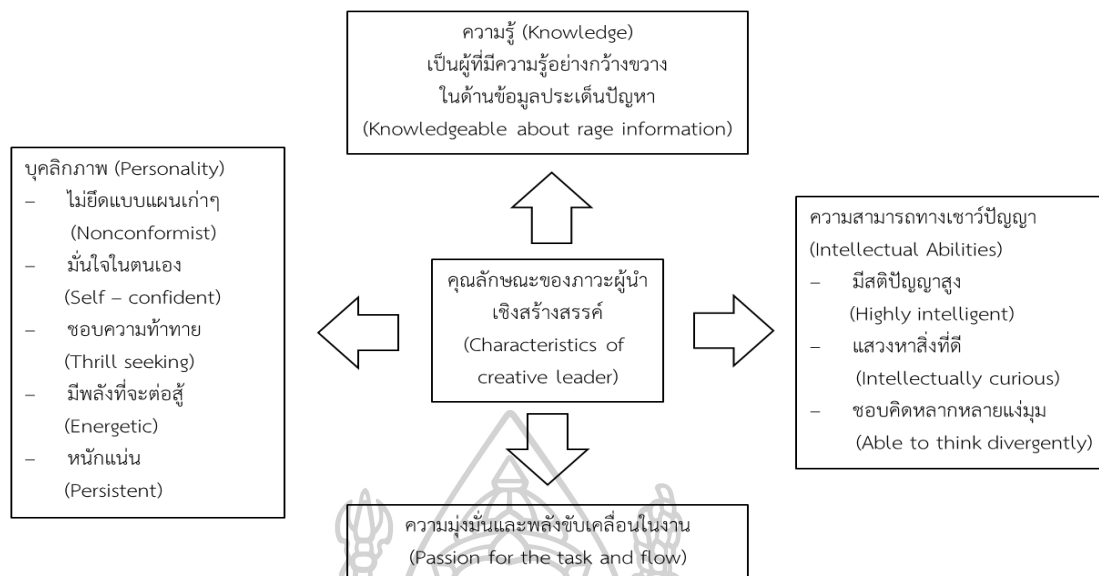

⁵⁹Richard A. Couto, **To give their Gifts: Health, community and democracy** (Nashville: Vanderbilt University Pr., 2002). 145.

⁶⁰Peter Chernin, "Creative Leadership: The Strength of Ideas the Power of the Imagination," **Vital Speeches of the Day** 68, 8 (2001): 245.

⁶¹Sarah E. Danner, "**Creative Leadership in Art Education: Perspectives of an Art Educator**" (Thesis Master of Arts (MA), in Art Education (Fine Arts), Ohio University, 2008), n.pag.

⁶²Andrew J. Dubrin. **Leadership Research Finding, Practice, and Skills**. 8th ed., (Cengage Learning, 2014), 347-352.

แผนภูมิที่ 5 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของดูบริน

ที่มา : Andrew J. Dubrin. **Leadership Research Finding, Practice, and Skills**. 8th ed., (Cengage Learning, 2014), 347-352.

กุนเทริน (Gunter) ได้สรุปคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย

1) แรงบันดาลใจ 2) วิสัยทัศน์ 3) สติปัญญา และ 4) ความน่าเชื่อถือ⁶³

แฮร์ริส (Harris) ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าไม่ใช่คุณลักษณะแต่จะเป็นการกระทำที่มีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลง และได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย 1) ความยืดหยุ่น และ 2) ความท้าทาย⁶⁴

พาร์คเกอร์ และบิกนาร์ด (Parker and Begnaud) ร่วมกันสรุปภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ในหนังสือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าประกอบไปด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) ความยืดหยุ่น และ 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา⁶⁵

⁶³Gottlieb Guntern, **The Challenge of Creative Leadership** (n.p.: Maya Angelou Press, 2004), n. pag.

⁶⁴Alma Harris, "Creative leadership: Developing future leaders," **Management in Education** 23, 1 (2009): 9-11

⁶⁵Jeanette P. Parker and Begnaud G. Lucy, **Developing Creative Leadership**. Portsmouth (NH.: Teacher Ideas Pr, 2004), 4.

สโตน และทิมเพอร์เลย์ (Stoll and Temperley) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ในบทความชื่อ “Creative Leadership: a Challenge of Our Times” ว่าประกอบไปด้วย 1) จินตนาการ และ 2) การคิดแบบไตร่ตรอง⁶⁶

สเตอร์นเบิร์ก คอฟแมน และเพเรทซ์ (Sternberg, Kaufman and Pretz) ร่วมกันสรุปคุณลักษณะของภาวะผู้นำสร้างสรรค์ไว้ 8 ประการ ประกอบด้วย 1)การจำลอง 2)การเปลี่ยนแปลงเพื่อหาแนวทางใหม่ 3)การส่งเสริมการก้าวไปข้างหน้า 4)การส่งเสริมการก้าวไปข้างหน้าอย่างจริงจัง 5)การเปลี่ยนทิศทาง 6)การปรับโครงสร้าง 7)การกลับไปเริ่มต้นใหม่ และ 8)การผสมผสาน การหลอมรวม⁶⁷

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษาไว้หลากหลาย อาทิ

อาร์ชและเพอร์ซาล (Ash and Persall) กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า “ในโรงเรียนหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคน ซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ มากมาย บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น” และ “ครูคือผู้นำ (Teacher as leaders) โดยมีครูใหญ่คือผู้นำของผู้นำ (Leader of leaders) อีกทอดหนึ่ง” การเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยทักษะการเอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitation skills) อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ เพราะสาระที่เป็นภารกิจหลักของทฤษฎีนี้ได้แก่ การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ (Team inquiry) การเรียนรู้แบบทีม (Team learning) การร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา (Collaborative problem solving) การจินตนาการสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น (Imaging future possibilities) การพิจารณาตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน (Examining shared beliefs) การใช้คำถาม (Asking questions) การรวบรวมวิเคราะห์และแปลความข้อมูล (Collecting analyzing, and interpreting data) ตลอดจนกระตุ้นครูอาจารย์ตั้งวงสนทนาอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องการเรียนการสอน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่ต้นใหม่ของการเป็นผู้นำเชิงคุณภาพ (Quality Leadership) ประกอบด้วยหลักการ 10 ประการ ดังนี้

1.การเรียนรู้แบบทีม (Team learning) การคิดอย่างหวังผล (Productive thinking) และการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา (Collaborative problem solving) ควรนำมาใช้แทนกลไกการ

⁶⁶Louise Stoll and Julie Temperley, “Creative leadership: A challenge of our times,” **School Leadership and Management** 29, 1 (2009): 63-76.

⁶⁷Robert J. Sternberg and James C. Kaufman and Jean E. Pretz, "A Propulsion Model of Creative Leadership," **The Leadership Quarterly** 14 (2003): 455-73.

ควบคุม (Control mechanisms) การตัดสินใจจากเบื้องบน (Top – down decision making) ตลอดจนการบังคับสั่งการให้ทำแบบเดียวกัน (Enforcement of conformity)

2. ควรมีมุมมองครูว่าเป็นผู้นำ และครูใหญ่ของโรงเรียนเป็นผู้นำของผู้นำ โดยผู้นำทั้งหลายเหล่านี้ต้องมีทักษะการตั้งคำถามที่เหมาะสม (คำถามที่ได้คำตอบที่ลุ่มลึก) มากกว่าการแสดงตนว่าเป็นผู้รอบรู้คำตอบของทุกคำถาม

3. ความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไว้วางใจ(Trust) ต่อกัน ผู้นำจะต้องไม่มีทัศนคติว่าครูและนักเรียนชอบหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ (ทำนองทฤษฎี X ของ McGregor) แต่มีหน้าที่ช่วยให้คนเหล่านี้มีความกล้าต่อการปฏิบัติสิ่งใหม่ๆ

4. ผู้นำควรปรับเปลี่ยนทัศนคติจาก “ให้ทุกคนทำตามคำสั่งและยึดหลักทำแบบเดียวกัน” ไปเป็นกระตุ้น ให้กำลังใจ และสนับสนุนความคิดริเริ่มและค้นคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ของครู

5. ผู้นำควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญของคน (People) และต่อกระบวนการ (Process) มากกว่างานเอกสารและงานธุรการประจำ แต่ควรบริหารเวลาไปกับกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value – added activities) ขึ้น

6. ผู้นำควรเน้นถึงความสำคัญของลูกค้า (Customer – focused) และยึดหลักการให้บริการ ทฤษฎีนี้ถือว่าครูและบุคลากรคือลูกค้าโดยตรงของครูใหญ่ ดังนั้นหน้าที่สำคัญที่สุดของครูใหญ่ก็คือการให้บริการแก่ลูกค้าของตน

7. ผู้นำควรสร้างเครือข่ายให้เกิดการสื่อสารแบบสองทาง มากกว่าการกำหนดช่องทางไหลของสารสนเทศเพียงทิศทางเดียว

8. การเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องอาศัยความเอาใจใส่ใกล้ชิด (Proximity) การปรากฏตัวอยู่กับงาน (Visibility) และอยู่ใกล้ชิดกับลูกค้าของตน ผู้นำควรใช้หลักนิเทศภายในแบบแวะเวียน(Managing by Wandering Around: MBWA)ไปยังหน่วยต่างๆ ทั่วทั้งโรงเรียนและชุมชนที่ล้อมรอบโรงเรียนเพื่อไปรับฟังและเรียนรู้ ไปสอบถาม ไปสร้างสัมพันธ์ภาพ และไปเสาะหาแนวทางที่เป็นไปได้ในเรื่องต่าง ๆ

9. ผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowering) แก่บุคคลผู้ปฏิบัติงานต่างๆ ของโรงเรียน และจะทำหน้าที่ปกป้องคนเหล่านี้เมื่อมีการแทรกแซงการทำงานจากภายนอก

10. ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องมีความสามารถสูงในการปฏิบัติภารกิจอยู่ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่ไม่แน่นอน เป็นผู้เรียนรู้การบริหารความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ เพื่อให้หน่วยงานได้

ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนั้น และเป็นผู้ที่ไม่ยึดติดกับสถานภาพเดิมที่เป็นอยู่ (Maintaining status quo) ของโรงเรียน⁶⁸

ซิสก์ (Sisk) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษานั้นประกอบด้วย 1) การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับประเด็นที่สำคัญ 2) การให้อำนาจในการทำงานแก่ทุกฝ่าย 3) การยอมรับการเปลี่ยนแปลง และ 4) การอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการปฏิบัติงาน⁶⁹

เคลลีและคณะ (Kelley and others) กล่าวว่า ผู้นำในสถานศึกษาจำเป็นต้องมองเห็นถึงความต้องการของบรรดาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งหลายรวมถึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้พวกเขาได้แสดงความคิดเห็น และแสดงวิสัยทัศน์ได้อย่างเต็มที่ในลักษณะการเพิ่มพลังอำนาจที่สำคัญจะต้องสามารถนำพาให้พวกเขาร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ดีของสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์⁷⁰

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

เมื่อได้ศึกษาแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักวิชาการต่างๆ มาหลายท่าน ทำให้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge)
2. ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities)
3. บุคลิกภาพ (Personality)
4. ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow)

⁶⁸Ruth C. Ash and Maurice J. Persall, "The Principal as Chief Learning Officer,," **National Association of Secondary School Principals**, **84**, 616 (2000): 15-22.

⁶⁹Dorothy A. Sisk, "Creative Leadership: A Study of Middle Managers, Senior Level Managers and Ceos," **Gifted Education International**, **15**, 3 (2001): 281-90.

⁷⁰R.C. Kelley and Bill Thornton and Robert Daugherty, "Relationships between Measures of Leadership and School Climate," **Education** **126**, 1 (2005): 17-25.

1.ความรู้ (Knowledge)

ดูบริน (Dubrin) กล่าวว่า ผู้นำที่สร้างสรรค์จะต้องมีความรอบรู้และมีข้อมูลในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประเด็นปัญหา เพราะการแก้ปัญหาของผู้นำต้องอาศัยความรู้ในเรื่องนั้นโดยมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารประกอบกับการใช้วิธีการสังเกตในการสร้างหรือกำหนดแนวความคิด และการสรุปรวบรวมความคิด⁷¹

สำหรับคุณลักษณะด้านความรู้ที่ผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีนั้น นอกจากจะต้องมีความรู้ในด้านทฤษฎีและความรู้พื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาแล้วยังต้องมีความรอบรู้ครอบคลุมด้านต่างๆ ดังที่คุรุสภาได้กำหนดเป็นสาระความรู้ตามมาตรฐานความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ในประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556 ดังนี้

สาระความรู้ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย

1. การเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม ผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมผู้นำ ภาวะผู้นำ
2. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
3. การนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้จัดการการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ
4. การบริหารความเสี่ยงและความขัดแย้ง
5. ปฏิสัมพันธ์และการพัฒนาเพื่อนร่วมงาน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และท้องถิ่น

สาระความรู้ด้านการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. ทฤษฎี หลักการ กระบวนการ และหน้าที่ในการบริหาร
2. การบริหารงานวิชาการเพื่อคุณภาพและความเป็นเลิศ
3. การบริหารแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
4. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการเรียนรู้
5. การบริหารงานบุคคล
6. การบริหารงานธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่
7. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา
8. การวางแผนเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา

⁷¹ Andrew J. Dubrin. *Leadership Research Finding, Practice, and Skills.* 8th ed., (Cengage Learning, 2014), 347-352.

สาระความรู้ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. พัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดการเรียนการสอนและการสอนเสริม
3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สาระความรู้ด้านกิจการและกิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

1. บริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้รู้จักการจัดการและคิดเป็น
2. บริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน
3. บริหารจัดการให้เกิดการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

สาระความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ประกอบด้วย

1. หลักธรรมาภิบาล และความซื่อสัตย์สุจริต
2. คุณธรรม และจริยธรรมของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา
3. จรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด⁷²

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำสร้างสรรค์ด้านความรู้ หมายถึงการที่ผู้บริหารนั้น มีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ ตามมาตรฐานความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนสามารถนำความรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กรได้

2) ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual Abilities)

สติปัญญา ตรงกับคำว่า Intelligence ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์มาจากคำว่า Intelligentsia ในภาษาละติน ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ ในภาษาไทยนอกจากคำว่า สติปัญญา แล้ว ยังอาจใช้คำว่า ปัญญา หรือ เชาว์ปัญญา ด้วย ส่วนความหมายของสติปัญญาที่นักจิตวิทยามุ่งเน้น ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม 2) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา 3) ความสามารถด้านการรู้คิด 4) ความสามารถในการเรียนรู้และการจดจำ 5) ความสามารถด้านภาษาและการสื่อสารด้วยคำพูด และ 6) ความสามารถทางสังคม โดย

⁷² ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนพิเศษ 156ง (12 พฤศจิกายน 2556), 43-54.

สติปัญญามีความเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลในทุกมิติ และมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ ประเทศชาติอย่างมาก⁷³

อัญชลี จุมพฏจามีกร ได้ให้คำจำกัดความของเชาว์ปัญญาไว้ว่าหมายถึง ความสามารถ ของบุคคลในการเรียนรู้ การปรับตัวต่อปัญหาอย่างเหมาะสมและความสามารถในอันที่จะทำกิจกรรม ต่างๆได้อย่างมีจุดมุ่งหมายและมีคุณค่าทางสังคม สามารถคิดอย่างมีเหตุผลสามารถปรับตัวเข้ากับ สิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเชาว์ปัญญาเป็นสิ่งที่บุคคลแต่ละคนมีติดตัวมาแต่กำเนิด และพัฒนาสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามระดับอายุและสิ่งแวดล้อม เชาว์ปัญญาของแต่ละคนจะมีลักษณะที่สูงต่ำ ไม่เท่ากัน ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ หลายอย่าง เช่น 1) คนเราจะมีเชาว์ปัญญาดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับ พันธุ์กรรม 80% สิ่งแวดล้อม 20% 2) ความสมบูรณ์ของสมองและระบบประสาท 3) สิ่งแวดล้อมที่ ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ 4) ระดับอายุที่พัฒนาการของเชาว์ปัญญาถึงขั้น สูงสุดคือระหว่างอายุ 15-25 ปี เชาว์ปัญญาเมื่อพัฒนาถึงขั้นสูงสุดจะค่อยๆเสื่อมลงตามวัยแต่มี ลักษณะค่อยเป็นค่อยไปแทบสังเกตไม่ได้ การเสื่อมของเชาว์ปัญญาในแต่ละด้านอาจเสื่อมเร็วและช้า ไม่เท่ากัน 5) เพศชายมักมีความสามารถทางด้านการคำนวณ ถนัดทางกลไกการกระทำที่ใช้ไหวพริบ และความรวดเร็วดีกว่าหญิง ส่วนเพศหญิงมักมีความคล่องแคล่วในการใช้มือ งานที่ต้องใช้ฝีมือ ภาย ละเอียด การใช้ภาษาความสามารถทางภาษา ความจำ และ 6) ความผิดปกติทางสมองอาจมีผลต่อ การเสื่อมลงของเชาว์ปัญญาก่อนเวลาอันสมควร เช่น เนื้องอกในสมอง ลมชัก สมองได้รับการ กระแทบกระเทือนอย่างรุนแรง⁷⁴

โรบบินส์ (Robbins) กล่าวว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญา หรือสติปัญญา เป็น ลักษณะเฉพาะของตัวบุคคลที่นำไปใช้ในการทำงานเกี่ยวกับความรู้และความคิดทางสติปัญญา ซึ่งแต่ ละคนจะมีไม่เท่าเทียมกันและไม่เหมือนกัน ประกอบด้วย 1) ความถนัดทางตัวเลข (Number Aptitude) คือ ความสามารถในการคิดคำนวณตัวเลขได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และแม่นยำ 2) ความ เข้าใจภาษา (Verbal Comprehension) คือ ความสามารถที่จะเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ฟัง และมองเห็น ความสัมพันธ์ของคำพูดที่ใช้ในภาษา 3) ความไวในการรับรู้ (Perceptual Speed) คือ ความสามารถ ในการมองเห็นความเหมือน ความคล้ายคลึง และความแตกต่างอย่างรวดเร็วและถูกต้อง 4) การให้

⁷³ ประณต เค้าฉิม, **หน่วยที่ 9 สติปัญญาและความถนัด** เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 72101 จิตวิทยาและการดำรงชีวิต (กรุงเทพฯ: ภาควิชามนุษย์นิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559), 5-6.

⁷⁴ อัญชลี จุมพฏจามีกร, "ความรู้สำหรับประชาชน: เชาว์ปัญญาคืออะไร," เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <https://med.mahidol.ac.th/ramamental/general/knowledge/child/05152014-1100>.

เหตุผลเชิงอนุมาน (Inductive Reasoning) คือ ความสามารถในการอธิบายเหตุผลอย่างเป็นขั้นตอน
 แก้ไขได้ถูกต้อง 5) การให้เหตุผลเชิงอุปมาน (Reductive Reasoning) คือ ความสามารถในการหา
 ข้อสรุปอย่างมีเหตุผล 6) ความเข้าใจในการมองภาพรูปทรงต่างๆ (Spatial Visualization) คือ
 ความสามารถในการจินตนาการ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สวยงาม และ
 7) ความจำ (Memory) คือ ความสามารถในการจำและระลึกข้อมูลต่างๆได้⁷⁵

สรุปได้ว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญาเป็นความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล
 ตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำประสบการณ์จากการเรียนรู้มา
 แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ประเมินสถานการณ์ได้ใกล้เคียงตามความเป็นจริง ทำเรื่องยากให้
 เป็นเรื่องง่าย รวมทั้งมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้อย่าง
 เหมาะสม

3) บุคลิกภาพ (Personality)

บุคลิกภาพ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Personality มาจากรากศัพท์ภาษากรีก คือ
 Persona (Per + Sonar) ซึ่งหมายถึง Mask แปลว่าหน้ากากที่ตัวละครใช้สวมใส่ในการเล่นเป็น
 บทบาทแตกต่างกันไปตามได้รับ ซึ่งนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “บุคลิกภาพ”
 ไว้ดังนี้

ออลพอร์ต (Allport) ให้คำจำกัดความของคำว่า “บุคลิกภาพ” ว่าเป็นการจัดและ
 รวบรวมเกี่ยวกับระบบทางร่างกายและจิตใจ (Psychophysical systems) ภายในตัวของแต่ละบุคคล
 และจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ยังส่งผลให้แต่ละคนมีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ไม่
 ซ้ำแบบใคร⁷⁶

⁷⁵ Stephen P. Robbins and others, **Organisational Behaviour: Global and Southern African Perspectives, 2nd Ed.** (Cape Town, South Africa: Pearson Education, 2009), 49.

⁷⁶ Gordon W. Allport, **Personality : A Psychology Interpretation** (New York Henry Holt, 1960), n.p.

ฮิลการ์ด (Hilgard) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของบุคคลแต่ละคนอันเป็นแนวทางในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่ละคนมีรูปแบบของการแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ กัน⁷⁷

เบอร์นาร์ด (Bernard) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง ผลรวมทั้งหมดของท่าทาง รูปร่างลักษณะทางกาย พฤติกรรมที่แสดงออก แนวโน้มการกระทำ ขอบเขตความสามารถทั้งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในและที่แสดงออกมา⁷⁸

บาร์โดและฮาร์ทแมน (Bardo and Hartman) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง ส่วนรวมทั้งหมดที่บุคลิกแสดงออกโดยกิริยาอาการ ความนึกคิด อารมณ์ นิสัยใจคอ ความสนใจ การติดต่อกับผู้อื่น ตลอดจนรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย และความสามารถในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น⁷⁹

บุคลิกภาพของผู้นำหรือผู้บริหารมีความสำคัญต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการบริหารงานเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพดีย่อมได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อการยอมรับเกิดขึ้นการบริหารงานย่อมดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เพราะจะได้รับความร่วมมือในทุกๆ ด้าน ซึ่งมีการศึกษาและรวบรวมคุณลักษณะทางบุคลิกภาพไว้หลากหลายแนวคิด อาทิ

เทรวาธา (Trawatha) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของผู้นำประกอบด้วย 1) ความทะเยอทะยาน 2) ความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมานะ ความดีจรรยา และ 5) ความมีจินตนาการ⁸⁰

สต็อกดิลล์ (Stogdill) ได้ศึกษาคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของผู้นำที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 1) ความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ (Adaptability) 2) การปรับตัวให้เข้ากับปทัสถาน (Adjustment) 3) พฤติกรรมเชิงรุกและการอ้างรักษาผลประโยชน์ (Aggressiveness and Assertiveness) 4) การมีอำนาจ (Dominance) 5) มีอารมณ์ปกติและมีความสามารถในการควบคุม

⁷⁷ Ernest R. Hilgard and Rita L. Atkinson and Richard C. Atkinson, **Introduction to Psychology, 7th Ed.** (New York: Harcourt Brace Javannich, Inc., 1979), n.p.

⁷⁸ Bernard M. Bass and Bruce J. Avolio and Leanne Atwater, "The Transformational and Transactional Leadership of Men and Women," **In Applied Psychology: An International Reviews** 45, 1 (1996): 5-35.

⁷⁹ J.W. Bardo and Urban J.J. Hartman, **Sociology: A Systematic Introduction** (U.S.A.: F.E. Peacock, 1982), n.p.

⁸⁰ Robert L. Trewatha, **Management** (Tex: Business, 1982), 388.

อารมณ์ (Emotional Balance and Control) 6) ความมีอิสระ (Independent) 7) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity) 8) การมีคุณค่าในตัวเอง (Personal Integrity) และ 9) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence)⁸¹

ยุกล์ (Yukl) ได้สรุปคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่คาดว่าทำให้ผู้นำมีประสิทธิภาพได้แก่ 1) ความมีพลังสูง 2) ความทนทานต่อความเครียดสูง 3) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 4) เชื่ออำนาจภายในตัวเอง 5) มีวุฒิภาวะด้านอารมณ์ และ 6) มีความสัจย์ซื่อถือคุณธรรมยึดมั่นในหลักการ⁸²

ดูบริน (Dubrin) กล่าวว่า บุคลิกภาพของผู้นำที่สร้างสรรค์จะต้องมองภาพลักษณะตัวเองในทางที่ดี มีความมั่นใจในตนเองในการรับมือกับข้อวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี สามารถแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่นได้และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มักมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้อื่น เป็นคนที่ชอบความท้าทาย ความตื่นเต้น ยึดมั่นในสิ่งที่เชื่อว่าเป็นจริงได้และนำไปใช้จริงได้ เป็นผู้ที่สามารถรับมือกับความขัดแย้งและความวุ่นวายได้เป็นอย่างดี ซึ่งองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพประกอบด้วย 1) ไม่ยึดแบบแผนเก่า (Nonconformist) 2) มั่นใจในตนเอง (Self-confidence) 3) ชอบความท้าทาย (Thrill seeking) 4) มีพลังที่จะต่อสู้ (Energetic) และ 5) มีความหนักแน่น (Persistent)⁸³

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลทั้งลักษณะภายในและภายนอก ซึ่งแสดงออกทางท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด กิริยามารยาท ลักษณะนิสัย ตลอดจนทัศนคติและความสามารถในการปรับตัวต่อสภาวะแวดล้อมและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

⁸¹R. M. Stogdill, *Handbook of leadership: A survey of theory and research*, (New York, US: Free Press, 1989), 196-198.

⁸²G.A. Yukl, *Leadership in Organization, 5th Ed.* (New Jersey Prentice Hall, 2001), 19.

⁸³Andrew J. Dubrin. *Leadership Research Finding, Practice, and Skills.* 8th ed., (Cengage Learning, 2014), 347-352.

4) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the Task and the Experience of Flow)

ดูบริน (Dubrin) กล่าวว่า ผู้นำที่สร้างสรรค์จะต้องมีความหลงใหลในการทำงานหรือมีแรงจูงใจภายในในระดับสูง ซึ่งก่อให้เกิดความมุ่งมั่นและความกระตือรือร้นในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น⁸⁴

วาสิตา บุญสาธร กล่าวถึงความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน (หรือ Passion) ว่าเป็นคำเก่าที่มีการใช้มายาวนานในหลายบริบท หากแปลคำว่า “Passion” ให้เป็นภาษาไทยแล้วก็เรียกได้ว่ายากนักที่หลายคนจะแปลความหมายได้ตรงกัน ทั้งนี้เกิดจากการที่ภาษาไทยนั้นไม่มีคำที่มีความหมายและนัยตรงกับคำว่า “Passion” โดยตรง การแปลความหมายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการนำเอาคำและวลีต่างๆ มาอธิบายความหมาย ไม่ใช่การแปลความหมายโดยตรง โดยความหมายส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกหรืออารมณ์ ความปรารถนาที่แรงกล้า ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ กิจกรรม และรวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อตอบสนองความรู้สึกภายใน มีนัยทั้งทางบวกและทางลบ ในทางบวกความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนมักหมายถึงความสนใจความชอบ ความรัก หรือความมุ่งมั่นทุ่มเทในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งผู้ที่มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนจะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและมีพลังที่จะขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จหรือรับรู้ได้จากคุณลักษณะบางประการเช่นความปรารถนาอันแรงกล้าอย่างยิ่ง ความรู้สึกของแรงบันดาลใจ ความรู้สึกในจุดศูนย์กลางห้อง ความรู้สึกตื่นเต้นความรู้สึกว่ามีพลังงานที่ไม่มีขีดจำกัด ความรู้สึกที่ไม่ต้องการการตอบแทน ความเชื่อที่ว่าไม่มีอะไรลำบากเกินไป ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคำจำกัดความและคุณลักษณะของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน หรือ Passion พบว่ามีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “ความอยาก” ซึ่งในทางพุทธศาสนาที่เรียกว่า “ฉันทะ” ซึ่งเป็นคุณธรรมข้อหนึ่งในหลักอิทธิบาท 4 หรือคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย (Path of Accomplishment) ซึ่งหมายถึง “ความพอใจใฝ่ใจรักที่จะทำอยู่เสมอรวมทั้งปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป” ส่วนในทางลบความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนหมายถึง กิเลส ตัณหา ราคะ ความหลงใหล ซึ่งในทางพุทธศาสนา ความอยากประเภทนี้ควรละให้หมดสิ้น อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะกล่าวถึง ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในทางบวก ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังคมในยุคปัจจุบันพึงประสงค์ ดังนั้น ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในที่นี้จึงหมายถึงพลังจากความชอบความรักและความปรารถนาอันแรงกล้าของบุคคล ที่เป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลแสดงออกมาซึ่งความมุ่งมั่น กระตือรือร้น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และมีพลังที่จะขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ ในบริบทขององค์กรและการทำงาน ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนจัดเป็นคุณลักษณะ

⁸⁴ Andrew J. Dubrin. *Leadership Research Finding, Practice, and Skills.*

8th ed., (Cengage Learning, 2014), 347-352.

และขีดสมรรถนะสำคัญที่องค์กรทุกยุคทุกสมัยพึงประสงค์ เนื่องจากเป็นพลังสำคัญในการผลักดันองค์กรไปสู่เป้าประสงค์ที่มุ่งหวัง⁸⁵

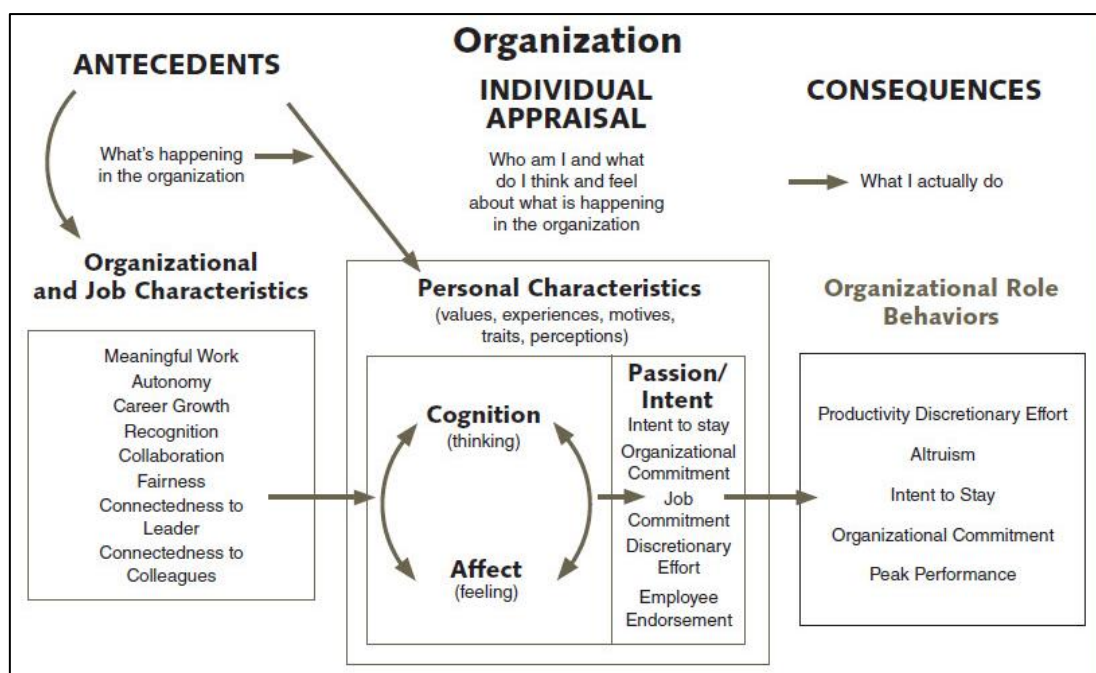
ซาง (Chang) ผู้บริหารของ Richard Chang Associates ซึ่งมีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาบุคคลและองค์กรยาวนานกว่า 25 ปี ก็เห็นเช่นเดียวกันว่า ความสำเร็จขององค์กรหลายๆ แห่งเป็นผลมาจากพลังความคิดริเริ่มของพนักงาน ซึ่งมีที่มาจากแหล่งเดียวกัน คือความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนจากภายใน⁸⁶

ซิกามิ และคนอื่นๆ (Zigarmi and others) ได้นำเสนอคำจำกัดความของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน (Passion) ว่าเป็นส่วนหนึ่งซึ่งทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้ ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Employee Work Passion) หมายถึง ความสนใจ ความชอบ หรือความมุ่งมั่นทุ่มเทในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความเด็ดเดี่ยวด้านบวกของบุคคลหรืออารมณ์ทางบวก ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการเห็นคุณค่าของงาน เป็นสถานะของความเป็นสุขโดยมีพลังในการทำงานอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง อันเกิดจากการประเมินผลจากการรู้คิดและอารมณ์ที่เกิดจากความหลากหลายของงานและสถานการณ์ขององค์กร ส่งผลให้เกิดความตั้งใจในการทำงานแบบมีโครงสร้างและต่อเนื่องรวมถึงการแสดงออกเป็นพฤติกรรมได้ รวมไปถึงแนวคิดของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมและนำเสนอตัวแบบความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Work Passion) ได้อย่างชัดเจน แสดงดังแผนภูมิที่ 6

⁸⁵ วาสิตา บุญสาธิต, "การสร้างความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนเพื่อนำประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์," วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนาศาสตร์ 7, 1 (มกราคม 2556): 308-55.

⁸⁶ Richard Chang, "The Passion Plan: Richard Chang Associates," accessed January 5, 2018, available from <http://www.thepassionplan.com/>.

แผนภูมิที่ 6 ตัวแบบความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน

ที่มา : Drea Zigarmi, and others, "a Framework and Operational Definition for Employee Work Passion," *Human Resource Development Review* 8 (2009): 300-326.

โดยได้นิยามความหมายของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงานว่าเป็นความไม่ย่อท้อ เป็นความรู้สึกในเชิงบวก หรือสถานะที่เป็นสุขของบุคคล อันเกิดจากการประเมินสถานการณ์ขององค์กรและการทำงาน (Organizational and Job Characteristics) ผ่านกระบวนการทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affect) และด้านกระบวนการคิด (Cognition) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่ความตั้งใจในการทำงานและพฤติกรรม (Behavior) ที่สร้างสรรค์ 5 ประการ คือ

1. ความประสงค์ที่จะอยู่กับองค์กร (Intent to Stay)
2. ความรับผิดชอบต่อองค์กร (Organizational Commitment)
3. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย (Job Commitment)
4. ความอุตสาหะเพื่อองค์กร (Discretionary Effort)
5. การกล่าวถึงองค์กรในทางบวก (Employee Endorsement)⁸⁷

⁸⁷Drea Zigarmi and others, "A Framework and Operational Definition for Employee Work Passion," *Human Resource Development Review* 8 (2009): 300-26.

จอร์จีฟสกี และเบคเกอร์ (Gorgievski and Bakker) กล่าวว่า ความทุ่มเทและพลังขับเคลื่อนในงานอาจมีนัยยะที่คล้ายคลึงกับคำว่า ความบ้างาน (Workaholism) ถึงแม้ว่าคำทั้งสองคำข้างต้นจะแสดงถึงความทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มที่ แต่คำทั้งสองคำมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในเชิงบวก (Harmonious Passion) และเชิงลบ (Obsessive Passion) ซึ่งความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในเชิงบวก (Harmonious Passion) ในบริบทขององค์กรสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนที่มีต่องาน (Passion for the Job) ซึ่งหมายถึงความรู้สึกอย่างแรงกล้าที่มีต่องาน ความรักในงานที่ตนทำซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมในการทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ และ 2) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนที่มีต่อองค์กร (Passion for the Organization) ซึ่งหมายถึงความรู้สึกอย่างแรงกล้าที่มีต่อเป้าหมายค่านิยมและวิสัยทัศน์ขององค์กรและผู้นำองค์กร⁸⁸

ในบริบทของไทย โชติรส ดำรงศานติ และ วาสิตา บุญสาธิต ได้นำเสนอแนวคิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนขององค์กร สรุปว่า ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนขององค์กรประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ประการ ประกอบด้วย

1. ความรักและปรารถนาจะเป็นสมาชิกขององค์กร (Intent to Stay) หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำงานอยู่กับองค์กรต่อไปเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ
2. การทุ่มเทสร้างผลงานที่เป็นเลิศ (Striving for Excellence) หมายถึง ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามในการปฏิบัติงานเพื่อองค์กร ซึ่งบุคคลจะอุทิศกำลังกายและกำลังใจเพื่อปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่ได้รับความมอบหมายอย่างเต็มที่ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายสูงสุดขององค์กรและสร้างสรรค์ผลงานที่ดียิ่งๆ ขึ้นไป
3. การระลึกถึงองค์กรในทางบวก (Organizational Endorsement) หมายถึง เจตคติทางบวกที่บุคคลมีต่อองค์กร โดยการให้ความสำคัญต่อความเชื่อถือ การยอมรับเป้าหมายและมีค่านิยมขององค์กร มีความกลมกลืนกับสมาชิกคนอื่นๆ ต้องการยึดเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรอย่างเต็มที่ รวมทั้งกล่าวถึงองค์กรในแง่บวกต่อบุคคลอื่นอาทิเพื่อนร่วมงาน ครอบครัว และลูกค้าขององค์กร

⁸⁸ Duijvesteijn Gorgievski and Arnold Bakker, **Passion for Work: Work Engagement Versus Workaholism in Handbook of Employee Engagement: Perspectives, Issues, Research and Practice** (Glos, UK: Edward Elgar, 2010), 264-71.

4. ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (Exertion and Never Giving Up) หมายถึง ความเพียร ความขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้งการใช้เวลาในการทำงานอย่างเต็มที่คุ้มค่าและรอบคอบ

5. การมุ่งมั่นพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Eagerness to Learn) หมายถึง การไตร่ตรอง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไข ปรับปรุง⁸⁹

สถาบันพัฒนาภาวะผู้นำอินทิโกร (Integro Leadership Institute) กล่าวถึงการพัฒนาคุณลักษณะความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงานของบุคลากรอย่างเป็นทางการนั้นยังนับเป็นประเด็นใหม่ที่ท้าทายความสามารถของบุคลากรในสายงานพัฒนาองค์กรและพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามก็ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการสร้าง ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในระดับบุคคลและองค์กรไว้ในรูปของตัวแบบพีระมิดแห่งความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน (The Passion Pyramid) ที่ใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะผู้นำ ความต้องการของพนักงาน และผลลัพธ์ที่นำไปสู่ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในที่สุด ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 พีระมิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน

ที่มา : Integro Leadership Institute, **Employee Passion Survey**, accessed January 5, 2019, available from <http://www.integroleadership.com>

⁸⁹โชติรส ดำรงศานติ และวาสิตา บุญสาธิต, "ความสำคัญและการเสริมสร้างความรักและพลังขับเคลื่อนองค์กรในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์," **บทความการประชุมวิชาการสำนักวิจัยประจำปี 2553** (2553).

ความต้องการหลัก 5 ประการที่ผู้นำและองค์กรจำเป็นต้องเข้าใจและช่วยเติมเต็ม เพื่อที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ มีดังนี้

1. ความต้องการได้รับการยอมรับและให้เกียรติ (To be respected)

ความต้องการนี้ถือเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ผู้นำมักลืมนึกถึงและบางครั้งก็แสดงพฤติกรรมในทางตรงกันข้ามโดยไม่ได้ตั้งใจ ผู้นำสามารถเติมเต็มความต้องการนี้โดย ผ่านทักษะการสร้างความสัมพันธ์เพื่อสร้างความไว้วางใจ (People skills to build trust) ประกอบไปด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับพนักงานการยอมรับจากผู้นำที่จะสร้างความรู้สึกผูกพันให้กับพนักงานที่สำคัญที่สุด คือ ผู้นำสายตรงที่ใกล้ชิดกับพนักงานที่สุดในส่วนองค์กรนั้นการที่องค์กรมีนโยบายและมีแนวทางปฏิบัติที่แสดงถึงการเห็นคุณค่าและให้เกียรติกับพนักงาน เช่น การให้ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม การสร้างสมดุลชีวิต และรับฟังการเปิดโอกาสให้พนักงานใช้พรสวรรค์และ ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานอย่างเต็มที่ การเติมเต็มความต้องการในส่วนนี้นำไปสู่ความผูกพันต่อองค์กรในเบื้องต้น ซึ่ง 4 มิติ ของความไว้วางใจ (Trust) ประกอบไปด้วย การยอมรับ การเปิดใจ ความคงเส้นคงวา และความเชื่อถือได้

2. ความต้องการเรียนรู้ และเติบโต (Learn and grow)

โดยพื้นฐานแล้วคนเราเติบโตมาพร้อมกับความอยากรู้อยากเห็นซึ่งผลักดันให้เกิดความอยากรเรียนรู้ ผู้นำต้องสามารถกระตุ้นความต้องการเรียนรู้และสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับพนักงานโดย การสอนงาน (Coaching) การให้คำปรึกษา (Counseling) และการเป็นที่เลี้ยง (Mentoring) ซึ่งจะทำให้พนักงานมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในระดับสูงขึ้น และการสร้างผลงานให้แก่องค์กรเพิ่มขึ้น ในขณะที่ตัวองค์กรก็ต้องมีนโยบายและมีแนวทางปฏิบัติที่มุ่งมั่นพัฒนาคนให้มีความรู้และความสามารถเช่นกัน

3. ความต้องการความรู้สึก “เป็นคนใน” (To be an insider)

ความรู้สึกเป็นคนใน คือความรู้สึกผูกพันกับองค์กรอย่างแรงกล้า ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีม ความรู้สึกว่าคุณค่า และมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการออกความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ผู้นำสามารถสร้างความรู้สึกนี้ได้โดยการให้ความสำคัญกับความหลากหลายของคนในองค์กรความเป็นปัจเจกของสมาชิกในทีมเพราะจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้สมาชิกอยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ พนักงานที่รู้สึกเช่นนั้นจะพยายามหาทางพัฒนาผลปฏิบัติงานของตนเอง ความสัมพันธ์กับผู้นำระดับถัดขึ้นไปถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้พนักงานรู้สึกเป็นคนในนอกจากนั้นการที่องค์กรให้ข้อมูลถึงวิธีการวัดผลการปฏิบัติงานในระดับองค์กรอย่างชัดเจนและทั่วถึงก็เป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กัน

4. ความต้องการทำงานที่มีคุณค่า (To do meaningful work)

ความรู้สึกมีคุณค่าเกิดจากการได้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคม ผู้นำสามารถสร้างความรู้สึกเช่นนี้ได้โดยการช่วยทำให้พนักงานเข้าใจเป้าหมายของงานที่ทำ และทำให้รู้สึก

งานที่ตนสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับผู้อื่น องค์กร หรือแม้กระทั่งความเปลี่ยนแปลงกับโลกได้ ความรู้สึกเช่นนี้จะยกระดับความรู้สึกของพนักงานไปสู่ความผูกพันและความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายการที่องค์กรสื่อสารให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายกับเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจนรวมถึงการเน้นย้ำให้เห็นว่างานที่ทำมีส่วนช่วยผลักดันให้องค์กรบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างไรบ้างจะสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจแก่พนักงาน พนักงานที่รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีส่วนในการสร้างความแตกต่างให้กับองค์กรจะมีความรู้สึกมุ่งมั่น และมีพลังขับเคลื่อนในสิ่งที่ตนทำ

5. ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของทีมที่ประสบความสำเร็จ (To be on a winning team)

เมื่อสมาชิกในทีมร่วมทำงานอย่างเข้าหากันเป็นอย่างดี ทีมเหล่านั้น สามารถทำงานได้ดีจนบางครั้งก็เกินความคาดหวังของสมาชิกในทีมเองผลที่ตามมาก็คือความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนองค์กรในการสร้างทีมที่มีผลการปฏิบัติงานสูง (High Performance Team) ผู้นำทีมต้องอาศัยทักษะต่างๆที่ผู้นำควรมีจากปิรามิดแห่งความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนมาผนวกไว้ด้วยกัน ทักษะเหล่านี้อาศัยเวลาในการพัฒนาอีกทั้งยังต้องอาศัยความพยายามอย่างมากในการนำทักษะเหล่านี้มาใช้ในการสร้างผลการปฏิบัติงานของทีมให้สูงอย่างต่อเนื่อง ผลลัพธ์คือวิญญานแห่งการทำงานเป็นทีมจะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนองค์กรนอกจากผู้นำทีมสามารถช่วยได้โดยการทำให้ทีมรู้จักคุณค่าที่ทีมช่วยสนับสนุนให้องค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์แล้วลูกทีมทุกคนยังต้องมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของทีม

ตัวแบบปิรามิดแห่งความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนนี้ได้กล่าวถึงการสร้างความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่ทีมที่ประสบความสำเร็จที่สร้างคุณค่าที่เป็นเลิศและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในระดับบุคคลและองค์กรโดยเน้นไปที่ผู้นำและระบบขององค์กรที่ไปมุ่งเติมเต็มความต้องการส่วนบุคคลในด้านต่างๆ ใน 5 ลำดับขั้น ถึงแม้ว่าท้ายที่สุดแล้วเป้าหมายหลักจะอยู่ที่การสร้างความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนซึ่งถือว่าเป็นระดับที่สูงสุด แต่ก็ขาดอีก 4 ลำดับขั้นด้านล่างไม่ได้เนื่องจากการที่จะเติมเต็มความต้องการขั้นสูงสุดนั้น จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานเสียก่อน ผู้นำและองค์กรที่ดีต้องสามารถเติมเต็มความต้องการเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง เพราะในขณะที่ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนนี้สามารถสร้างได้แต่มีได้เป็นสิ่งที่จะคงอยู่อย่างถาวร หากผู้นำหรือองค์กรนิ่งนอนใจ หรือ หากมีปัจจัยอื่นๆ มากระทบ ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนนี้อาจลดระดับลงได้เช่นกัน โดยเฉพาะหากความต้องการส่วนบุคคลในด้านต่างๆ ด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้รับการตอบสนอง⁹⁰

จากการศึกษาของ ซิกามิ ฮูสัน และวิท (Zigarmi, Houson and Witt) ที่ได้เก็บข้อมูลจากผู้นำในด้านทรัพยากรมนุษย์และฝึกอบรมกว่า 2,000 คน ซึ่งต่อมาได้ถูกผนวกไว้ในตัวแบบความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน ที่ได้ถูกพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยที่กลุ่มนักวิจัยกลุ่มนี้มองว่าความมุ่งมั่นและ

⁹⁰Integro, "Leadership Institute Employee Passion Survey," accessed January 5, 2019, available from <http://www.integroleadership.com>.

พลังขับเคลื่อนนั้นเป็นสภาวะอารมณ์ความรู้สึกเชิงบวกของพนักงาน แรงบันดาลใจ และความมุ่งมั่นนี้เป็นสภาวะที่มากกว่าเพียงแค่ความพึงพอใจหรือความผูกพันกับองค์กร การจะสร้างความมุ่งมั่นและแรงบันดาลใจให้บุคลากรนั้นเกิดขึ้นได้จากการสร้างสมดุลให้กับปัจจัยสำคัญ 8 ประการ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. การได้รับมอบหมายงานที่มีคุณค่า (Meaningful Work) ซึ่งหมายถึง การที่บุคลากรได้รับทราบเป้าหมายขององค์กร และเห็นคุณค่าที่งานที่ตนเอง รับผิดชอบมีต่อองค์กรในภาพรวม
2. การที่บุคลากรมีอำนาจในการตัดสินใจ (Autonomy) ตามความเหมาะสม ตลอดจนได้รับการสนับสนุนให้ข้อมูลความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และตัดสินใจในเรื่องที่รับผิดชอบได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องรอรับคำสั่งจากหัวหน้าเพียงอย่างเดียว
3. บรรยากาศและวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ (Collaboration) ซึ่งรวมถึงการช่วยเหลือให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้กันและกันในระดับต่างๆ
4. ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน (Connectedness to Colleagues) ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกอันดีความเป็นมิตรและความใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมงาน
5. ความสัมพันธ์อันดีกับผู้นำหรือหัวหน้างาน (Connectedness to Leaders) โดยเน้นไปที่ความสัมพันธ์กับหัวหน้างานที่อยู่ลำดับถัดขึ้นไป โดยความเชื่อใจในตัวผู้นำ ความเป็นกันเอง ถือเป็นปัจจัยที่จะช่วยเพิ่มความรู้สึกที่ดีดังกล่าว
6. การรับรู้ถึงความเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ (Fairness) อาทิ การจ่ายค่าตอบแทน ปริมาณงานและทรัพยากรต่างๆ ในการทำงาน
7. การรับรู้ถึงการยกย่องชื่นชมเมื่อมีผลการปฏิบัติงานที่ดี (Recognition) ไม่ว่าจะเป็นการชื่นชมด้วยคำพูด การกระทำ หรือการให้รางวัลที่จับต้องได้ ไม่ว่าจะเป็นเงินหรือสิ่งของ
8. การรับรู้ถึงโอกาสในการพัฒนาตนเองและโอกาสเติบโตในหน้าที่การงาน (Career Growth) ซึ่งบางครั้งถึงแม้องค์กรจะมีการทำแผนอย่างดีแต่หากขาดการสื่อสารและเน้นย้ำอาจไม่สามารถสร้างมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรม⁹¹

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำสร้างสรรค์ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน หมายถึง ความรู้สึกเชิงบวกอย่างแรงกล้าที่มีต่องานและองค์กร รักในงานที่ตนทำ เชื่อมมั่นในเป้าหมาย ค่านิยม และวิสัยทัศน์ขององค์กร อันจะนำไปสู่พฤติกรรมการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

⁹¹Drea Zigarmi and Dobie Houson and David Witt, **Employee Passion: The New Role of Engagement in Perspective** (UK: The Ken Blanchard Company, 2007), n.p.

คุณภาพการศึกษา

ความหมายของคุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษาเกิดจากการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตรงตามความมุ่งหมายของการให้บริการ ตรงตามมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ โดยใช้กระบวนการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งในบริบทของการศึกษาคำว่า “คุณภาพ” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

จากรายงานคุณภาพการศึกษาขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ค.ศ.2000 อ้างถึงคำกล่าวของ อัดัม (Adams) ซึ่งกล่าวว่า คำที่มักใช้ในความหมายเดียวกับคุณภาพ ได้แก่ ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิผล (effectiveness) และความเสมอภาค (equity) ถึงแม้คำจะแตกต่างกันแต่นักการศึกษาปัจจุบันเห็นสอดคล้องกันว่า คำเหล่านี้ประกอบกันเป็นมิติพื้นฐานของการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้น คุณภาพการศึกษาตามแนวคิดของยูนิเซฟจึงพิจารณาจาก 5 ประการ ได้แก่ ตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อมในการเรียน เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอน และผลลัพธ์ ดังนี้

1. ผู้เรียนที่มีสุขภาพแข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือการเรียนรู้จากครอบครัวและชุมชน
2. สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย ป้องกันการคุกคามทางเพศ และมีการจัดหาทั้งทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอเหมาะสม
3. เนื้อหาสาระการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร หนังสือ และสื่อการเรียนรู้
4. ทักษะพื้นฐาน โดยเฉพาะการอ่านออก เขียนได้ และการคิดคำนวณ รวมถึงทักษะชีวิตที่เด็กจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่ดี ความปลอดภัย ความรู้เรื่องเพศศึกษา การโภชนาการ การป้องกันการติดเชื้อต่าง ๆ
5. กระบวนการเรียนการสอนที่ครูเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในบรรยากาศของห้องเรียนนอกห้องเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี ครูมีทักษะการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนและลดช่องว่างความแตกต่างในการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องสะท้อนถึงความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการศึกษาของชาติ และการมีส่วนร่วมของสังคม⁹²

⁹²UNICEF, *Defining quality in education*, accessed December 2, 2016, available from <http://www.unicef.org/education/files/QualityEducation.pdf>

ในการทำงานเดียวกัน องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (UNESCO) ได้เสนอว่า การศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพิจารณาจากกรอบและตัวชี้วัด การศึกษาที่สะท้อนถึงคุณภาพ ดังแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้⁹³

ตารางที่ 3 กรอบและตัวชี้วัดการศึกษาที่สะท้อนถึงคุณภาพในทัศนะขององค์การ UNESCO

กรอบพิจารณา	ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา
ลักษณะของผู้เรียน	1. นักเรียนมีสุขภาวะที่ดี ภาวะโภชนาการที่สมบูรณ์ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
กระบวนการเรียนการสอน	2. ครูมีคุณภาพในการสอนและมีเทคนิคการสอนที่กระตือรือร้น 3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เน้นวัดความเข้าใจโดยครอบคลุมการวัดความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณค่า
เนื้อหาสาระ	4. หลักสูตรสอดคล้องและสนองความต้องการของสังคมและที่พัฒนามาจากความรู้และประสบการณ์ของครูและผู้เรียน
ระบบ	5. สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การศึกษามีเพียงพอเหมาะสม 6. สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นระเบียบเรียบร้อยถูกสุขลักษณะ และมีความปลอดภัย 7. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 8. เคารพและผูกพันกับชุมชนท้องถิ่น และวัฒนธรรม

ที่มา : UNESCO, EFA global monitoring report: Understanding education quality, accessed December 2, 2016, available from http://www.unesco.org/education/gmr_download/chapter1.pdf

รัตนา ดวงแก้ว กล่าวว่า คุณภาพการศึกษายังเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน ทำให้เกิดผลอย่างยั่งยืนแก่ผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและสามารถสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน หรืออาจกล่าวได้ว่า คุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งนี้ คุณภาพของผู้เรียนดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือของทุกๆ ฝ่าย ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง

⁹³ UNESCO, EFA global monitoring report: Understanding education quality, accessed December 2, 2016, available from http://www.unesco.org/education/gmr_download/chapter1.pdf

และชุมชนที่เอาใจใส่การจัดการศึกษา หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติมีระบบการบริหารที่ได้มาตรฐาน และโดยเฉพาะระดับปฏิบัติซึ่งหมายถึงสถานศึกษามีระบบการเรียนการสอนที่ลงถึงระดับห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ อันเป็นผลมาจากการมีผู้บริหารและครูมืออาชีพ รวมทั้งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้การปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ⁹⁴

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ทำให้เข้าใจได้ว่า การศึกษาเป็นระบบที่ซับซ้อนที่มีบริบททางการเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจฝังรากลึก และมีมิติต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่งในบางครั้งไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ และคุณภาพการศึกษามีตัวร่วมที่สำคัญ ได้แก่ บริบท กระบวนการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียน และหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวว่า เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายคือ คุณภาพของผู้เรียนที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่รัฐกำหนดไว้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาก็ทั้ง ปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของตนเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ประกอบกับได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

จากการศึกษานิยามและแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ จึงสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของมาตรฐานการศึกษา โดยคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานั้นใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพ

⁹⁴รัตน์า ดวงแก้ว, “การประยุกต์ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา,” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 14 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2556), 1-79.

มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

มาตรฐาน (Standards) ในบริบททางการศึกษาโดยทั่วไปหมายถึงมาตรฐานทางวิชาการ (Academic Standards) เป็นสิ่งที่อธิบายว่าอะไรที่ผู้เรียนควรรู้และสามารถทำได้เมื่อถึงช่วงเวลาที่กำหนดไว้ การจะได้คำตอบเหล่านี้ 1) ต้องมีการกำหนดมาตรฐานที่เป็นความคาดหวังสูงไม่ชัดเจน คือต้องการให้ผู้เรียนทุกคนสัมฤทธิ์ผล 2) จัดเตรียมสิ่งที่เป็นพื้นฐานที่จะให้ทั้งนักการศึกษาและผู้เรียนได้แสดงความรับผิดชอบและได้รับความรับผิดชอบต่อสาธารณชน (accountability) 3) ต้องเป็นมาตรฐานที่ส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา หรือต้องให้ผู้เรียนทุกคนบรรลุมาตรฐานตามระดับขั้นที่กำหนด และ 4) เป็นมาตรฐานที่ใช้เป็นแนวทางการประเมินสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ปรับปรุงการจัดการฝึกหัดของครู การฝึกอบรมครู การพัฒนาหลักสูตรและกลวิธีการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดเตรียมสื่อ และทรัพยากรให้พร้อมและมีประสิทธิภาพ การกำหนดให้มีมาตรฐานก็เพื่อกำหนดความคาดหวังให้ชัดเจน สำหรับทั้งครูและพ่อแม่ ผู้ปกครอง ว่าอะไรที่ผู้เรียนควรรู้และสามารถทำได้ในระดับต่างๆของการเรียนแต่ละช่วงชั้น ทำให้ผู้เรียนมองเห็นเป้าหมายชัดเจนว่าเขาจะต้องเรียนรู้อะไรให้ได้ เพื่ออะไร ครูก็มองเห็นโครงสร้างของการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลที่จะวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ถูกต้องชัดเจนจริงๆ พ่อแม่ผู้ปกครองก็เข้าใจชัดเจนว่าลูกหลานของตนถูกคาดหวังให้ต้องรู้อะไรทำอะไรได้ ผลระยะยาวในอนาคต สังคม หน่วยงานที่รับผู้เรียนเข้าทำงานก็เข้าใจชัดเจนว่าผู้เรียนแต่ละวัยได้รับการคาดหวังให้ทำอะไรและทำอะไรได้⁹⁵

มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง มาตรฐานถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา⁹⁶ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและได้กล่าวถึงมาตรฐานในบริบทนี้ไว้ว่า เป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยองค์รวม การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาจะทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพ เพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริงอยู่ที่ใด การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ 1) สถานศึกษา

⁹⁵ นาดยา ปิถันธนานนท์, จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2545), 2-3.

⁹⁶ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2546), 69-70.

ทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน 2) มาตรฐานทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด นอกจากนี้การกำหนดมาตรฐานยังเป็นการกำหนดความคาดหวังที่ชัดเจนให้กับครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการร่วมมือรวมพลังเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด มาตรฐานการศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนต้องรับรู้และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น (accountability)

มาตรฐานการศึกษามีประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผู้เรียน ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาตนเองตามความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติว่าต้องการคนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร จะทำอย่างไรจึงจะเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่มาตรฐานการศึกษากำหนด
2. ครู ใช้มาตรฐานเป็นกรอบแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองตามคุณลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนดไว้
3. ท้องถิ่นและสถานศึกษา ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้
4. พ่อแม่ผู้ปกครอง ประชาชนและผู้นำชุมชน ใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือสื่อสารให้ประชาชนได้รับทราบกระบวนการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้คนไทยในท้องถิ่นเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้การจัดการศึกษาช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด
5. ประเทศชาติ ใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือที่ทำให้ทุกองค์ประกอบของระบบการศึกษาขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน สู่เป้าหมายเดียวกัน และทำให้เกิดภาพการจัดการศึกษาที่มีความหมาย

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสิ่งสำคัญที่บ่งบอกได้อย่างชัดเจนหลายประการ ได้แก่ มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการกำกับติดตามงานสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาบ้านและชุมชนมีความใกล้ชิดและไว้วางใจกัน มีการตั้งความคาดหวังของผลสำเร็จไว้สูง มีความเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ ทั้งครูและผู้บริหาร มีการสร้างโอกาสในการเรียนรู้และให้เวลาผู้เรียนในการทำงานกลุ่มมากขึ้น จัดสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นอย่างมีระเบียบ สะอาด และปลอดภัย มีการจัดหลักสูตรที่ชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมาย ใช้กลวิธีในการประเมินที่หลากหลาย จัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้ จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ขจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคสำหรับความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน พัฒนางานอยู่บนพื้นฐานของการวิจัย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวคิดในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ประกอบกับแนวคิดในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าต้องเป็นมาตรฐานที่ปฏิบัติง่าย ประเมินได้จริง กระชับและจำนวนน้อย แต่สามารถสะท้อนคุณภาพการศึกษาได้จริง ข้อมูลที่ได้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับหน่วยงานต้นสังกัดและระดับชาติ ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานจึงเน้นที่คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของกระบวนการบริหารและการจัดการและคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน

คุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ (หมายถึง สุขกาย สุขใจ) สติปัญญา ความรู้ (หมายถึง เป็นคนเก่ง) และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (หมายถึง เป็นคนดีของคนรอบข้างและสังคม)” และในมาตรา 7 ที่ว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” นอกจากนี้เพื่อให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคที่ความรู้และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการในยุคของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) ได้ประกาศวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยยุคใหม่ว่า คนไทยยุคใหม่ต้องได้เรียนรู้

ตลอดชีวิต มีสติรู้ทัน มีปัญญา รู้คิด มีสมรรถนะและมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติ และเป็นพลเมืองที่ดีของโลก ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ ดังนั้นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผู้เรียน จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยได้กำหนดมาตรฐาน การศึกษาย่อย จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2) ด้านคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นต้น ในระดับ “ปาน กลาง” ที่การมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ รวมทั้ง การมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับ “ดี” “ดี เลิศ” และ “ยอดเยี่ยม” จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกัน ในเรื่อง การมี ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดและการ แก้ปัญหา การมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร และการมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ สำหรับด้าน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐานในระดับ “ปานกลาง” ที่การ มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด และการมีสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับ “ดี” “ดีเลิศ” และ “ยอดเยี่ยม” จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพ มาตรฐานในระดับที่แตกต่างกัน ในเรื่อง ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย รวมทั้งการยอมรับที่ จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

2. แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

การจัดการศึกษาของสถานศึกษามุ่งประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร คุณภาพของสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครู และบุคลากร และด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ ด้านการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา เน้นที่การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และ พันธกิจของสถานศึกษา รวมทั้งระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาจะเป็นตัว สะท้อนคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาได้เป็นอย่างดี มีหลักสูตรสถานศึกษาจะมีการกำหนด จุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระที่เรียน ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการ สอนในสถานศึกษา ซึ่งจะสะท้อนว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมตาม มาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้หรือไม่ หลักสูตรที่ดีควรคำนึงถึงบริบทของผู้เรียน ท้องถิ่น และชุมชน มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ หรือจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนตาม

ขีดความสามารถ ทำให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์และสมดุลทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ครูและบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การพัฒนาครูและบุคลากร เน้นไปที่ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ซึ่งต้องมีการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการสภาพแวดล้อมและการบริการที่ดี เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนที่มั่นคง สะอาด มีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนมีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะส่งผลถึงความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนด้วย มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นต้น ในระดับ “ปานกลาง” ที่เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดและระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับ “ดี” “ดีเลิศ” และ “ยอดเยี่ยม” จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกัน ในเรื่องการดำเนินการพัฒนาวิชาการ การพัฒนาครูและบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม รวมทั้งการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา

3. แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งจะบ่งบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษา ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่ยอมรับกันว่าส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งเน้นที่การปฏิบัติ (active learning) เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการปฏิบัติที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและคงทน มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นต้น ในระดับ “ปานกลาง” ที่การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง รวมทั้งความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและการนำผลมาพัฒนาผู้เรียน ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับ “ดี” “ดีเลิศ” และ “ยอดเยี่ยม” จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกัน ในเรื่อง การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดนั้นจะต้องปฏิบัติได้จริง ประเมินได้จริง กระชับ และจำนวนน้อย แต่สามารถสะท้อนบริบทของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาได้จริง ข้อมูลที่ได้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับ

หน่วยงานต้นสังกัด และระดับชาติ ดังนั้น การกำหนดมาตรฐานการศึกษาจึงเน้นที่คุณภาพผู้เรียน คุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา และคุณภาพครู มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และข้อกำหนดในกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561⁹⁷

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 ที่กำหนดเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพคนไทยและการศึกษาไทยในอนาคต ประกอบกับมีนโยบายให้ ปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกของทุกระดับก่อนจะมีการ ประเมินคุณภาพในรอบต่อไป จึงประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับ สถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งมาตรฐาน การศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 นั้น มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1)มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 2)มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3)มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแต่ละมาตรฐานมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วยความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดประเภทต่างๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่เป็น ค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ หมายถึง ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในแต่ละระดับชั้น

⁹⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการประเมินคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์ การศึกษาพิเศษ, เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://bet.obec.go.th/index/wp-content/uploads/2018/08/nn3.pdf>

2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ ใคร่ครวญไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการรวบรวมความรู้ได้ทั้งด้วยตัวเองและการทำงานเป็นทีม เชื่อมโยงองค์ความรู้ และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อาจเป็นแนวความคิด โครงการ ครงงาน ชิ้นงาน ผลผลิต

4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน อย่างสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม

5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ผู้เรียนบรรลุและมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งมีความก้าวหน้าในผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่นๆ

6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการจัดการ เจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น การทำงาน หรืองานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย หมายถึง ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิใจปัญญาไทย

3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย หมายถึง ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี

4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม หมายถึง ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

หมายถึง การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาคูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อ

สนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน หมายถึง สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัดรวมทั้งทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษา และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระบบการนิเทศภายใน การนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง สถานศึกษาบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน เชื่อมโยงวิถีชีวิตจริง และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย หมายถึงการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มที่เรียนแบบควมบรมหรือกลุ่มที่เรียนร่วมด้วย

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาครู บุคลากร ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ หมายถึง สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาจัดระบบการจัดการ พัฒนา และการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงมีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลที่ได้มาให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เฉพาะสำหรับผู้ที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะ แสดงออกแสดงความคิดเห็น สรุปลองค์ความรู้ นำเสนอผลงานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย

3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก หมายถึง ครูผู้สอนมีการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยเน้นการการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ให้เด็กรักครู ครูรักเด็ก และเด็กรักเด็ก เด็กรักที่จะเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข

3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนโดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้

3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้⁹⁸

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ความเป็นมาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ในอดีตสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก และความรวดเร็วของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการขนส่งคมนาคมได้มีการพัฒนาในอัตราที่สูงมาก การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลต่อวิถี

⁹⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ, เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://bet.obec.go.th/index/wp-content/uploads/2018/08/nn3.pdf>

ชีวิตความเป็นอยู่ของคนทั่วต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนั้น นับว่าเป็นเรื่องจำเป็นและมีหลักความเร่งด่วนเป็นอย่างยิ่ง

รัฐบาลในสมัยนั้นตระหนักถึงความจำเป็นในเรื่องดังกล่าว จึงได้มีการวางแผนที่จะแก้ปัญหาในการกำหนดเป็นนโยบายต่างๆขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางการทำงานร่วมกันทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชน เสวนานโยบายต่างๆที่รัฐบาลกำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหา นโยบายที่นับว่าโดดเด่นและได้รับการยอมรับจากหลายฝ่ายว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้คือนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประชากรของประเทศได้รับการศึกษาสูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยหวังว่าถ้าประชากรได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของประเทศตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ดีขึ้น

ก่อนที่รัฐบาลจะเริ่มน่านโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษามาใช้นั้น ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อให้ทวยราษฎร์ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการอ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็นเท่านั้น และในขณะเดียวกันอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็ยังอยู่ในระดับต่ำคือประมาณร้อยละ 40 เท่านั้น ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศมีอัตราการเรียนต่อในระดับที่สูงกว่าประเทศของเรามาก ส่วนใหญ่ประชากรก็มีการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 9 ปี ข้อมูลดังกล่าวล้วนแต่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่รัฐจะต้องส่งเสริมประชากรของประเทศให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงขึ้น มาตรการหนึ่งซึ่งคาดว่าจะช่วยให้นโยบายดังกล่าวประสบผลสำเร็จ คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนในประเทศไทยเฉพาะที่อยู่ในท้องถิ่นชนบทห่างไกลได้มีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างเร่งด่วน

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลจึงได้ดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาคนให้มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถคืออย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถดำเนินงานต่างๆ ตามความสามารถของตนเองได้ ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองได้ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถเลือกรับและปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อมุ่งพัฒนาและยกระดับความรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง และเพื่อเพิ่มศักยภาพของประชาชนซึ่งเป็นกำลังพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศให้สูงยิ่งขึ้นรวมทั้งเพื่อเตรียมการขยายการศึกษาภาคบังคับในอนาคต

การดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษานั้น เริ่มต้นจากคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม 2530 และได้เริ่มดำเนินการเป็นการ

นำร่องใน 38 จังหวัด และต่อมาเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2530 ก็ได้เห็นชอบในหลักการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปีเป็น 9 ปีโดยไม่บังคับ หลังจากนั้นเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2531 ก็ได้เห็นชอบให้ขยายโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นออกไปอีกจาก 38 จังหวัดให้ครอบคลุมโรงเรียนในเขตท้องที่ทั่วกันดารด้วย และเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2532 เห็นชอบให้ดำเนินการตามสาระสำคัญของรูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อมาในวันที่ 27 ตุลาคม 2532 เห็นชอบให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนอกระบบโรงเรียน ต่อมาในวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 เห็นชอบในหลักการให้กระทรวงศึกษาธิการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปอีก 3 ปี โดยประกาศในท้องที่ที่มีความพร้อมเป็นปีๆไป และได้ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินการเพื่อเป็นการนำร่องใน 216 โรงเรียนโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน⁹⁹

การขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือการส่งเสริมให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญมาทุกยุคทุกสมัย นับตั้งแต่สมัยที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2529 ด้านการศึกษา ความว่า “จะจัดการศึกษาในระดับต่างๆตั้งนี้ระดับก่อนประถมศึกษาจะขยายการศึกษาระดับอนุบาลจนจบระดับมัธยมศึกษาจะสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาให้มากขึ้น”

จากงานนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการได้มอบให้กรมสามัญศึกษาดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด โดยมีมาตรการหลักหลายที่จะผ่อนคลายนโยบายอุปสรรคนานาประการ อันเป็นสาเหตุแห่งการขาดโอกาสการเข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของเยาวชนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา การจัดหนังสือให้ยืมเรียน จัดหาเครื่องแบบให้นักเรียน หรือยกเว้นไม่แต่งเครื่องแบบจัดที่พักให้ในโรงเรียนหรือชุมชนใกล้เคียง จัดพาหนะรับส่ง เป็นต้น

ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามี 2 รูปแบบคือ แบบปกติ และแบบกึ่งระบบโรงเรียน แบบปกติเป็นแบบเต็มเวลาในสภาพปกติที่โรงเรียนเปิดสอน ส่วนแบบกึ่งระบบโรงเรียน โรงเรียนดำเนินการโดยจัดกิจกรรมทดแทนไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูปซึ่งกรมสามัญศึกษาจัดทำขึ้นเป็นบางรายวิชา
2. ให้นักเรียนหาแบบฝึกหัดรายงานโดยค้นคว้าตามที่ครูมอบหมาย

⁹⁹ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการประเมินผลกระทบบโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา (กรุงเทพฯ ม.ป.พ., 2538), 1-10.

3. ให้นักเรียนปฏิบัติงานตามโครงการที่ครูมอบหมายโดยมีครูเป็นผู้ให้การนิเทศและติดตามผล
4. จัดครูหมุนเวียนโดยนำสื่อการสอนหมุนเวียนให้นักเรียนเรียนพร้อมทั้งสอบซ่อมเสริมไปในตัว

การดำเนินงานขยายโอกาสของกรมสามัญศึกษาเริ่มแรกในปีการศึกษา 2530 มีโรงเรียนในโครงการ 225 โรง ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย 38 จังหวัด ต่อมาก็ได้ขยายไปจังหวัดอื่นๆทั่วประเทศ ทั้งในท้องถิ่นที่กั้นดารหรือท้องถิ่นที่มีความเหมาะสม และในช่วงปีการศึกษา 2531-2533 มีโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 318, 400 และ 535 โรง ตามลำดับ และมีสาขาโรงเรียนในโครงการนี้อีก 167 แห่ง ในช่วงปีการศึกษา 2530-2533 มีนักเรียนเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการคิดเป็นร้อยละ 28.50, 31.20, 37.70 และ 43.20 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามลำดับ

การดำเนินงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของกรมสามัญศึกษามีข้อจำกัดหลายประการ เป็นผลให้ไม่บังเกิดผลตามเป้าหมาย ดังนั้น ถ้าหากจะให้เด็กทุกคนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก็จะต้องใช้เวลาหลายปี ทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานล่าช้าลง ไม่ทันกับความเจริญก้าวหน้าของประเทศและของโลก ประกอบกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2531 ด้านการศึกษาว่า “เร่งรัดการส่งเสริมอนุบาลชนบท การขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาโดยจะจัดควบคู่กับการขยายการศึกษาภาคบังคับและเตรียมพื้นฐานอาชีพให้กับนักเรียนทุกระดับเพื่อแก้ปัญหาการว่างงานตลอดจนส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรมและวินัยของนักเรียนและคนในชาติเป็นพิเศษ” ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการขยายการศึกษาภาคบังคับให้เด็กได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 3 ปีโดยด่วนที่สุด ในการดำเนินงานก็ให้มีการแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติต่างๆที่เกี่ยวข้องและในระหว่างที่ดำเนินการแก้ไขอยู่นี้ ก็ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2533

การดำเนินโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในระยะเริ่มแรกได้ดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 72 จังหวัดทั่วประเทศ จังหวัดละ 1 ถึง 3 โรง รวม 119 โรงกระจายอยู่ใน 119 ตำบล 115 อำเภอ การจัดการเรียนการสอนใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นหลักสูตรฉบับที่ใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป จะจัดให้อี้อำนวยการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน กล่าวคือ ให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจโดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือรูปแบบที่ 1 เป็นวิชาการ รูปแบบที่ 2 เน้นวิชาชีพและการเรียน ซึ่งใน 2 รูปแบบนี้สามารถถ่ายโอน

และเปลี่ยนแปลงสายการเรียนกันได้ นอกจากนั้นก็สนับสนุนให้นักเรียนเข้าเรียนมากขึ้น ได้มีการยกเว้นเงินค่าบำรุงการศึกษา จัดบริการอาหารกลางวัน แจกอุปกรณ์การเรียน และแจกเครื่องแบบนักเรียนปีละ 2 ชุด

การดำเนินโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับดำเนินการได้เพียง 1 ปี ซึ่งยังไม่ครบตามแผนที่กำหนดไว้ รัฐบาลก็ได้กำหนดนโยบายที่จะยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำขึ้นไป โดยได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2534 ความว่า “เร่งขยายโอกาสและบริการทางการศึกษาในและนอกระบบให้กว้างขวางและทั่วถึงเพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำ...”

จากแนวนโยบายดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาไว้ดังนี้

1. ให้รับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ร้อยละ 100 ในปีการศึกษา 2540 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8

2. ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขยายการเปิดชั้นเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มจากโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับโดยให้เปิดดังนี้

ปีการศึกษา 2534 จำนวน 1,216 ห้องเรียน

ปีการศึกษา 2533 เปิดแล้ว 119 ห้องเรียน

ปีการศึกษา 2535 จำนวน 1,000 ห้องเรียน

ปีการศึกษา 2536 จำนวน - ห้องเรียน

ปีการศึกษา 2537 จำนวน 954 ห้องเรียน

ปีการศึกษา 2538-2540 ไม่เปิดเพิ่ม

3. ให้กรมสามัญศึกษารับนักเรียนเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 ที่กำหนดไว้แล้ว

4. ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนรับนักเรียนตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 ที่กำหนดไว้แล้วและให้กรมศิลปากรกรมการฝึกหัดครูและกรมการศาสนาร่วมรับผิดชอบการรับนักเรียนด้วย

5. ให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนขยายการรับนักเรียนมากขึ้นกว่าที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 โดยให้ส่วนที่เหลือจากข้อ 2-4 เป็นภาระหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

อนึ่งสำหรับกรมสามัญศึกษา เพื่อให้สามารถรับนักเรียนได้ตามแผนที่กำหนด ได้กำหนดเป้าหมายไว้ดังนี้

ปีการศึกษา 2534 เปิดโรงเรียนใหม่จำนวน 50 โรง เปิดสาขาโรงเรียนจำนวน 340 โรง

ช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 เปิดโรงเรียนใหม่ปีละ 100 โรงเรียน เปิดสาขาโรงเรียนปีละ 100 โรงเรียน รวมกรมสามัญศึกษาเปิดทั้งหมด 1390 โรงเรียน

ช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 จะไม่เปิดโรงเรียนอีก¹⁰⁰

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

“นครปฐม” เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางด้านตะวันตก ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีนในที่ราบลุ่มภาคกลาง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอกำแพงแสน อำเภอนครชัยศรี อำเภอดอนตูม อำเภอบางเลน อำเภอสามพราน และอำเภอพุทธมณฑล มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 886,798 คน เป็นชาย จำนวน 425,070 คน หญิง จำนวน 461,728 คน มีหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 หน่วยงาน ดังนี้

1. สำนักงานงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
2. สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.)
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)
4. สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.)
5. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
6. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
7. องค์การมหาชน (มหิตลวิทยานุสรณ์)
8. กระทรวงวัฒนธรรม (นาฏศิลป์)
9. สำนักงานพระพุทธศาสนา (พศ.)

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จำนวน 120 แห่ง กระจายในทุกอำเภอและตำบลเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนนอกระบบการศึกษา รวมมีหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบรวมทั้งสิ้น 373 แห่ง¹⁰¹ แสดงดังตารางที่ 4

¹⁰⁰ กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา, รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา (กรุงเทพฯ:กรมฯ,2539), 1-10.

¹⁰¹ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, “แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564” 2559.

ตารางที่ 4 จำนวนสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2559)

ที่	ประเภท/สังกัด	พื้นที่เขต 1	พื้นที่เขต 2	รวม	หมายเหตุ
1	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	(140)	(138)	(278)	
	1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.)	127*	122**	249	*เทียบมทุกชั้น4แห่ง
	1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.)	13	16	29	**ไม่มี นร.1 แห่ง
2	สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.)	-	2	2	
3	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช)	18	25	43	
4	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)	7	5	12	รับโอนเอกชน 6 แห่ง
5	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) - โรงเรียนสาธิตฯ	4	1	5	
6	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.)	1	1	2	
7	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	15	5	20	
8	สถาบันอุดมศึกษา	(4)	(5)	(9)	
	8.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	3	5	8	
	1) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	1		1	
	2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน	1		1	
	3) มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์	1		1	
	4) มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา		1	1	ดูரியาศิลป์ นับรวม มหิดล
	5) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์		1	1	
	6) วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กระทรวงวัฒนธรรม)		1	1	
	7) มหาวิทยาลัยสงฆ์ - มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์		1	1	
	8) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน		1	1	
	8.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน - มหาวิทยาลัยคริสเตียน	(1) 1	- -	(1) 1	
9	โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ องค์กรมหาชน		1	1	
	รวมสถานศึกษาในระบบทั้งสิ้น	190	183	373	
10	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	(54)	(66)	(120)	
	- กศน. อำเภอ	3	4	7	
	- กศน. ตำบล	48	58	106	
	- ห้องสมุดประชาชน	3	4	7	

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, “แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564.” 2559.

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีจำนวนทั้งหมด 49 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 41 โรงเรียน แยกเป็นสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 19 โรงเรียน และ เขต 2 จำนวน 22 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 8 โรงเรียน แสดงดังตารางที่ 5¹⁰²

ตารางที่ 5 จำนวนสถานศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับ	จำนวน รร.	อนุบาล	อนุบาล- ป.6	อนุบาล- ม.3	อนุบาล- ม.6	ป.6- ม.3	ป.5- ม.6	ม.1- ม.6	ม.4- ม.6	ปวช.	ปวช.- ปวส.	ปวช.- ป.ตรี	รวม	หมายเหตุ
ขั้นพื้นฐาน/อาชีวะ														
1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน														
สพป.นครปฐม เขต 1 และ 2	249		204	41									245	เรียนรวม 4 รร.
สพม. เขต 9	29						1	28					29	
2 สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.)	2				1	1							2	
3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)	43	8	21		12			1					42	อาชีวะเอกชน
4 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)	11									2	8	1	11	โอนไป สอศ.6แห่ง น.จัด 2 ระดับ
5 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)	5		1		1			2	1				5	
6 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	20	3	6	8				1	1		1		20	
7 องค์การมหาชน (มหิตลวิทยานุสรณ์)	1							1					1	
8 กระทรวงวัฒนธรรม (นาฏศิลป์)	1								1				1	
9 สำนักงานพระพุทธศาสนา (พศ.)	2							2					2	
รวมขั้นพื้นฐาน/อาชีวะ	363	11	232	49	14	1	1	35	3	2	9	1	358	ไม่นับเรียนรวม

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, “แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564.” 2559

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาภาคบังคับและประสานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสถานศึกษาเอกชนรวมทั้งประสานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาสถานศึกษาสังกัดอื่นในเขตอำเภอเมืองนครปฐม อำเภอกำแพงแสน และอำเภอดอนตูม โดยในปีการศึกษา 2558 มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 จำนวน 19 โรงเรียน¹⁰³ ดังแสดงในตารางที่ 6 ดังนี้

¹⁰² สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, “แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564.” 2559.

¹⁰³ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561,” 2560.

ตารางที่ 6 จำนวนนักเรียน ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปี2560 การศึกษาสังกัด สพป. นครปฐม เขต 1 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2560)

ลำดับ	โรงเรียน	อำเภอ	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
1	วัดตาก้อง	เมืองนครปฐม	486	22
2	วัดเกาะวังไทร	เมืองนครปฐม	737	38
3	วัดทัพหลวง	เมืองนครปฐม	454	20
4	วัดธรรมศาลา	เมืองนครปฐม	752	34
5	บ้านหนองกะโดน	เมืองนครปฐม	261	16
6	วัดพระประโทณเจติย์	เมืองนครปฐม	228	23
7	บ้านหนองงูเหลือม	เมืองนครปฐม	550	28
8	วัดทะเลบก	กำแพงแสน	550	22
9	วัดบ่อน้ำจืด	กำแพงแสน	288	17
10	วัดสองห้อง	กำแพงแสน	132	15
11	วัดลาดหญ้าไทร	กำแพงแสน	161	13
12	วัดนิยมธรรมวราราม	กำแพงแสน	377	20
13	วัดหนองศาลา	กำแพงแสน	459	22
14	วัดวังน้ำเขียว	กำแพงแสน	585	27
15	วัดสระสี่มุม	กำแพงแสน	539	27
16	วัดหนองโพธิ์	กำแพงแสน	298	18
17	วัดลำเหย	ดอนตูม	306	17
18	วัดตะโกสูง	ดอนตูม	147	13
19	วัดกงลาด	ดอนตูม	281	16
รวมทั้งสิ้น			7,591	408

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561,” 2560.

ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ใน 5 วิชา พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมลดลง จากปีการศึกษา 2558 เมื่อเปรียบเทียบผล O-NET นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ระหว่างระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ พบว่า ผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศทั้ง 5 วิชา ในภาพรวมส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุเป้าหมายและจำเป็นต้องเร่งพัฒนา¹⁰⁴ แสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2556-2559 สังกัด สพป.นครปฐม เขต 1 จำแนกรายวิชาและเปรียบเทียบในระดับต่างๆ

คะแนนเฉลี่ย รายวิชา	ระดับ สพป.นครปฐม เขต 1				ระดับ สพฐ	ระดับประเทศ
	2556	2557	2558	2559	2559	2559
ภาษาไทย	42.89	35.62	41.58	45.00	46.81	46.36
สังคมศึกษา	37.83	47.04	44.76	47.02	49.34	49.00
ภาษาอังกฤษ	27.17	25.45	27.57	28.18	31.39	31.80
คณิตศาสตร์	23.70	27.34	29.54	25.26	29.53	29.31
วิทยาศาสตร์	37.05	37.63	36.75	33.46	35.12	34.99
เฉลี่ย 5 วิชา	33.73	34.62	36.04	35.78	38.44	38.29

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560,” 2559.

¹⁰⁴ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560,” 2559.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ได้ดำเนินงานตามนโยบาย และแผนงานที่สนองนโยบายที่มีมิติความต่อเนื่อง แก่จุดบกพร่อง และพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้า ส่งผลสู่นโยบายด้านสังคมของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมจำนวน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอ นครชัยศรี อำเภอสามพราน อำเภอบางเลน และอำเภอพุทธมณฑล ปัจจุบันมี นายสมบัติ จันทร์มีชัย เป็น ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยในปีการศึกษา 2560 มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 22 โรงเรียน¹⁰⁵ ดังแสดงในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 จำนวนนักเรียน ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2560 สังกัด สพ.น.นครปฐม เขต 2 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2560)

ลำดับ	โรงเรียน	อำเภอ	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
1	วัดบางพระ	นครชัยศรี	252	16
2	วัดศรีชะทอง	นครชัยศรี	339	17
3	วัดโคกพระเจดีย์	นครชัยศรี	288	18
4	วัดศรีมหาโพธิ์	นครชัยศรี	426	20
5	บ้านประตู่หน้าพระพิมล	บางเลน	354	19
6	วัดบางปลา	บางเลน	195	16
7	ตลาดเกาะแรด	บางเลน	134	14
8	ไทยรัฐวิทยา 4	บางเลน	138	15
9	วัดบึงลาดสวาย	บางเลน	419	18
10	วัดโพธิ์	บางเลน	349	18
11	วัดลานคา	บางเลน	324	18
12	วัดไผ่หูช้าง	บางเลน	253	17
13	วัดนราภิรมย์	บางเลน	579	29
14	วัดวังน้ำขาว	สามพราน	225	16

¹⁰⁵ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2, “แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561,” 2560.

ลำดับ	โรงเรียน	อำเภอ	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
15	วัดจินดาราม	สามพราน	753	35
16	วัดดอนหวาย	สามพราน	1,144	55
17	วัดหอมเกร็ด	สามพราน	594	27
18	บ้านกระทุ่มล้ม	สามพราน	1,296	57
19	วัดท่าพูด	สามพราน	1,155	52
20	บ้านคลองโยง	พุทธมณฑล	206	15
21	บ้านคลองสว่างอารมณ์	พุทธมณฑล	105	10
22	วัดมะเกลือ	พุทธมณฑล	608	30
รวมทั้งสิ้น			10,136	532

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561,” 2560.

ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพการจัดการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2559 พบว่าผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ใน 5 กลุ่มสาระวิชา มีผลการประเมินเพิ่มขึ้นแต่ไม่ยังบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และเมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบ O-NET นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ระหว่างระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ ใน 5 กลุ่มสาระวิชา พบว่าค่าเฉลี่ยร้อยละระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ต่ำกว่าระดับจังหวัด ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระ¹⁰⁶ แสดงดังตารางที่ 9

¹⁰⁶ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560,” 2559.

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2556-2559 สังกัด สพป.นครปฐม เขต 2 จำแนกรายวิชาและเปรียบเทียบในระดับต่างๆ

คะแนนเฉลี่ย รายวิชา	ระดับ สพป.นครปฐม เขต 2				ระดับ สพฐ	ระดับประเทศ
	2556	2557	2558	2559	2559	2559
ภาษาไทย	44.82	35.77	43.28	45.92	46.81	46.36
สังคมศึกษา	40.28	48.15	46.25	48.74	49.34	49.00
ภาษาอังกฤษ	28.56	26.22	27.59	28.31	31.39	31.80
คณิตศาสตร์	24.16	28.80	29.65	26.50	29.53	29.31
วิทยาศาสตร์	38.36	38.03	37.33	34.96	35.12	34.99
เฉลี่ย 5 วิชา	33.98	35.39	36.82	36.89	38.44	38.29

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560,” 2559.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ภุริชัย ชัยศร ได้ศึกษาทักษะการบริหารที่สัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) มาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะการบริหารของผู้บริหารกับมาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01¹⁰⁷

กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์ ได้ศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผลการศึกษพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีระดับการ

¹⁰⁷ ภุริชัย ชัยศร, "ทักษะการบริหารที่สัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม," **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 2, 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2554): 81-89.

แสดงออกภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน มีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดสามปัจจัย คือ แรงจูงใจภายใน สภาพแวดล้อมแบบเปิด และความรู้เชิงลึก เมื่อศึกษาเปรียบเทียบด้านเพศ อายุ และประสบการณ์การเป็นผู้บริหารพบว่าไม่แตกต่างกัน 3) โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ 4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจภายในมีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ รองลงมาคือปัจจัยสภาพแวดล้อมแบบเปิด และปัจจัยความรู้เชิงลึก โดยปัจจัยเชิงสาเหตุทั้งสามตัวร่วมกันอธิบายภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ร้อยละ 68¹⁰⁸

กาญจนา ศิลา ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19) โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับคือ ด้านการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ ด้านการไว้วางใจ ด้านการเจรจาต่อรอง ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารเวลา 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19) โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวนสองด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ และด้านการไว้วางใจ¹⁰⁹

สุภาพ ฤทธิ์บำรุง ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 มีภาวะผู้นำ

¹⁰⁸ กิตติกาญจน ปวิพันธ์, "โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555), บทคัดย่อ.

¹⁰⁹ กาญจนา ศิลา, "การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน" (สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556), 7.

เชิงสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกรายการ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 2) ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกรายการ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ได้แก่ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว (X_3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_2) ด้านการทำงานเป็นทีม (X_5) และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (X_4)¹¹⁰

ธชววรรณ สุทธาธาร ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประถมศึกษาานครปฐม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครปฐมเขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01¹¹¹

สุภาพร ภิรมย์เมือง ได้ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัธยเทศจากมากไปน้อยดังนี้

¹¹⁰ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556), บทคัดย่อ.

¹¹¹ ธชววรรณ สุทธาธาร, "สมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประถมศึกษาานครปฐม เขต 2," วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 4, 3 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 73-85.

ด้านการจัดทำกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ ด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อม และด้านการประเมินผลการควบคุม 2) คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้านมาตรการส่งเสริม ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และด้านคุณภาพผู้เรียน 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงและเป็นในลักษณะคล้ายคลึงกัน¹¹²

จารินี สิกุลจ้อย, พจนีย์ มั่งคั่ง และ สุนันทา โกธา ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป น้อย คือ มีความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์ และจินตนาการ 2) บรรยากาศของโรงเรียนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ บรรยากาศแบบควบคุม บรรยากาศแบบแจ่มใส บรรยากาศแบบอิสระ และบรรยากาศแบบสนิทสนม 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนในทางบวกในระดับสูง¹¹³

ทัศนีย์ นันทรักษ์ ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

¹¹² สุภาพร ภิรมย์เมือง, “การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3,” **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 4, 3 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 171-180.

¹¹³ พจนีย์ มั่งคั่ง และสุนันทา โกธา จารินี สิกุลจ้อย, "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2," **วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 10, 1 (2558).1.

นครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05¹¹⁴

พนิดา ไชยเทพ ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตำบลแพรภษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มตำบลแพรภษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ตามความคิดเห็นของครู 5 ด้าน คือ ด้านการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี ด้านการเจรจาต่อรอง ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มตำบลแพรภษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มตำบลแพรภษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามสถานศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการทำงานเป็นทีมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ¹¹⁵

สันติ ปิ่นหอม ได้ศึกษาปัจจัยตัวกำหนดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า 1) ลักษณะปัจจัยตัวกำหนดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านลักษณะของบุคลากร รองลงมาคือ ด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะขององค์การ และด้านลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ 2) คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน บรรลุตามเป้าหมายในระดับมากทุกมาตรฐาน 3) อิทธิพลของปัจจัยตัวกำหนด ปัจจัยลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ปัจจัยลักษณะนโยบายการบริหารและ

¹¹⁴ ทัศนีย์ นันทรักษ์, "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1." (งานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช, 2558), บทคัดย่อ.

¹¹⁵ พนิดา ไชยเทพ, "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตำบลแพรภษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1" (งานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558), บทคัดย่อ.

การปฏิบัติ ด้านการปรับตัวขององค์การและการริเริ่มสิ่งใหม่ และปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในองค์การ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01¹¹⁶

อารีรัตน์ เฟ็งสีแสง และประยุทธ ชูสอน ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามการรับรู้ของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว และด้านการมีจินตนาการ 2) ความเป็นครูมืออาชีพ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการมีจิตวิญญาณในวิชาชีพ ทักษะ ๐ ด้านการสอน และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและความเป็นครูมืออาชีพ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01¹¹⁷

รัชพล ยอดทอง ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลสูงที่สุด ตัวแปรภาวะผู้นำทุกองค์ประกอบสามารถนำไปใช้สร้างสมการซึ่งมีประสิทธิภาพการทำนาย ร้อยละ

¹¹⁶ สันติ ปิ่นหอม, "ปัจจัยตัวกำหนดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1" (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2558), บทคัดย่อ.

¹¹⁷ อารีรัตน์ เฟ็งสีแสง และประยุทธ ชูสอน, "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น," วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 38, 4 (2558): 101.

71.60 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้ $Y_{tot} = 0.338 X_2 + 0.279 X_3 + 0.196 X_5 + 0.194 X_1 + 0.084 X_4$ ¹¹⁸

สงวน ทับพิมพ์แสน ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารการศึกษา กับคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการสร้างบารมีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2) คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01¹¹⁹

ชัยรัตน์ ต.เจริญ ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของวิทยาลัยเชิงราย ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ของวิทยาลัย เชียงราย ในภาพรวมระดับปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านลักษณะผู้บริหาร ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัย เชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบประเมินผล และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัย เชียงราย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านลักษณะวัฒนธรรมองค์กร และด้านลักษณะทรัพยากร ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัย เชียงราย โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายเท่ากับ 0.873 มีประสิทธิภาพการทำนาย ร้อยละ

¹¹⁸Thuchapon Yodthong, "The Leadership of School Administrators Affecting Competitiveness: A Case Study of Secondary Schools in Nonthaburi," **The International Journal Of Humanities & Social Studies** 4, 2 (February 2016).

¹¹⁹สงวน ทับพิมพ์แสน, "ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารการศึกษา กับคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม" (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2559), บทคัดย่อ.

76.3 และ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย 0.36 ซึ่งสามารถเขียนเป็น สมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้ $Y_{tot} = 0.429 + 0.400 X_2 + 0.294 X_5 + 0.202 X_4$ ¹²⁰

งานวิจัยต่างประเทศ

ลาร์สัน (Larsson) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำที่สร้างสรรค์จะมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) มุ่งเน้นผลลัพธ์และความสำเร็จขององค์กรให้เกิดในระยะเวลาอันสั้น 2) ให้ความสำคัญกับลูกค้าขององค์กรอย่างสม่ำเสมอ 3) ให้ความสำคัญกับกลยุทธ์และมุ่งเน้นผลงานขององค์กร และ 4) สร้างวัฒนธรรมขององค์กรที่เข้มแข็งเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์¹²¹

ฟารุค และคนอื่นๆ (Farooq and others) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในเมืองหลวงของประเทศปากีสถาน พบว่า ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และด้านระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีผลต่อประสิทธิภาพของผู้เรียนในภาพรวม โดยเฉพาะรายวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอาชีพของผู้ปกครอง และด้านเพศของผู้เรียนพบว่าเพศหญิงมีประสิทธิภาพมากกว่าเพศชาย¹²²

มาติเซน (Mathisen) ได้ศึกษาบทบาทของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้ร่วมงานด้วยการเป็นแบบอย่างและการสร้างแรงบันดาลใจ และมีอิทธิพลทางอ้อมด้วยการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศ

¹²⁰ ชัยรัตน์ ต.เจริญ และคนอื่นๆ, "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเชียงราย," วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 10, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 433-40.

¹²¹ Martin Larsson, "Creativity Leaders Success Factors in Sweden's Leading Creative Agencies," Master's Thesis, Media Technology, The School of Media Technology, Royal Institute of Technology (2007): abstract.

¹²² M.S. Farooq and other, "Factors Affecting Students' Quality of Academic Performance: A Case of Secondary School Level," Journal of Quality and Technology Management 7, 2 (December 2011): 1-14.

การทำงานที่สร้างสรรค์ และพบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ของผู้นำ บรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ขององค์กร และความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร¹²³

โอลส์สัน (Olsson) ได้ศึกษาภาวะผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ และทฤษฎีการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำและสมาชิก ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามมีความคิดสร้างสรรค์ได้โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ตามปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ รวมถึงการพัฒนาและสนับสนุนด้านแหล่งทรัพยากรความรู้ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามที่ดีจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงขึ้นอีกด้วย¹²⁴

เชน (Chen) ได้ศึกษาโมเดลสมการการประเมินคุณภาพการศึกษาของระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาโดยใช้คุณภาพด้านความสามารถพิเศษเป็นเกณฑ์มาตรฐานซึ่งประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้หลัก 15 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้ย่อย 44 ตัวบ่งชี้ ผลการศึกษาพบว่าตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1)การพัฒนาผู้เรียน 2)หลักสูตร 3)กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 4) การบริหารและสนับสนุนด้านงบประมาณ และตัวบ่งชี้ย่อย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1)การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม 2)การพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา 3)การกำหนดรายวิชาหลัก 4)จำนวนหนังสือต่อผู้เรียนโดยเฉลี่ย และ 5)จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อผู้เรียนโดยเฉลี่ย ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ด้านการสนับสนุนงบประมาณและตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาผู้เรียนสำหรับตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวนหนังสือต่อผู้เรียนโดยเฉลี่ย และจำนวนคอมพิวเตอร์ต่อผู้เรียนโดยเฉลี่ย ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวบ่งชี้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹²⁵

โพท์ และคนอื่นๆ (Fauth and others) ได้ศึกษาการจัดอันดับคุณภาพการสอนตามการรับรู้ของนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน 3 ประการ ประกอบด้วย การบริหารจัดการชั้นเรียน การกระตุ้นทางสติปัญญา และบรรยากาศชั้นเรียน

¹²³Gro Ellen Mathisen and others, "Creative Leaders Promote Creative Organizations," *International Journal of Manpower* 33, 4 (2012): 367-82.

¹²⁴Lisa Olsson, "Leadership and Creativity in Research Investigations of Leadership and Leader-Member Exchange (Lmx) in Research Groups," *Ph.D. dissertation, Department of Psychology, University of Guthenburg* (2012).3.

¹²⁵Benyou Chen, "Constructing Assessment Model of Primary and Secondary Educational Quality with Talent Quality as the Core Standard," *Journal of Education and Learning* 3, 4 (2014): 108-16.

ซึ่งการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นปัจจัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่วนการกระตุ้นทางสติปัญญา และบรรยากาศชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสนใจในรายวิชาต่างๆ¹²⁶

ออสมุซัล (Ozmusul) ได้ศึกษาโมเดลภาวะผู้นำการปลดปล่อยประสิทธิผลในการจัดการ ความรู้ของครู ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษา ประกอบด้วยด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านสถานศึกษา ด้านครู ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านระบบสอบคัดเลือก และด้าน นโยบายการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องขจัดปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้น พร้อมปลดปล่อย ความสามารถของครูและส่งเสริมให้ครูเป็นผู้นำ โดยใช้โมเดลภาวะผู้นำการปลดปล่อยซึ่งมี องค์ประกอบดังนี้ 1) การส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมและให้อิสระในการทำงาน 2) การสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้และสอนงานอย่างต่อเนื่อง 3) การมุ่งเน้นด้านคุณภาพการศึกษา และ 4) การเพิ่ม ระดับความผูกพันต่อองค์กรของครู¹²⁷

เบนาวัท (Benvot) ได้ศึกษารายงานผลการประกันคุณภาพทางการศึกษาและการเรียนรู้ ภายใต้อุดมการณ์ “Education for all” ระหว่างปี 2000-2015 พบว่า คุณภาพการศึกษาโดย ภาพรวมของโลกยังมีปัญหาและอุปสรรคในด้านโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่ยังไม่ครอบคลุมไปยัง กลุ่มผู้เรียนที่อาศัยอยู่บริเวณชายขอบและที่ห่างไกลความเจริญ ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันใน สังคม รวมถึงปัญหาด้านสถานะเศรษฐกิจที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น¹²⁸

¹²⁶ Benjamin Fauth and others, "Student Ratings of Teaching Quality in Primary School: Dimensions and Prediction of Student Outcomes," **Learning and Instruction 29** (February 2014).1-9.

¹²⁷ Mustafa Ozmusul, "The Unblocking Leadership for Effectiveness of Teacher as Knowledge Staff : A Theoretical Framework for School Management," **Universal Journal of Education Research 3, 10** (2015): 757-73.

¹²⁸ Aaron Benavot, "Assuring Quality Education and Learning: Lessons from Education for All," **Prospects 46** (2016): 5-14.

สรุป

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารและบุคคลในองค์กรที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในการนำหรือประสานงานผู้อื่นให้เกิดการทำงานร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายและสร้างสรรค์ เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรมีภาวะผู้นำใหม่ดังกล่าว ซึ่งคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในทัศนะของดูบริน นั้นประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual Abilities) 3) บุคลิกภาพ (Personality) และ 4) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the Task and the Experience of Flow) และจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ภาวะผู้นำสร้างสรรค์มีผลต่อคุณภาพการศึกษาหลายด้าน อาทิ ความมีประสิทธิภาพ และบรรยากาศขององค์กร ซึ่งการบ่งชี้คุณลักษณะและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ได้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน และเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด โดยปัจจุบันโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้ดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาผ่านระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอกตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 โดยใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 ประกอบด้วย 1) คุณภาพผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้ครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีความเชื่อมั่นและมีแนวทางในการร่วมมือร่วมพลังเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดในลำดับต่อไป

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม 2) คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยใช้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภายในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำนวน 36 โรงเรียน ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหารและครู จำนวน 72 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จากเอกสาร ข้อมูลทางสถิติ รายงานและบทความต่างๆ พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงร่างการวิจัย และเสนอโครงการวิจัยต่อภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อขออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย

เป็นขั้นตอนการจัดสร้างเครื่องมือ นำเครื่องมือไปพัฒนาและตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่กำหนดเป็นตัวอย่างในการวิจัย นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

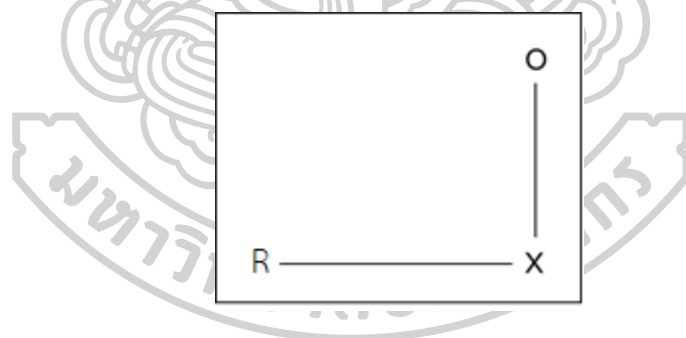
เป็นขั้นตอนการเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของประชากรกลุ่มเดียว ศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study design) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

- เมื่อ R หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
 X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
 O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม 2 จำนวน 41 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีและมีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยมีรายละเอียดดังนี้

จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 41 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ใช้ตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่างเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)¹²⁹ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) โดยจำแนกโรงเรียนตามสังกัด

ผู้ให้ข้อมูล

กำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลของแต่ละโรงเรียนจำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และ 2) ครู จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 72 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 และเขต 2

สังกัด	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล		
			ผู้บริหาร	ครู	รวม
สพป.นครปฐม เขต 1	19	17	17	17	17
สพป.นครปฐม เขต 2	22	19	19	19	38
รวมทั้งสิ้น	41	36	36	36	72

¹²⁹ Robert V. Krejcie, and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," *Journal for Educational and Psychological Measurement*. No.3, (November 1970): 608.

ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรพื้นฐานเป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

2. ตัวแปรต้นเป็นตัวแปรเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (X_{tot}) ตามแนวคิดของคูบริน ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อยดังนี้

2.1 ความรู้ (Knowledge: X_1) หมายถึง มีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ ตามมาตรฐานความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนสามารถนำความรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กรได้

2.2 ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X_2) หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำประสบการณ์จากการเรียนรู้มาแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ประเมินสถานการณ์ได้ใกล้เคียงตามความเป็นจริง ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย รวมทั้งมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

2.3 บุคลิกภาพ (Personality: X_3) หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ทั้งลักษณะภายในและภายนอก ซึ่งแสดงออกทางท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด กิริยามารยาท ลักษณะนิสัย ตลอดจนทัศนคติ และความสามารถในการปรับตัวต่อสภาวะแวดล้อมและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2.4 ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow: X_4) หมายถึง ความรู้สึกเชิงบวกอย่างแรงกล้าที่มีต่องานและองค์กร รักในงานที่ตนทำ เชื่อมั่นในเป้าหมาย ค่านิยม และวิสัยทัศน์ขององค์กร อันจะนำไปสู่พฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

3. ตัวแปรตามเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (Y_{tot}) ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย ดังนี้

3.1 คุณภาพของผู้เรียน (Y_1) หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วยความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิด คำนวณ การคิดประเภทต่างๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และด้าน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคม

3.2 กระบวนการบริหารและการจัดการ (Y_2) หมายถึง การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

3.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Y_3) หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงมีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลที่ได้มาให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น (openionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ จำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม (X_{tot}) ตามแนวคิดของดูบริน (Dubrin)

ตอนที่ 3 การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม (Y_{tot}) ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.

แบบสอบถามความคิดเห็นในตอนี่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)¹³⁰ มีความหมายและค่าน้ำหนักดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาพัฒนาเครื่องมือโดยการปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
2. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามความคิดเห็น โดยนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบ และหาค่าคุณภาพรายข้อโดยพิจารณาค่า IOC (Index of item objective congruence) โดยค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
3. นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร และครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 15 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน

¹³⁰Rennis Likert, "The Method of Constructing and Attitude Scale," Readings in **Attitude Theory and Measurement**, ed. Martin Fishbein, (New York: John Wiley & Sons, 1967), 90-95.

4. นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นกลับมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach)¹³¹ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ผลการวิเคราะห์ได้เท่ากับ 0.943 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ ร้อยละ 88.92

5. ได้เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงบัณฑิตวิทยาลัยผ่านภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นทางช่องรับ-ส่งเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เขต 2 ทางไปรษณีย์ และด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามความคิดเห็นกลับมา ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามความคิดเห็น ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามความคิดเห็นแต่ละฉบับ จัดทำตารางแจกแจงคะแนนและลงรหัสเพื่อกรอกคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการวิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้ จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการศึกษาโดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: sd) โดยพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวความคิดของเบสท์ (Best)¹³² มีรายละเอียดดังนี้

¹³¹ Lee J. Cronbach, Essentials of Psychological Tests, (New York: Row Publisher, 1974), 161.

¹³² John W. Best, Research in Education. 3rd ed. (New Jersey: Prentice-Hall, 1977), 174

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 – 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 – 4.49 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 – 3.49 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 – 2.49 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 – 1.49 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์หรือคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวความคิดของฮิงเคิล (Hinkle)¹³³ ไว้ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์^๑ 0.90 - 1.00 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์^๑ 0.70 - 0.90 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์^๑ 0.50 - 0.70 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์^๑ 0.30 - 0.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์^๑ 0.00 - 0.30 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

¹³³ Dennis E. Hinkle , William Wiersma. & Stephen G. Jurs, Applied Statistics for the Behavior Sciences. 4 th ed. (New York: Houghton Mifflin, 1998), 118.

สรุป

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม 2) คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภายในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 และเขต 2 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) จำนวน 36 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครู 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: sd) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และ 2) ครู จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 72 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทั้ง 36 โรงเรียน รวม 72 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร และครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 72 คน การวิเคราะห์สถานภาพของแบบสอบถามพิจารณาตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยแจกแจงความถี่ (frequencies) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ปรากฏดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	33	45.83
หญิง	39	54.17
รวม	72	100.00
อายุ		
20 -30 ปี	3	4.17
31 - 40 ปี	15	20.83
41 - 50 ปี	19	26.39
50 ปีขึ้นไป	35	48.61
รวม	72	100.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	30	41.67
ปริญญาโท	41	56.94
ปริญญาเอก	1	1.39
รวม	72	100.00
ตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน		
ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง	36	50.00
ครู	36	50.00
รวม	72	100.00
ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
ไม่เกิน 5 ปี	4	5.56
6 - 10 ปี	18	25.00
11 - 15 ปี	11	15.28
16 - 20 ปี	8	11.11
21 - 25 ปี	4	5.56
25 - 30 ปี	2	2.78
30 ปีขึ้นไป	25	34.72
รวม	72	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 72 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 เพศชายจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 อายุ 50 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 48.61 รองลงมาอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 26.39 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 และอายุระหว่าง 20 - 30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 ผู้ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 56.94 รองลงมาเป็นปริญญาตรีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 ปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.39 ตำแหน่งปัจจุบันเป็นผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เป็นครู จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 30 ปี ขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 34.72 รองลงมาคือ ประสบการณ์ทำงาน 6 - 10 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ประสบการณ์ทำงาน 11 - 15 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 15.28 ประสบการณ์ทำงาน 16 - 20 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 ประสบการณ์ทำงาน 21 - 25 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 และประสบการณ์ทำงาน 25 - 30 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดนครปฐม เพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1 ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard- deviation : sd) ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ทั้งในภาพรวม และ จำแนกรายด้านของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียน แล้วนำไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ตาม แนวคิดของเบส (Best) ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ
ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวม

(n=36)

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	\bar{x}	sd	ระดับ
1.	ความรู้ (Knowledge: X_1)	4.12	0.57	มาก
2.	ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X_2)	4.04	0.58	มาก
3.	บุคลิกภาพ (Personality: X_3)	4.35	0.43	มาก
4.	ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow: X_4)	4.42	0.44	มาก
รวม		4.23	0.46	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$, $sd = 0.46$) เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดนครปฐม เป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow: $\bar{x} = 4.42$, $sd = 0.44$) ด้านบุคลิกภาพ (Personality: $\bar{x} = 4.35$, $sd = 0.43$) ด้านความรู้ (Knowledge: $\bar{x} = 4.12$, $sd = 0.57$) และด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: $\bar{x} = 4.04$, $sd = 0.58$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาสวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.43 - 0.58 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม เป็นรายข้อ ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 13-16

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ
ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความรู้ (Knowledge: X_1)

(n = 36)

ข้อ	ความรู้ (Knowledge: X_1)	\bar{x}	sd	ระดับ
1.	มีความรอบรู้ในด้านทฤษฎีต่างๆ หรือความรู้ที่เป็นพื้นฐาน ของการทำงาน	4.06	0.69	มาก
2.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และสังคม ผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมผู้นำ และ ภาวะผู้นำ	4.11	0.59	มาก
3.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรเพื่อการศึกษา	4.21	0.65	มาก
4.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อพัฒนาการ จัดการการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ	4.08	0.70	มาก
5.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงและ ความขัดแย้ง	4.08	0.70	มาก
6.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสร้างปฏิสัมพันธ์และ การพัฒนาเพื่อนร่วมงาน	4.13	0.67	มาก
7.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน และท้องถิ่น	4.22	0.63	มาก
8.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ กระบวนการ และหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา	4.08	0.65	มาก
9.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อ คุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน	3.97	0.73	มาก
10.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้และ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้	4.04	0.76	มาก
11.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้	4.00	0.69	มาก
12.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล	4.15	0.75	มาก

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ขอ
ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความรู้ (Knowledge: X_1) (ต่อ)

(n = 36)

ข้อ	ความรู้ (Knowledge: X_1)	\bar{x}	sd	ระดับ
13.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่	4.15	0.76	มาก
14.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา	4.01	0.74	มาก
15.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา	4.11	0.81	มาก
16.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.11	0.72	มาก
17.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.17	0.77	มาก
18.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.06	0.75	มาก
19.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้รู้จักการจัดการและคิดเป็น	4.21	0.71	มาก
20.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน	4.14	0.68	มาก
21.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	4.28	0.66	มาก
22.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา	4.17	0.75	มาก
23.	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่คุรุสภากำหนด	4.36	0.68	มาก
24.	มีความสามารถในการนำความรู้เชิงทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้	4.06	0.71	มาก
รวม		4.12	0.57	มาก

จากตารางที่ 13 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความรู้ (Knowledge: X_1) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $sd = 0.57$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ดังนี้ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่คุรุสภากำหนด ($\bar{X} = 4.36$, $sd = 0.68$) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X} = 4.28$, $sd = 0.66$) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.22$, $sd = 0.63$) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.21$, $sd = 0.65$) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้รู้จักการจัดการและคิดเป็น ($\bar{X} = 4.21$, $sd = 0.71$) และ 5 อันดับสุดท้าย ดังนี้ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.06$, $sd = 0.75$) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.04$, $sd = 0.76$) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.01$, $sd = 0.74$) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.00$, $sd = 0.69$) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.97$, $sd = 0.73$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.59 - 0.81 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 14 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X_2)

(n = 36)

ข้อ	ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X_2)	\bar{X}	sd	ระดับ
1.	มีความสามารถทางด้านตัวเลข คิดคำนวณได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว	3.89	0.64	มาก
2.	มีความเข้าใจทางด้านภาษา สามารถเข้าใจในสิ่งที่อ่านหรือฟัง ตลอดจนสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี	4.04	0.66	มาก
3.	มีทักษะการคิดวิเคราะห์ รับรู้ฉับไว สามารถระบุสิ่งที่เห็นและแยกแยะความแตกต่างได้อย่างรวดเร็ว	4.00	0.69	มาก

ข้อ	ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X ₂)	\bar{x}	sd	ระดับ
4.	มีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาได้	4.22	0.63	มาก
5.	มีความสามารถในการนำหลักเหตุและผลมาพิจารณาข้อเท็จจริง เพื่อเลือกแนวทางในการทำงานหรือการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่แตกต่างกันได้	4.10	0.69	มาก
6.	มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำมาประยุกต์ในการสร้างสรรค์ผลงานได้	4.11	0.72	มาก
7.	มีความจำดี สามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการทำงานและการแก้ปัญหาต่างๆได้	3.90	0.60	มาก
8.	มีความคิดหลากหลายในการแก้ไขปัญหา	4.04	0.68	มาก
รวม		4.04	0.58	มาก

จากตารางที่ 14 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X₂) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, $sd = 0.58$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาได้ ($\bar{X} = 4.22$, $sd = 0.63$) รองลงมาคือ มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำมาประยุกต์ในการสร้างสรรค์ผลงานได้ ($\bar{X} = 4.11$, $sd = 0.72$) มีความสามารถในการนำหลักเหตุและผลมาพิจารณาข้อเท็จจริง เพื่อเลือกแนวทางในการทำงานหรือการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่แตกต่างกันได้ ($\bar{X} = 4.10$, $sd = 0.69$) มีความเข้าใจทางด้านภาษา สามารถเข้าใจในสิ่งที่อ่านหรือฟัง ตลอดจนสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี ($\bar{X} = 4.04$, $sd = 0.66$) มีความคิดหลากหลายในการแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.04$, $sd = 0.68$) มีทักษะการคิดวิเคราะห์ รับรู้ฉับไว สามารถระบุสิ่งที่เห็น และแยกแยะความแตกต่างได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.00$, $sd = 0.69$) มีความจำดี สามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการทำงานและการแก้ปัญหาต่างๆได้ ($\bar{X} = 3.90$, $sd = 0.60$) มีความสามารถทางด้านตัวเลข คิดคำนวณได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.89$, $sd = 0.64$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.60 - 0.72 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 15 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านบุคลิกภาพ (Personality: X_3)

(n = 36)

ข้อ	บุคลิกภาพ (Personality: X_3)	\bar{x}	sd	ระดับ
1.	มีแนวคิดที่ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	4.24	0.59	มาก
2.	มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง	4.10	0.68	มาก
3.	มีความเข้มแข็ง อดทน	4.33	0.63	มาก
4.	มีความหนักแน่นและมั่นคงทางอารมณ์	4.26	0.61	มาก
5.	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง	4.21	0.67	มาก
6.	มีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมในการเป็นผู้บริหาร	4.26	0.73	มาก
7.	ทำงานว่องไว รวดเร็ว และรอบคอบ	4.24	0.70	มาก
8.	แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย	4.56	0.53	มาก
9.	ปฏิบัติตนได้เหมาะสมและถูกต้องตามกาลเทศะ	4.51	0.56	มาก
10.	วางตัวได้อย่างเหมาะสมและเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน	4.47	0.50	มาก
11.	มีอารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส ไม่เครียด	4.36	0.54	มาก
12.	พูดจาสุภาพ เรียบร้อย อ่อนโยน	4.36	0.54	มาก
13.	กล้าตัดสินใจในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่างๆ ได้ รวดเร็วและมีเหตุผล	4.24	0.64	มาก
14.	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป	4.46	0.56	มาก
15.	น่านับถือเป็นที่ไว้วางใจ และมองผู้อื่นในแง่ดี	4.40	0.55	มาก
16.	มีกิจกรรมยามว่างเรียบร้อยเป็นที่ยกย่องของสังคมและศิษย์	4.47	0.50	มาก
17.	มีจิตวิญญาณของความเป็นครู รักและเอาใจใส่ผู้เรียน อย่างทั่วถึง	4.51	0.50	มาก
18.	มีความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน	4.38	0.49	มาก
รวม		4.35	0.43	มาก

จากตารางที่ 15 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านบุคลิกภาพ (Personality: X_3) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, $sd = 0.43$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ดังนี้ แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย ($\bar{X} = 4.56$, $sd = 0.53$) มีจิตวิญญาณของความเป็น

ครู รักและเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.51, sd = 0.50$) ปฏิบัติตนได้เหมาะสมและถูกต้องตามกาลเทศะ ($\bar{X} = 4.51, sd = 0.56$) วางตัวได้อย่างเหมาะสมและเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.47, sd = 0.50$) มีกิจกรรมรยาทเรียบร้อย เป็นที่ยกย่องของสังคมและศิษย์ ($\bar{X} = 4.47, sd = 0.50$) และ 5 อันดับสุดท้าย ดังนี้ มีแนวคิดที่ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.24, sd = 0.59$) กล้าตัดสินใจในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่างๆ ได้รวดเร็วและมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.24, sd = 0.64$) ทำงานว่องไว รวดเร็ว และรอบคอบ ($\bar{X} = 4.24, sd = 0.70$) มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง ($\bar{X} = 4.21, sd = 0.67$) มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ($\bar{X} = 4.10, sd = 0.68$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.49 - 0.73 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 16 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow: X_4)

(n = 36)

ข้อ	ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow: X_4)	\bar{X}	sd	ระดับ
1.	มีความมั่นใจในอนาคตของการทำงาน และคาดหวังกับการทำงาน ณ สถานศึกษาแห่งนี้ในระยะยาว	4.29	0.59	มาก
2.	มีความรักและผูกพันกับสถานศึกษา	4.46	0.56	มาก
3.	มีความเข้าใจนโยบายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.26	0.61	มาก
4.	เต็มใจปฏิบัติงานตามนโยบาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่กำหนด	4.35	0.63	มาก
5.	เห็นด้วยและยอมรับวัฒนธรรมขององค์กร	4.38	0.57	มาก
6.	ใช้ความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ	4.40	0.52	มาก
7.	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา	4.38	0.49	มาก
8.	เห็นคุณค่าของตัวเองในการเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษา	4.43	0.53	มาก
9.	ทุ่มเทให้กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ	4.51	0.50	มากที่สุด

ข้อ	ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow: X ₄)	\bar{x}	sd	ระดับ
10.	อุทิศตนและมีความเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม	4.50	0.50	มาก
11.	เต็มใจปฏิบัติงานอื่นๆนอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมาย	4.49	0.50	มาก
12.	กล่าวถึงสถานศึกษาต่อบุคคลอื่นในเชิงบวก	4.46	0.50	มาก
13.	มีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาแห่งนี้	4.50	0.58	มาก
14.	ไม่ท้อถอยเมื่อเจออุปสรรคในการทำงาน	4.54	0.52	มากที่สุด
15.	เรียนรู้จากความผิดพลาดและเริ่มต้นใหม่	4.44	0.55	มาก
16.	มีความมุ่งมั่นในการวางแผนการทำงานให้บรรลุตาม เป้าหมาย	4.47	0.58	มาก
17.	มีการตรวจสอบติดตาม และค้นหาสาเหตุ เมื่อผลงานไม่ เป็นไปตามแผนงานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้	4.42	0.62	มาก
18.	พัฒนาแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	4.35	0.60	มาก
รวม		4.42	0.44	มาก

จากตารางที่ 16 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow: X₄) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, sd = 0.44) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ไม่ท้อถอยเมื่อเจออุปสรรคในการทำงาน ($\bar{X} = 4.54$, sd = 0.52) ทุ่มเทให้กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ ($\bar{X} = 4.51$, sd = 0.50) ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ดังนี้ อุทิศตนและมีความเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.50$, sd = 0.50) มีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาแห่งนี้ ($\bar{X} = 4.50$, sd = 0.58) เต็มใจปฏิบัติงานอื่นๆนอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.49$, sd = 0.50) มีความมุ่งมั่นในการวางแผนการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.47$, sd = 0.58) กล่าวถึงสถานศึกษาต่อบุคคลอื่นในเชิงบวก ($\bar{X} = 4.46$, sd = 0.50) และ 5 อันดับสุดท้าย ดังนี้ เห็นด้วยและยอมรับวัฒนธรรมขององค์กร ($\bar{X} = 4.38$, sd = 0.57) พัฒนาแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.35$, sd = 0.60) เต็มใจปฏิบัติงานตามนโยบาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่กำหนด

(\bar{X} = 4.35, sd = 0.63) มีความมั่นใจในอนาคตของการทำงาน และคาดหวังกับการทำงาน ณ สถานศึกษาแห่งนี้ในระยะยาว (\bar{X} = 4.29, sd = 0.59) มีความเข้าใจนโยบายของสถานศึกษา อย่างชัดเจน (\bar{X} = 4.26, sd = 0.61) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.49 - 0.63 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด นครปฐม เพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 2 คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน จังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard-deviation : sd) ของคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ทั้งในภาพรวมและจำแนกรายด้านของคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน แล้วนำไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ตามแนวคิดของเบส (Best) ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

(n=36)

ด้าน	คุณภาพการศึกษา	\bar{X}	Sd	ระดับ
1.	คุณภาพของผู้เรียน (Y_1)	3.92	0.45	มาก
2.	กระบวนการบริหารและการจัดการ (Y_2)	4.38	0.39	มาก
3.	กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ (Y_3)	4.20	0.46	มาก
	รวม	4.17	0.38	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน จังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.17, sd = 0.38) เมื่อพิจารณาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กระบวนการบริหารและการจัดการ (\bar{X} = 4.38, sd = 0.39) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (\bar{X} = 4.20, sd = 0.46) และคุณภาพของผู้เรียน (\bar{X} = 3.92, sd = 0.45) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.39 - 0.46 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด นครปฐม เป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 18-20

ตารางที่ 18 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านคุณภาพผู้เรียน (Y_1)

(n = 36)

ข้อ	คุณภาพผู้เรียน (Y_1)	\bar{x}	Sd	ระดับ
1.	ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และ การคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละ ระดับชั้น	3.83	0.58	มาก
2.	ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร สถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด	3.92	0.50	มาก
3.	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ ใคร่ครวญไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้ เหตุผลประกอบการตัดสินใจ	3.71	0.54	มาก
4.	ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล	3.74	0.60	มาก
5.	ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง	3.83	0.65	มาก
6.	ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานเป็นทีม	3.89	0.60	มาก
7.	ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ และประสบการณ์ มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ (แนวความคิด โครงการ โครงงาน ชิ้นงาน ผลผลิต)	3.86	0.66	มาก
8.	ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเองในด้ำน การเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน อย่างสร้างสรรค์ และ มีคุณธรรม	4.06	0.60	มาก

ตารางที่ 18 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านคุณภาพผู้เรียน (Y_1) (ต่อ)

(n = 36)

ข้อ	คุณภาพผู้เรียน (Y_1)	\bar{x}	Sd	ระดับ
9.	ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้จากพื้นฐานเดิม และบรรลุผลตามหลักสูตรสถานศึกษาในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการต่างๆ	3.86	0.56	มาก
10.	ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่นๆ เพิ่มขึ้น	3.64	0.59	มาก
11.	ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นและการทำงานหรืองานอาชีพ	3.75	0.67	มาก
12.	ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม	4.03	0.67	มาก
13.	ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย	4.08	0.55	มาก
14.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย	4.13	0.47	มาก
15.	ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี	4.15	0.47	มาก
16.	ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย	4.10	0.51	มาก
17.	ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น	4.14	0.56	มาก
รวม		3.92	0.45	มาก

จากตารางที่ 18 ระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านคุณภาพผู้เรียน (Y_1) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, $sd = 0.45$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็น

รายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ดังนี้ ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ($\bar{X} = 4.15$, $sd = 0.47$) ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.14$, $sd = 0.56$) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย ($\bar{X} = 4.13$, $sd = 0.47$) ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพ ภาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ($\bar{X} = 4.10$, $sd = 0.51$) ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย ($\bar{X} = 4.08$, $sd = 0.55$) และ 5 อันดับสุดท้าย ดังนี้ ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง ($\bar{X} = 3.83$, $sd = 0.65$) ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นและการทำงานหรือ งานอาชีพ ($\bar{X} = 3.75$, $sd = 0.67$) ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาอย่างมี เหตุผล ($\bar{X} = 3.74$, $sd = 0.60$) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ ใคร่ครวญไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.71$, $sd = 0.54$) ผู้เรียนมีผลการ ทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่นๆ เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.64$, $sd = 0.59$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณา ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าอยู่ระหว่าง 0.47 - 0.67 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบ แบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 19 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ (Y_2)

(n = 36)

ข้อ	กระบวนการบริหารและการจัดการ (Y_2)	\bar{X}	sd	ระดับ
1.	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และ พันธกิจที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	4.44	0.50	มาก
2.	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และ พันธกิจตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น	4.46	0.50	มาก
3.	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และ พันธกิจตามวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัด	4.49	0.56	มาก
4.	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และ พันธกิจได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	4.35	0.51	มาก
5.	สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจั ด การศึกษา	4.39	0.49	มาก

ข้อ	กระบวนการบริหารและการจัดการ (Y ₂)	\bar{x}	sd	ระดับ
6.	สถานศึกษามีการนำแผนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.42	0.50	มาก
7.	สถานศึกษามีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	4.31	0.52	มาก
8.	สถานศึกษามีการบริหารอัตรากำลัง	4.46	0.50	มาก
9.	สถานศึกษามีการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา	4.43	0.50	มาก
10.	สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.56	0.53	มากที่สุด
11.	สถานศึกษามีระบบการนิเทศภายในและนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา	4.33	0.60	มาก
12.	บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา	4.26	0.56	มาก
13.	สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาหลักสูตร และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน เชื่อมโยงวิถีชีวิตจริง และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย	4.33	0.50	มาก
14.	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครู บุคลากร ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	4.25	0.60	มาก
15.	สถานศึกษาจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.32	0.55	มาก
16.	สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในและภายนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย	4.32	0.50	มาก
17.	สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย	4.39	0.52	มาก
18.	สถานศึกษาจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา	4.39	0.55	มาก
รวม		4.38	0.39	มาก

จากตารางที่ 19 ระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน จังหวัดนครปฐม ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ (Y_2) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, $sd = 0.39$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.56$, $sd = 0.53$) และอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ดังนี้ สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจตาม วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.49$, $sd = 0.56$) สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจตามความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.46$, $sd = 0.50$) สถานศึกษามีการบริหารอัตรากำลัง ($\bar{X} = 4.46$, $sd = 0.50$) สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.44$, $sd = 0.50$) สถานศึกษามีการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.43$, $sd = 0.50$) และ 5 อันดับสุดท้าย ดังนี้ สถานศึกษามีระบบการนิเทศภายในและนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา ($\bar{X} = 4.33$, $sd = 0.60$) สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในและภายนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.32$, $sd = 0.50$) สถานศึกษาจัดให้มีชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.32$, $sd = 0.55$) สถานศึกษามีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.31$, $sd = 0.52$) บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.26$, $sd = 0.56$) สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาคูครู บุคลากร ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.25$, $sd = 0.60$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.49 - 0.60 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 20 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ (Y₃)

(n = 36)

ข้อ	กระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(Y ₃)	\bar{x}	sd	ระดับ
1.	จัดการเรียนการสอนตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ และ ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา	4.35	0.54	มาก
2.	จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่าน กระบวนการคิดและปฏิบัติจริง	4.17	0.56	มาก
3.	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง	4.25	0.52	มาก
4.	มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเฉพาะสำหรับผู้ที่มี ความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือพิเศษ	4.03	0.56	มาก
5.	จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการฝึก ทักษะ แสดงออก แสดงความคิดเห็น สรุปลองค์ความรู้และ นำเสนอผลงานได้	4.13	0.50	มาก
6.	ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้	4.15	0.62	มาก
7.	สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.22	0.56	มาก
8.	ครูผู้สอนมีการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยเน้นการการมี ปฏิสัมพันธ์เชิงบวก	4.29	0.52	มาก
9.	ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและ หลากหลาย	4.17	0.58	มาก
10.	ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้อ	4.21	0.58	มาก
11.	ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการ จัดการเรียนรู้	4.28	0.51	มาก
รวม		4.20	0.46	มาก

จากตารางที่ 20 ระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Y_3) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, $sd = 0.46$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ จัดการเรียนการสอนตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.35$, $sd = 0.54$) ครูผู้สอนมีการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยเน้นการการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ($\bar{X} = 4.29$, $sd = 0.52$) ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.28$, $sd = 0.51$) มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง ($\bar{X} = 4.25$, $sd = 0.52$) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.22$, $sd = 0.56$) ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.21$, $sd = 0.58$) จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 4.17$, $sd = 0.56$) ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและหลากหลาย ($\bar{X} = 4.17$, $sd = 0.58$) ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.15$, $sd = 0.62$) จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะ แสดงออก แสดงความคิดเห็น สรุปลองค์ความรู้และนำเสนอผลงานได้ ($\bar{X} = 4.13$, $sd = 0.50$) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเฉพาะสำหรับผู้ที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ($\bar{X} = 4.03$, $sd = 0.56$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.62 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม เพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 3 ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) แล้วนำไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ตามแนวคิดของฮิงเคิล (Hinkle) ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y _{tot}
X ₁	.636**	.692**	.585**	.728**
X ₂	.574**	.449**	.514**	.591**
X ₃	.510**	.699**	.513**	.651**
X ₄	.481**	.781**	.525**	.673**
X _{tot}	.607**	.584**	.584**	.719**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 21 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายคู่ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (X_{tot}) กับคุณภาพการศึกษา (Y_{tot}) เท่ากับ .719 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุดคือตัวแปรด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience of flow: X₄) กับตัวแปรกระบวนการบริหารและการจัดการ (Y₂) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .781 ส่วนคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุดคือตัวแปรด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X₂) กับตัวแปรกระบวนการบริหารและการจัดการ (Y₂) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .449

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม 2) คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภายในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 และเขต 2 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) จำนวน 36 โรงเรียน ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 การสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของดูบริน และตอนที่ 3 การสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: sd.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม สรุปผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน บุคลิกภาพ ความรู้ และความสามารถทางเชี่ยวชาญ ตามลำดับ

2. คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับมีขมิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณภาพของผู้เรียน ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการคัดเลือกผู้ที่มีมาปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาในฐานะผู้บริหารมีขั้นตอนในการคัดกรองหรือหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกที่เหมาะสม ทำให้สถานศึกษาได้บุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานเป็นอย่างดี

ผนวกกับในปัจจุบันผู้บริหารได้มีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองทั้งในด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ เป็นที่ไว้วางใจ น่าเชื่อถือ และมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงยังได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะในการบริหารจัดการศึกษาทั้งจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้บริหารด้วยกันและจากหน่วยงานต้นสังกัด ผ่านกระบวนการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ การศึกษาดูงาน และได้รับการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่จะดำเนินการเร่งรัดพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษา และมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และนโยบายในการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ 2560-2564 ที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพ รวมถึงมุ่งพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนไปสู่ศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้การอยู่ในสภาวะการแข่งขันและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้

ผู้บริหารต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญหน้ากับความท้าทายและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนางานที่จะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และชุมชนอย่างมีคุณภาพ จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ศิลา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ พนิดา ไชยเทพ เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตำบลแพรกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตำบลแพรกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ทศนีย์ นันทักษ์ เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกรายการ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ เพ็งสีแสง และประยุทธ์ ชูสอน เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และงานวิจัยของ จารินี สิกุลจ้อย พจนีย์ มั่งคั่ง และ สุนันทา โกธา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน บุคลิกภาพ ความรู้ และความสามารถทางเชาว์

ปัญญา ตามลำดับ โดยความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารได้รับอิทธิพลมาจากนโยบายเชิงกลยุทธ์ของหน่วยงานต้นสังกัดในการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกอบรมพัฒนาความรู้ และการศึกษาดูงาน ตลอดจนการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามและวัดประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีการมอบรางวัลเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหารเกิดการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง จนเกิดเป็นความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่สำคัญที่สามารถทำให้เกิดแรงจูงใจภายในที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวก ทำให้ผู้บริหารมีความรักและสนใจในงานที่ทำ เกิดความรักและผูกพันต่อสถานศึกษา พร้อมอุทิศกำลังกายและกำลังใจเพื่อปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมในการทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ ที่ได้ศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาโดยรวมสูงสุดต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ปัจจัยแรงจูงใจภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลาร์สัน (Larsson) ที่ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำที่สร้างสรรค์จะมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) มุ่งเน้นผลลัพธ์และความสำเร็จขององค์กรให้เกิดในระยะเวลาอันสั้น 2) ให้ความสำคัญกับลูกค้ำขององค์กรอย่างสม่ำเสมอ 3) ให้ความสำคัญกับกลยุทธ์และมุ่งเน้นผลงานขององค์กร และ 4) สร้างวัฒนธรรมขององค์กรที่เข้มแข็งเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์

ส่วนความสามารถทางเชาว์ปัญญา มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำที่สุด เนื่องจากเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลซึ่งมีติดตัวมาแต่กำเนิดและพัฒนาสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามระดับอายุและสิ่งแวดล้อม เมื่อพัฒนาจนถึงขั้นสูงสุดจะค่อยๆ เสื่อมลงตามวัย ทำให้ความสามารถทางเชาว์ปัญญาของแต่ละคนไม่เท่ากัน ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง อาทิ เพศ อายุ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทั้งนี้หากผู้บริหารเริ่มเข้าสู่วัยผู้สูงอายุและมีประสบการณ์ในการทำงานมาเป็นเวลานาน ต้องปฏิบัติงานอยู่ภายใต้ความกดดันเนื่องจากอยู่ในสภาวะที่มีการแข่งขันสูง รวมถึงการมีภาระงานที่มากเนื่องจากขาดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ร่วมงานในองค์กร และ อาจก่อให้เกิดอารมณ์เครียด การเจ็บป่วยทางกายหรือทางจิต ขาดแรงจูงใจ และไม่มีสมาธิ ก็สามารถส่งผลต่อความสามารถทางเชาว์ปัญญาได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยรรยงค์ อิมสุวรรณ ที่กล่าวถึงผลของความเครียดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในร่างกายด้านจิตใจและอารมณ์ ว่าจิตใจของบุคคลที่เครียดจะเต็มไปด้วยการหมกมุ่นครุ่นคิด ไม่สนใจสิ่งรอบตัว ใจลอย ขาดสมาธิความระมัดระวังในการทำงานจนเป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย จิตใจขุ่นมัว โมโหโกรธง่าย สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเอง เศร้าซึม คับข้องใจ วิตกกังวล ขาดความภูมิใจในตนเอง ซึ่งหากตกอยู่ในภาวะเครียดอย่างยาวนานอาจก่อให้เกิดอาการทางจิต

จนกลายเป็นโรคจิตโรคประสาทได้ เนื่องจากการเผชิญต่อภาวะเครียดเป็นเวลานาน ฮอร์โมนความเครียดที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นจะทำให้เซลล์ประสาทฝ่อและลดจำนวนลง โดยเฉพาะในสมองส่วนที่เกี่ยวข้องกับกับความจำและสติปัญญา ความเครียดจึงทำให้ความจำและสติเชาวน์ปัญญาลดลง

2. คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 48 ที่ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยมีมาตรฐานการศึกษาที่รัฐกำหนดเป็นกรอบในการวางแผนและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียน ผนวกกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ได้กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพคนไทยและการศึกษาไทยในอนาคต และนโยบายให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ส่งผลให้สถานศึกษาเกิดความตื่นตัวและจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทำให้สถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในภาพรวมทุกด้าน ทั้งคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของกระบวนการบริหารและการจัดการ และคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธชวรัตน์ สุทธธาร ที่ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ สุภาพร ภิรมย์เมือง ที่ได้ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สงวน ทับพิมพ์แสน ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับมีชัฒิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณภาพของผู้เรียน ตามลำดับ โดยกระบวนการบริหารและการจัดการ มีค่ามีชัฒิมเลขคณิตสูงสุด ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากกลยุทธ์ตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่มีการกำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและสามารถร่วมกันจัดการศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบกับในปัจจุบันได้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและบริหารสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดให้ผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา รวมทั้งระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระที่เรียน ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพตรงตามความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการสภาพแวดล้อมและการบริการที่ดีและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนมีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ จึงทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับมากและมีค่ามีชัฒิมเลขคณิตสูงสุด

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริชัย ชัยศร ที่ได้ศึกษาทักษะการบริหารที่สัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า มาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ สงวน ทับพิมพ์แสน ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยมาตรฐานด้านการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นมาตรฐานของกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ส่วนด้านคุณภาพผู้เรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการบริหารจัดการชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โฟท์ (Fauth and others) และคนอื่นๆ ที่ได้ศึกษาการจัดอันดับคุณภาพการสอนตามการรับรู้ของนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน 3 ประการ ประกอบด้วย การบริหารจัดการชั้นเรียน การกระตุ้นทางสติปัญญา และบรรยากาศชั้นเรียน ซึ่งการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นปัจจัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่วนการกระตุ้นทางสติปัญญา และบรรยากาศชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสนใจในรายวิชาต่างๆ หรืออาจจะมาจากปัจจัยทางด้านครอบครัว ซึ่งผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ค่อนข้างลำบาก รวมไปถึงได้รับผลกระทบจากสถานะเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบนาวัท (Benavot) ที่ได้ศึกษารายงานผลการประกันคุณภาพทางการศึกษาและการเรียนรู้ภายใต้อุดมการณ์ “Education for all” ระหว่างปี 2000-2015 พบว่าคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมของโลกยังมีปัญหาและอุปสรรคในด้านโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่ยังไม่ครอบคลุมไปยังกลุ่มผู้เรียนที่อาศัยอยู่บริเวณชายขอบและที่ห่างไกลความเจริญ ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม รวมถึงปัญหาด้านสถานะเศรษฐกิจที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น และงานวิจัยของ ฟารูค (Farooq) และคนอื่นๆ ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในเมืองหลวงของประเทศปากีสถาน พบว่า ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และด้านระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีผลต่อประสิทธิภาพของผู้เรียนในภาพรวมโดยเฉพาะรายวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอาชีพของผู้ปกครอง และด้านเพศของผู้เรียนพบว่าเพศหญิงมีประสิทธิภาพมากกว่าเพศชาย

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมมีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและกระบวนการบริหารจัดการศึกษาเป็นอย่างดีจึงทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปจัดทำเป็นกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและนำมาสู่การปฏิบัติได้ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ งานบุคคล งานธุรการ การเงิน พัสดุ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ รวมถึงมีปฏิภาณไหวพริบในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงผู้บริหารยังปฏิบัติตนเป็นทั้งใน

ด้านคุณธรรมจริยธรรม การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ได้รับการไว้วางใจและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน ตลอดจนมีความรัก มุ่งมั่น และทุ่มเทแรงกายแรงใจในการพัฒนางานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

กล่าวคือการบริหารที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดีย่อมส่งผลต่อสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาและสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งการที่สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ยอมแสดงให้เห็นถึงการมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ ต.เจริญ และคนอื่นๆ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเชียงราย พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารและด้านการบริหารจัดการเป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยและส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเชียงรายสูงที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ ปันหอม ที่ได้ศึกษาปัจจัยตัวกำหนดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ลักษณะปัจจัยตัวกำหนดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านลักษณะของบุคลากร รองลงมาคือ ด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะขององค์การ และด้านลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชพล ยอดทอง ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำงานเป็นทีม มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรีสูงที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เซน (Chen) ได้ศึกษาโมเดลสมการการประเมินคุณภาพการศึกษาของระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาโดยใช้คุณภาพด้านความสามารถพิเศษเป็นเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานการประเมินคุณภาพจำนวน 5 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้หลัก 15 ตัวบ่งชี้ และ ตัวบ่งชี้ย่อย 44 ตัวบ่งชี้ ผลการศึกษาพบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1)การพัฒนาผู้เรียน 2)หลักสูตร 3)กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 4)การบริหารและสนับสนุนด้านงบประมาณ และตัวบ่งชี้ย่อย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1)การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม 2)การพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา 3)การกำหนดรายวิชาหลัก 4)จำนวนหนังสือต่อผู้เรียนโดยเฉลี่ย และ 5)จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อผู้เรียนโดยเฉลี่ย ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าตัว

บ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ด้านการบริหาร และสนับสนุนด้านงบประมาณ และตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาผู้เรียน

นอกจากนี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาติเซน (Mathisen) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้ร่วมงานด้วยการเป็นแบบอย่างและการสร้างแรงบันดาลใจ และมีอิทธิพลทางอ้อมด้วยการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์ และพบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ของผู้นำ บรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ขององค์กร และความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร และงานวิจัยของ โอลส์สัน (Olsson) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ และทฤษฎีการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำและสมาชิก ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามมีความคิดสร้างสรรค์ได้โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ตามปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ รวมถึงการพัฒนาและสนับสนุนด้านแหล่งทรัพยากรความรู้ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในด้านต่างๆได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ออสมุซัล (Ozmusul) ที่ได้ศึกษาโมเดลภาวะผู้นำการปลดปล่อยประสิทธิผลในการจัดการความรู้ของครู ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษา ประกอบด้วยด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านสถานศึกษา ด้านครู ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านระบบสอบคัดเลือก และด้านนโยบายการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้น พร้อมปลดปล่อยความสามารถของครูและส่งเสริมให้ครูเป็นผู้นำ โดยใช้โมเดลภาวะผู้นำการปลดปล่อยซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ 1) การส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมและให้อิสระในการทำงาน 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และสอนงานอย่างต่อเนื่อง 3) การมุ่งเน้นด้านคุณภาพการศึกษา และ 4) การเพิ่มระดับความผูกพันต่อองค์การของครู ดังนั้นถ้าภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับมากคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาก็จะอยู่ในระดับมาก ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำในระดับน้อยคุณภาพการจัดการศึกษาก็จะอยู่ในระดับน้อย จึงกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญเพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพในลำดับต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน บุคลิกภาพ ความรู้ และความสามารถทางเชาว์ปัญญา ตามลำดับ

จากผลการศึกษาจะเห็นว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญา แม้ว่าจะอยู่ในระดับมาก แต่ก็มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำสุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสนใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อรองรับผู้บริหารที่เริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุ ปรับรูปแบบการพัฒนาทางด้านวิชาชีพให้มีความเหมาะสมกับช่วงวัย ปรับเปลี่ยนวิธีการมอบหมายงานเพื่อลดความกดดัน สร้างแรงจูงใจ รวมไปถึงผู้บริหารจะต้องใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารควรมีการวางแผน การจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ศึกษาเรียนรู้งานที่รับผิดชอบให้เข้าใจงานอย่างแท้จริงและเมื่อเกิดความเครียดจากการทำงาน ผู้บริหารควรพิจารณาหาสาเหตุแห่งความเครียดว่าเกิดจากสาเหตุใด ในบางกรณีอาจต้องขอคำแนะนำจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ และควรหากิจกรรมผ่อนคลายความเครียด เช่น งานอดิเรก กิจกรรมนันทนาการ เล่นกีฬา ท่องเที่ยว นั่งสมาธิ เป็นต้น เพื่อให้ผู้บริหารลดความเครียดและสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข เป็นต้น

ส่วนความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงที่สุด หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้สามารถส่งเสริมคุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงานให้เกิดขึ้นในองค์กรด้วยการสร้างความเชื่อมั่นและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน โดยผู้บริหารจะต้องสื่อสารให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจถึงความสำคัญและเป้าหมายของการจัดการศึกษา ตลอดจนต้องมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงการเห็นคุณค่าและให้เกียรติผู้ร่วมงาน อาทิ การเสริมสร้างความรู้และทักษะความสามารถให้สูงขึ้น การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในกิจกรรมและยอมรับฟังความคิดเห็น การมอบอำนาจในการตัดสินใจ การยกระดับความรู้สึกร่วมกันของผู้ร่วมงานไปสู่ความผูกพันและเห็นคุณค่าในงานของตนเองด้วยการเสริมสร้างแรงจูงใจภายใน การชื่นชมไม่ว่าจะเป็นด้วยคำพูด การกระทำ หรือของรางวัล รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรม

การทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ และการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและความสามัคคีในองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่ความมุ่งมั่นและตั้งใจในการทำงานและพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ของผู้ร่วมงานที่จะช่วยขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จและตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

2. จากการศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณภาพของผู้เรียน ตามลำดับ

จากผลการศึกษาจะเห็นว่า คุณภาพของผู้เรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำที่สุด ดังนั้นผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และความสามารถในด้านต่างๆ เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการและมีผลการทดสอบในระดับต่างๆ สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนให้สามารถคิดจำแนกแยกแยะ ใคร่ครวญไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล รวมไปถึงผู้เรียนจะต้องได้รับการปลูกฝังเจตคติที่ดีให้มีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น และมีศักยภาพในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม เผยแพร่ออกไปและเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไป จึงขอเสนอเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดหรือสังกัดอื่น

รายการอ้างอิง

- Adair, John E. **Leadership for Innovation: How to Organize Team Creativity and Harvest Ideas**. London & Philadelphia: Kogan Page, 2007.
- Allport, Gordon W. **Personality : A Psychology Interpretation**. New York Henry Holt, 1960.
- Bardo, J.W. , and Urban J.J. Hartman. **Sociology: A Systematic Introduction. U.S.A.:** F.E. Peacock, 1982.
- Basadur, Min. "Leading Other to Think Innovatively Together: Creative Leadership." **Journal of The Leadership Quarterly** 15, 1 (2008): 103-21.
- Bass, Bernard M. , Avolio J. Bruce, and Atwater Leanne. "The Transformational and Transactional Leadership of Men and Women." **In Applied Psychology: An International Reviews** 45, 1 (1996): 5-35.
- Benavot, Aaron. "Assuring Quality Education and Learning: Lessons from Education for All." **Prospects** 46 (2016): 5-14.
- Bennis, Warren "**Creative Leadership [Abi]**." Bangkok: Chulalongkorn University 2002.
- Benyou Chen. "Constructing Assessment Model of Primary and Secondary Educational Quality with Talent Quality as the Core Standard." **Journal of Education and Learning** 3, 4 (2014).
- Best, John W. . **Research in Education. 3 ed**. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.
- Chang, Richard "**The Passion Plan: Richard Chang Associates**." accessed January 5, 2018, available from <http://www.thepassionplan.com/>.
- Chernin, Peter. "Creative Leadership: The Strength of Ideas the Power of the Imagination." **Vital Speeches of the Day** 68, no. 8 (2001): 245.
- Coste, Tara G. "**Creative Leadership & Women**." accessed December 2, 2016, available from <http://www.pptsearch.net/details-creative-leadership-amp-women-349420.html>.
- Couto, Richard A. **To Give Their Gifts: Health, Community and Democracy**. Nashville Vanderbilt University 2002.
- Cronbach, Lee J. . **Essentials of Psychological Tests**. New York Row Publisher, 1974.

- Danner, Sarah E. . "**Creative Leadership in Art Education: Perspectives of an Art Educator.**" Ohio University, 2008.
- Dessler, Gary. **Management : Leading People and Organizations in the 21 Century.** New Jersey Prentice Hall, 1998.
- Dubrin, Andrew J. . "Leadership Research Finding, Practice, and Skills. 8th Ed." **Cengage Learning** (2014).
- Farooq, M.S., and other. "Factors Affecting Students' Quality of Academic Performance: A Case of Secondary School Level.". **Journal of Quality and Technology Management** 7, 2 (December 2011): 1-14.
- Fauth, Benjamin , and others. "Student Ratings of Teaching Quality in Primary School: Dimensions and Prediction of Student Outcomes." **Learning and Instruction** 29 (February 2014): 1-9.
- Yukl, G.A. **Leadership in Organization, 5th Ed.** . New Jersey Prentice Hall, 2001.
- Gorgievski, Duijvesteijn, and Arnold Bakker. **Passion for Work: Work Engagement Versus Workaholism in Handbook of Employee Engagement: Perspectives, Issues, Research and Practice.** Glos, UK: Edward Elgar, 2010.
- Gottlieb Guntern. **The Challenge of Creative Leadership.** n.p.: Maya Angelou Press, 2004.
- Zenger, John H.and Joseph Folkman. **The Extraordinary Leader.** New York: Mc-Graw Hill, 2002.
- Koontz H. and H.Weirich. **Management.** New York McGraw –Hill, 1988.
- Harris, Alma., " Creative Leadership: Developing Future Leaders." **Management in Education** 23, 1 (2009): 9-11.
- Hilgard, Ernest R., and Rita L. Atkinson and Richard C. Atkinson. **Introduction to Psychology, 7th Ed.** New York: Harcourt Brace Javannich, Inc., 1979.
- Hinkle, Dennis E., William Wiersma. & Stephen G. Jurs. **Applied Statistics for the Behavior Sciences.** 4th ed. New York: Houghton Mifflin, 1998.
- Integro. "**Leadership Institute Employee Passion Survey.**" accessed January 5, 2019, available from <http://www.integroleadership.com>.
- Kelley, R.C. , and Bill Thornton and Robert Daugherty. "Relationships between Measures of Leadership and School Climate." **Education** 126, 1 (2005): 17-25.

- Krejcie, Robert V. , and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities." **Journal for Educational and Psychological Measurement** No.3 (November, 1970): 608.
- Larsson, Martin. "**Creativity Leaders Success Factors in Sweden's Leading Creative Agencies.**" Master's Thesis, Media Technology, The School of Media Technology, Royal Institute of Technology, 2007.
- Likert, Rensis "The Method of Constructing and Attitude Scale." In **Reading in Attitude Theory and Measurement**, edited by Martin ed. Fishbein, 90-95. New York: John Wiley & Sons, 1967.
- Lunenburg, Fred C., and Ornstein C. Allan. **Educational Administration: Concepts and Practices. 6th Ed.** Belmont CA Wadworth/Cengage Learning, 2012.
- Mathisen, Gro Ellen, and others. "Creative Leaders Promote Creative Organizations." **International Journal of Manpower** 33, 4 (2012): 367-82.
- McFarland. **Management : Foundation & Practices 5 Th Ed.** New York Macmillan Publishing Inc, 1979.
- Mitchell, T.R. , and J. R. Larson. **People in Organizations : An Introduction to Organization Behavior 3rd Ed.** New York: McGraw-Hill, 1987.
- Olsson, Lisa. "Leadership and Creativity in Research Investigations of Leadership and Leader-Member Exchange (Lmx) in Research Groups." Ph.D. dissertation, Department of Psychology, University of Gethenburg, 2012.
- Ozmusul, Mustafa. "**The Unblocking Leadership for Effectiveness of Teacher as Knowledge Staff : A Theoretical Framework for School Management.**" *Universal Journal of Education Research* 3, 10 (2015): 757-73.
- Palus, C.J., and D.M. Horth. **The Leader's Edge: Six Creative Competencies for Navigating Complex Challenges.** Wiley, 2002.
- Parker, Jeanette P., and Lucy G. Begnaud. **Developing Creative Leadership** Portsmouth NH.:Teacher Ideas Pr., 2004.
- Stogdill, R. M.. **Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research.** New York US: Free Press, 1974.
- Stogdill, R. M.. **Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research.** New York US: Free Press, 1989.

- Raelin, J.A. **Personal Career Development for Professionals. 2 ed.** Washington, D.C.: Beard Books, 2002.
- Robbins, Stephen P. **Organizational Behavior. 9th Ed.** Englewood cliffs, NJ Prentice Hall, 1989.
- Robert J. Sternberg. "Creative Leadership: It's a Decision." **Journal of Leadership**, 36, 2 (2006).
- Ash, Ruth C. and Maurice J. Persall. "The Principal as Chief Learning Officer,," **National Association of Secondary School Principals**, 84, 616 (2000).
- Schwartz, Z.D. . **Introduction to Management : Principle, Practice and Process.** New York Harcourt Brace Jovanovich,, 1980.
- Sisk, Dorothy A. . "Creative Leadership: A Study of Middle Managers, Senior Level Managers and Ceos." **Gifted Education International** 15, no. 3 (2001): 281-90.
- Sternberg, Robert J., James C. Kaufman, and Jean E. Pretz. "A Propulsion Model of Creative Leadership." **The Leadership Quarterly** 14 (2003): 455-73.
- Newhall Steve. "Preparing Our Leaders for the Future." *Strategic HR Review* 11, 1 (2011).
- Stoll, Louise , and Julie Temperley. "Creative Leadership: A Challenge of Our Times." **School Leadership and Management** 29, no. 1 (2009): 63-76.
- Stoner, J.A.F., and R.E. Freeman. **Management 5th Ed.** Englewood cliffs, NJ Prentice Hall, 1989.
- Thuchapon Yodthong. "The Leadership of School Administrators Affecting Competitiveness: A Case Study of Secondary Schools in Nonthaburi." **The International Journal Of Humanities & Social Studies** 4, 2 (February 2016).
- UNESCO. "Efa Global Monitoring Report: Understanding Education Quality." accessed December 2, 2016, available from http://www.unesco.org/education/gmr_download/chapter1.pdf
- UNICEF. "Defining Quality in Education." accessed December 2, 2016, available from <http://www.unicef.org/education/files/QualityEducation.PDF>.
- Zigarmi, Drea, and Dobie Houson and David Witt. **Employee Passion: The New Role of Engagement in Perspective.** UK: The Ken Blanchard Company, 2007.
- กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา. รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพ

- นักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, 2539.
- กรมวิชาการ. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา / กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ :กรมฯ, 2539.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร. **ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา**. สมุทรปราการ: ชีรสาส์น พับลิชเชอร์, 2552.
- กาญจนา ศิลา. "การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน." สารนิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556.
- กิตติกาญจน ปฏิพันธ์. "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์: Creative Leadership." เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก https://www.academia.edu/8634471/Creative_Leadership.
- . "โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555.
- จารินี สิกุลจ้อย, พงนิย มั่งคั่ง และสุนันทา โกธา. "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชิงเทรา เขต 2." วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 10, 1 (2558).
- ชมพู โกติรัมย์. "ศตวรรษที่ 21 ปัจจัยการผลิตที่ทำนาย ก้าวอย่างที่ต้องปรับของไทย." เข้าถึงเมื่อ 16 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://dlibrary.spu.ac.th:8080/dspace/handle/123456789/3827>.
- โชติรส ดำรงคานติ และวาสิตา บุญสาธ. "**ความสำคัญและการเสริมสร้างความรักและพลังขับเคลื่อนองค์กรในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์**." บทความการประชุมวิชาการสำนักวิจัยประจำปี 2553 (2553).
- ทัศนีย์ นันทรักษ์. "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1.", งานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2558.

ธชววรรณ สุทธาธาร. "สมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2." วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 4, 3 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 73-85.

ธีระ รุญเจริญ. **กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2554.

นัตยา ปิรันธนานนท์. จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2545.

บัลลังก์ โรหิตเสถียร และนงศลิณี โมสิกะ. "ข่าวภารกิจรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ: **ให้นโยบายผู้บริหาร สพร.**" เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก

http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID =43199&Key=news_act.

ประณต คำฉิม. **หน่วยที่ 9 สติปัญญาและความถนัด เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 72101**

จิตวิทยาและการดำรงชีวิต. กรุงเทพฯ: ภาควิชามนุษยนิเวศศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559.

พินิตา ไชยเทพ. "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตำบลแพรภษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1." งานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. "**ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119, ตอนที่ 123 ก.**" (19 ธันวาคม, 2545): 16-21.

ภูริชัย ชัยศร. "ทักษะการบริหารที่สัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม." วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 2, 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2554): 81-89.

รัตนา ดวงแก้ว. "การประยุกต์ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา." In ประมวลสาระชุดวิชาการ วิชาการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 14, 1-79. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556.

ชัยรัตน์ ต.เจริญ และคนอื่นๆ. "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ วิทยาลัยเชียงราย." วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับ ภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 10, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560).

วาสิตา บุญสาธ. "การสร้างความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนเพื่อนำประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์." วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนศาสตร์ 7, 1 (มกราคม 2556): 308-55.

วิโรจน์ สารรัตนะ. **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่สะท้อนต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. Vol. พิมพ์ครั้งที่ 5.**, กรุงเทพฯ: หจก. ทีพยวิสุทธิ์, 2556.

———. **ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล**. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา, 2555.

สงวน ทับพิมพ์แสน. "ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารการศึกษากับคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม." วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2559.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **สรุปผลการวิจัย Pisa 2015**. 2559.

สันติ ปิ่นหอม. "ปัจจัยตัวกำหนดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1." วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2558.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560**. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี, 2559.

———. "แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561." 2560.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. "แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ." 2561.

———. "แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ." เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://bet.obec.go.th/index/wp-content/uploads/2018/08/nn3.pdf>.

———. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. Vol. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพฯ: สกศ, 2543.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. **รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 3 ปของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา** กรุงเทพฯ: สกศ., 2546.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. **ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2546.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม "แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564." 2559.

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการประเมินผลกระทบโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพฯ ม.ป.พ., 2538.

สุภัททา ปิณฑะแพทย์. "ภาวะผู้นำของนักบริหารการศึกษามืออาชีพ." เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://www.supatta.haysamy.com/leader_pro.html.

สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.

อัญชลี จุมพฏจามีกร. "ความรู้สำหรับประชาชน: เขาวนปัญญาคืออะไร." เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <https://med.mahidol.ac.th/ramamental/general/knowledge/child/05152014-1100>.

อารีรัตน์ เฟิงสีแสง และประยุทธิ ชูสอน. "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น." วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 38, 4 (2558): 101.

ที่ ศธ 6812.2/063

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

5 กุมภาพันธ์ 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติคุณ รุ่งเรือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวนัยนัปพร แก้วจิราสิน รหัสนักศึกษา 58252373 นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดนครปฐม” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

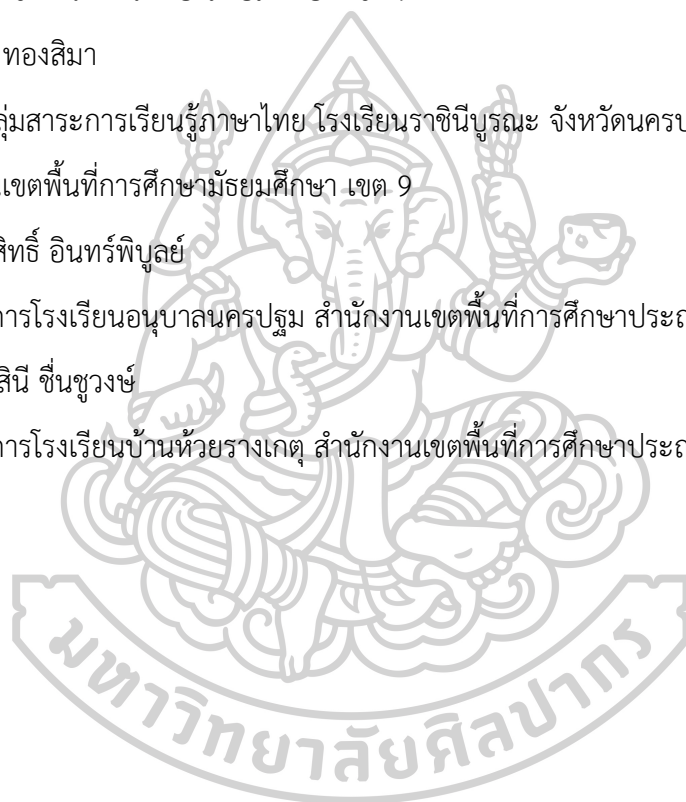
นักศึกษา 08 7502 2573

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ผศ. ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติคุณ รุ่งเรือง
รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาองค์กรฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.วิจิตรา ตะโกพร
รักษาการรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
3. ดร.มาลัย ทองสีมา
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
4. ดร.อรรถสิทธิ์ อินทร์พิบูลย์
ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครปฐม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
5. นางพิชญ์สินี ชื่นชูวงษ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยรางเกตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย (Content Validity)

ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล	
	1	2	3	4	5			
X: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม								
	1.ความรู้ (Knowledge: X₁)							
1	มีความรอบรู้ในด้านทฤษฎีต่างๆ หรือความรู้ที่เป็นพื้นฐานของการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
2	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม ผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้นำ และภาวะผู้นำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
3	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ผ่าน
4	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
5	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงและความขัดแย้ง	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
6	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสร้างปฏิสัมพันธ์และการพัฒนาเพื่อนร่วมงาน	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
7	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ผ่าน
8	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ กระบวนการ และหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
9	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อคุณภาพและความเป็นเลิศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
10	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้	0	+1	+1	0	+1	0.60	ผ่าน
11	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการเรียนรู้	+1	+1	+1	0	0	0.60	ผ่าน

ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล	
	1	2	3	4	5			
12	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
13	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
14	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
15	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
16	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
17	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการสอนเสริม	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
18	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
19	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้รู้จักการจัดการและคิดเป็น	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
20	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
21	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
22	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในและภายนอก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
23	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่คุรุสภากำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
24	มีความสามารถในการนำความรู้เชิงทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน

ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล	
	1	2	3	4	5			
2.ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X₂)								
25	มีความสามารถทางด้านตัวเลข คิดคำนวณได้ อย่างแม่นยำและรวดเร็ว	+1	0	+1	+1	0	0.60	ผ่าน
26	มีความเข้าใจทางด้านภาษา สามารถเข้าใจในสิ่ง ที่อ่านหรือฟัง ตลอดจนสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี	0	+1	+1	0	+1	0.60	ผ่าน
27	มีการรับรู้ฉับไว สามารถระบุสิ่งที่เห็น และ แยกแยะความแตกต่างได้อย่างรวดเร็ว	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
28	มีความสามารถในการระบุลำดับขั้นตอนของ ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
29	มีความสามารถในการนำหลักเหตุและผลมา พิจารณาข้อเท็จจริง เพื่อเลือกแนวทางในการ ทำงานหรือการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ แตกต่างกันได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
30	มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถมองเห็นภาพ จากจินตนาการ	+1	+1	+1	0	0	0.60	ผ่าน
31	มีความจำดี สามารถจดจำรายละเอียดของ ประสบการณ์การทำงานในอดีต	+1	+1	+1	0	0	0.60	ผ่าน
32	มีความคิดหลากหลายในการแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
3.บุคลิกภาพ (Personality: X₃)								
33	มีแนวคิดที่ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
34	มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง	+1	0	+1	+1	0	0.60	ผ่าน
35	ชอบความท้าทาย	0	0	+1	+1	0	0.40	ไม่ผ่าน
36	มีความเข้มแข็ง อดทน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
37	มีความหนักแน่นและมั่นคงทางอารมณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
38	มีบุคลิกภาพสมบูรณ์ แข็งแรง อารมณ์แจ่มใสอยู่ เสมอ ไม่เคร่งเครียดในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
39	มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการเป็นผู้บริหาร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
40	ทำงานว่องไว รวดเร็ว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
41	แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
42	ปฏิบัติตนได้เหมาะสมและถูกต้องตามกาลเทศะ	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ผ่าน

	ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
43	วางตัวสนิทสนมและเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
44	มีอารมณ์ดี ร่าเริง	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ผ่าน
45	พูดจาสุภาพ เรียบร้อย อ่อนโยน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
46	กล้าตัดสินใจในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ ต่างๆ ได้รวดเร็วและมีเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
47	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
48	น่านับถือและเป็นที่น่าไว้วางใจ ไม่มองผู้อื่นในแง่ร้าย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
49	มีกิจกรรมรยาทเรียบร้อย เป็นที่ยกย่องของ สังคมและศิษย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
50	มีจิตวิญญาณของความเป็นครู รักและเอาใจใส่ ผู้เรียนอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
51	มีความเมตตาต่อผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน ที่อายุน้อยกว่า	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
	4.ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and experience flow: X₄)							
52	มีความมั่นใจในขนาดของการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
53	รู้สึกผูกพันกับสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
54	คาดหวังกับการทำงาน ณ สถานศึกษาแห่งนี้ใน ระยะยาว	+1	0	+1	+1	0	0.60	ผ่าน
55	มีความคิดเห็นสอดคล้องกับนโยบายของ สถานศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
56	เต็มใจปฏิบัติงานตามนโยบาย กฎระเบียบ และ ข้อบังคับที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
57	เห็นด้วยและยอมรับวัฒนธรรมขององค์กร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
58	ใช้ความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
59	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
60	เห็นคุณค่าของตัวเองในการเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วย ขับเคลื่อนสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน

ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล	
	1	2	3	4	5			
61	ทุ่มเทให้กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง ความสามารถ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
62	อุทิศตนและมีความเสียสละในการทำงานเพื่อ ส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
63	เต็มใจปฏิบัติงานอื่นๆนอกเหนือจากที่ได้รับ มอบหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
64	กล่าวถึงสถานศึกษาต่อบุคคลอื่นในเชิงบวก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
65	มีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาแห่งนี้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
66	ไม่ทอดทิ้งเมื่อเจออุปสรรคในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
67	เรียนรู้จากความผิดพลาดและเริ่มต้นใหม่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
68	มีความมุ่งมั่นในการวางแผนการทำงานให้บรรลุ ตามเป้าหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
69	ไตร่ตรองหาสาเหตุความผิดพลาดเมื่อผลงานไม่ เป็นไปตามแผนงานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
70	พัฒนาแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
Y: คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม								
	1.คุณภาพของผู้เรียน (Y₁)							
1	ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนดในแต่ละระดับชั้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
2	ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร สถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
3	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ ใคร่ครวญไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดย ใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
4	ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
5	ผู้เรียนมีความสามารถในการรวบรวมความรู้ได้ ด้วยตัวเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
6	ผู้เรียนมีการทำงานเป็นทีม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน

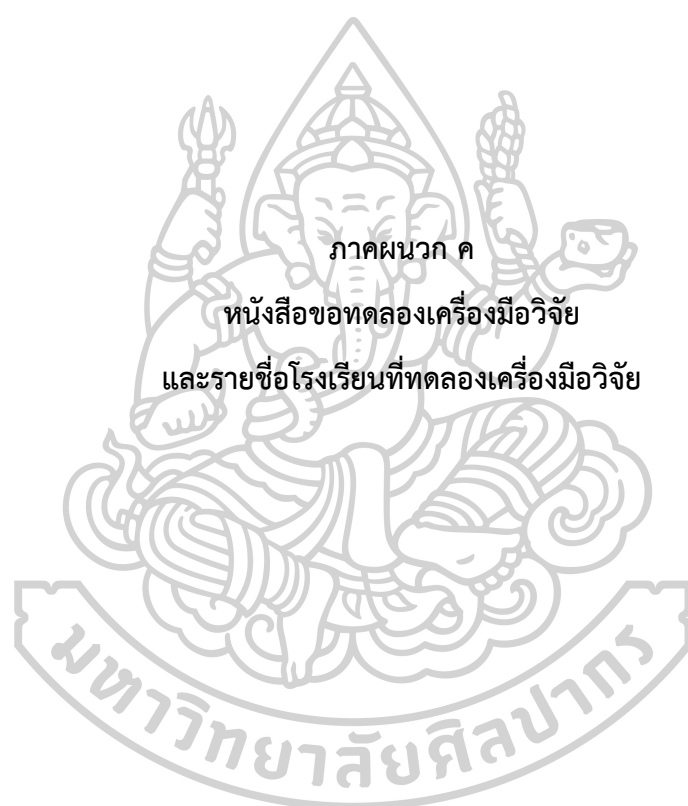
	ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
7	ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ และ ประสบการณ์ มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เช่น แนวความคิด โครงการ โครงงาน ชิ้นงาน ผลิต	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ผ่าน
8	ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเอง ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน อย่าง สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ผ่าน
9	ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน อย่าง สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
10	ผู้เรียนบรรลุและมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตาม หลักสูตรสถานศึกษาจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
11	ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในผลการทดสอบ ระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่นๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
12	ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการจัดการ เจต คติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น การทำงาน หรืองานอาชีพ	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ผ่าน
13	ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่ สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและ วัฒนธรรมอันดีของสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
14	ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของ ความเป็นไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
15	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและ ประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ผ่าน
16	ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง ระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ผ่าน

ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล					
	1	2	3	4	5							
17	ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม และแสดงออกอย่าง เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
18	ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
2.กระบวนการบริหารและการจัดการ (Y₂)												
19	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
20	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจตามความต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่น					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
21	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจตามวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษา แห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัด					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
22	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
23	สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจั ดการศึกษา					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
24	สถานศึกษามีการนำแผนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
25	สถานศึกษามีการติดตามตรวจสอบประเมินผล และปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
26	สถานศึกษามีการบริหารอัตรากำลัง					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
27	สถานศึกษามีการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
28	สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
29	สถานศึกษามีระบบการนิเทศภายในและนำ ข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
30	บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และ ร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา					+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน

ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล	
	1	2	3	4	5			
31	สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาหลักสูตร และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน เชื่อมโยงวิถีชีวิตจริง และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
32	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครู บุคลากร ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
33	สถานศึกษาจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
34	สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภายในและภายนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
35	สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
36	สถานศึกษาจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
3.กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Y₃)								
37	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
38	จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
39	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
40	มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เฉพาะสำหรับผู้ที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
41	จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะ แสดงออก แสดงความคิดเห็น สรุปองค์ความรู้และนำเสนอผลงานได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
42	ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน

ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล	
	1	2	3	4	5			
43	สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
44	ครูผู้สอนมีการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยเน้นการการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
45	ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
46	ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
47	ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน

ที่ ศธ 6812.2/100

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

11 กุมภาพันธ์ 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ

ด้วย นางสาวนัยนัปพร แก้วจิราสิน รหัสนักศึกษา 58252373 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร มีความประสงค์ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษาของจังหวัดนครปฐม” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์
ให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่าน
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองเครื่องมือวิจัย

ลำดับ	โรงเรียน	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชนบุรี เขต 2	
		อำเภอ	จังหวัด
1	โรงเรียนวัดบ้านไร่	ดำเนินสะดวก	ราชบุรี
2	โรงเรียนวัดหนองเสือ (ประชาอุทิศ)	บ้านโป่ง	ราชบุรี
3	โรงเรียนวัดโพธิ์บัลลังก์	บ้านโป่ง	ราชบุรี
4	โรงเรียนวัดโกสินารายณ์	บ้านโป่ง	ราชบุรี
5	โรงเรียนวัดดอนเสลา (ปาน พูน รัฐราษฎร์บำรุง)	บ้านโป่ง	ราชบุรี
6	โรงเรียนวัดม่วง	บ้านโป่ง	ราชบุรี
7	โรงเรียนวัดหุบกระเทียม	บ้านโป่ง	ราชบุรี
8	โรงเรียนวัดโพธิ์รัตนาราม	บ้านโป่ง	ราชบุรี
9	โรงเรียนวัดลาดบัวขาว	บ้านโป่ง	ราชบุรี
10	โรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5)	บ้านโป่ง	ราชบุรี
11	โรงเรียนวัดหัวโพ	บางแพ	ราชบุรี
12	โรงเรียนวัดบ้านหม้อ (ประชารังษี)	โพธาราม	ราชบุรี
13	โรงเรียนวัดพระศรีอารย์	โพธาราม	ราชบุรี
14	โรงเรียนอนุบาลโพธาราม ฯ	โพธาราม	ราชบุรี
15	โรงเรียนวัดขนอน (ศรัทธาสวรรณราษฎร์อุปัถม์)	โพธาราม	ราชบุรี

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.943	115

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item	Scale Variance if Item	Corrected Item-Total	Cronbach's Alpha if Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Deleted
X11	471.50	483.293	.192	.943
X12	471.50	487.155	-.039	.944
X13	471.53	483.430	.115	.943
X14	471.47	483.706	.155	.943
X15	471.77	490.047	-.131	.945
X16	471.70	490.010	-.138	.944
X17	471.63	489.482	-.111	.945
X18	471.63	491.413	-.344	.944
X19	471.57	484.875	.061	.944
X110	471.60	484.662	.064	.944
X111	471.60	489.352	-.176	.944
X112	471.57	485.771	.019	.944
X113	472.03	481.964	.106	.944
X114	471.90	490.162	-.169	.944
X115	471.87	486.120	.014	.944
X116	471.50	482.052	.147	.943
X117	471.33	479.816	.314	.943
X118	471.53	485.154	.068	.943
X119	471.63	481.964	.206	.943
X120	471.60	485.214	.081	.943

X121	471.37	476.861	.362	.943
X122	471.47	476.740	.399	.942
X123	471.17	484.695	.064	.944
X124	471.50	479.293	.434	.943
X21	471.93	479.857	.252	.943
X22	471.63	483.068	.247	.943
X23	471.63	484.378	.115	.943
X24	471.60	479.421	.356	.943
X25	471.70	485.803	.100	.943
X26	471.80	477.269	.484	.942
X27	471.80	472.441	.632	.942
X28	471.70	479.941	.301	.943
X31	471.43	482.599	.204	.943
X32	471.57	480.461	.455	.943
X33	471.47	480.120	.357	.943
X34	471.63	481.068	.248	.943
X35	471.53	473.706	.574	.942
X36	471.67	484.368	.191	.943
X37	471.50	479.086	.313	.943
X38	471.40	479.490	.267	.943
X39	471.37	479.275	.350	.943
X310	471.37	479.068	.361	.943
X311	471.43	477.978	.302	.943
X312	471.30	476.010	.486	.942
X313	471.43	476.875	.432	.942
X314	471.37	477.964	.415	.942
X315	471.30	477.872	.398	.943
X316	471.43	479.771	.300	.943
X317	471.20	477.959	.380	.943
X318	471.13	476.947	.426	.942
X41	471.27	476.133	.472	.942
X42	471.33	479.540	.327	.943
X43	471.30	476.493	.463	.942
X44	471.33	478.644	.370	.943
X45	471.43	479.013	.395	.943
X46	471.47	476.189	.484	.942
X47	471.33	476.230	.487	.942
X48	471.40	477.490	.455	.942

X49	471.30	478.079	.388	.943
X410	471.27	477.444	.411	.942
X411	471.30	476.562	.460	.942
X412	471.23	477.978	.382	.943
X413	471.07	475.237	.514	.942
X414	471.53	479.430	.469	.942
X415	471.57	480.047	.486	.943
X416	471.37	476.861	.470	.942
X417	471.50	477.983	.514	.942
X418	471.53	477.154	.490	.942
Y11	471.77	479.702	.247	.943
Y12	471.77	480.944	.259	.943
Y13	472.10	483.197	.125	.943
Y14	472.17	484.213	.097	.943
Y15	472.10	483.679	.122	.943
Y16	472.00	473.034	.560	.942
Y17	472.20	476.510	.446	.942
Y18	471.93	482.202	.215	.943
Y19	472.00	478.828	.314	.943
Y110	472.10	473.886	.416	.942
Y111	472.13	476.395	.359	.943
Y112	471.93	469.720	.656	.942
Y113	471.70	477.941	.395	.943
Y114	471.60	472.662	.538	.942
Y115	471.43	471.426	.545	.942
Y116	471.43	470.875	.520	.942
Y117	471.50	472.121	.501	.942
Y118	471.33	476.782	.460	.942
Y21	471.30	468.079	.626	.942
Y22	471.23	464.668	.683	.941
Y23	471.33	476.092	.385	.943
Y24	471.23	476.116	.411	.942
Y25	471.23	472.461	.507	.942
Y26	471.27	471.444	.549	.942
Y27	471.33	476.644	.364	.943
Y28	471.37	467.895	.527	.942
Y29	471.50	478.948	.319	.943
Y210	471.13	471.499	.676	.942

Y211	471.50	472.948	.581	.942
Y212	471.40	468.731	.696	.941
Y213	471.57	469.564	.580	.942
Y214	471.33	477.609	.420	.942
Y215	471.43	481.978	.237	.943
Y216	471.47	480.120	.357	.943
Y217	471.47	478.602	.442	.942
Y218	471.30	476.217	.476	.942
Y31	471.47	474.947	.475	.942
Y32	471.40	476.179	.448	.942
Y33	471.47	469.706	.626	.942
Y34	471.70	465.321	.671	.941
Y35	471.50	465.776	.630	.941
Y36	471.53	477.913	.382	.943
Y37	471.47	473.430	.539	.942
Y38	471.40	481.490	.214	.943
Y39	471.43	472.875	.544	.942
Y310	471.60	482.455	.370	.943
Y311	471.60	476.041	.455	.942

ที่ ศธ 6812.2/210

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

25 กุมภาพันธ์ 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตาก้อง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ

ด้วย นางสาวนัยน์พร แก้วจิราสิน รหัสนักศึกษา 58252373 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอนในหน่วยงานของท่าน โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
จึงขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

ที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ
1	โรงเรียนวัดตาก้อง	เมืองนครปฐม
2	โรงเรียนวัดเกาะวังไทร	เมืองนครปฐม
3	โรงเรียนวัดทัพหลวง	เมืองนครปฐม
4	โรงเรียนวัดธรรมศาลา	เมืองนครปฐม
5	โรงเรียนบ้านหนองกะโดน	เมืองนครปฐม
6	โรงเรียนบ้านหนองสูงเหนือ	เมืองนครปฐม
7	โรงเรียนวัดทะเลบก	กำแพงแสน
8	โรงเรียนวัดบ่อน้ำจืด	กำแพงแสน
9	โรงเรียนวัดลาดหญ้าไทร	กำแพงแสน
10	โรงเรียนวัดนิยมธรรมวราราม	กำแพงแสน
11	โรงเรียนวัดหนองศาลา	กำแพงแสน
12	โรงเรียนวัดวังน้ำเขียว	กำแพงแสน
13	โรงเรียนวัดสระสีมูม	กำแพงแสน
14	โรงเรียนวัดหนองโพธิ์	กำแพงแสน
15	โรงเรียนวัดลำเหย	ดอนตูม
16	โรงเรียนวัดตะโกสูง	ดอนตูม
17	โรงเรียนวัดกงลาด	ดอนตูม

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ
1	โรงเรียนวัดบางพระ	นครชัยศรี
2	โรงเรียนวัดศรีชะทอง	นครชัยศรี
3	โรงเรียนวัดโคกพระเจดีย์	นครชัยศรี
4	โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์	นครชัยศรี
5	โรงเรียนบ้านประตู่หน้าพระพิมล	บางเลน
6	โรงเรียนวัดบางปลา	บางเลน
7	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 4	บางเลน
8	โรงเรียนวัดบึงลาดสวย	บางเลน
9	โรงเรียนวัดโพธิ์	บางเลน
10	โรงเรียนวัดลานคา	บางเลน
11	โรงเรียนวัดไผ่หูช้าง	บางเลน
12	โรงเรียนวัดนราภิรมย์	บางเลน
13	โรงเรียนวัดวังน้ำขาว	สามพราน
14	โรงเรียนวัดจินดาราม	สามพราน
15	โรงเรียนวัดดอนหวาย	สามพราน
16	โรงเรียนวัดหอมเกร็ด	สามพราน
17	โรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม	สามพราน
18	โรงเรียนวัดท่าพุด	สามพราน
19	โรงเรียนวัดมะเกลือ	พุทธมณฑล

แบบสอบถามความคิดเห็น เรื่อง
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ในจังหวัดนครปฐม

.....

คำอธิบายในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

1. ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ได้แก่

1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน

1.2 ครู จำนวน 1 คน

2. แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม (CREATIVE LEADERSHIP AND EDUCATIONAL QUALITY OF THE EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL IN NAKHONPATHOM PROVINCE)” ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้ จึงขอความกรุณาโปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

3. แบบสอบถามความคิดเห็นนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3 การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

เมื่อท่านให้ข้อมูลครบถ้วนทุกข้อแล้ว โปรดส่งแบบสอบถามความคิดเห็นนี้คืนให้กับผู้ประสานงานในโรงเรียนของท่านเพื่อรวบรวมใส่ซองที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้ จัดส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ต่อไป

ขอขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

นางสวณัยนัปพร แก้วจิราสิน

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทรศัพท์ 087-5022573

ตอนที่ 1 การสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	
2.	อายุ (เศษปีที่เกิน 6 เดือน ให้นับเพิ่มอีก 1 ปี) ☐ 20 - 30 ปี ☐ 31 - 40 ปี ☐ 41 - 50 ปี ☐ 50 ปีขึ้นไป	
3.	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก	
4.	ตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน ☐ ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ☐ ครู	
5.	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน (เศษปีที่เกิน 6 เดือน ให้นับเพิ่มอีก 1 ปี) ☐ ไม่เกิน 5 ปี ☐ 6 - 10 ปี ☐ 11 - 15 ปี ☐ 16 - 20 ปี ☐ 21 - 25 ปี ☐ 26 - 30 ปี ☐ 30 ปีขึ้นไป	

ตอนที่ 2 การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควรเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด นครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	1.ความรู้ (Knowledge: X₁)						
1	มีความรอบรู้ในด้านทฤษฎีต่างๆ หรือความรู้ที่เป็นพื้นฐานของการทำงาน						
2	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม ผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ผู้นำ และภาวะผู้นำ						
3	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา						
4	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ						
5	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงและความขัดแย้ง						
6	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสร้างปฏิสัมพันธ์และการพัฒนาเพื่อนร่วมงาน						
7	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และท้องถิ่น						

ข้อ	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด นครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
8	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ กระบวนการ และหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา						
9	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน						
10	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารแหล่ง เรียนรู้และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้						
11	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับนวัตกรรมและ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการ จัดการเรียนรู้						
12	มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล						
13	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงาน ธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่						
14	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา						
15	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนเพิ่ม ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการบริหาร สถานศึกษา						
16	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา						
17	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการจัดการ เรียนการสอน						
18	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้						
19	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพ ผู้เรียนให้รู้จักการจัดการและคิดเป็น						

ข้อ	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด นครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
20	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ ชีวิตของผู้เรียน						
21	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน						
22	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการและ กระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา						
23	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณธรรม และ จริยธรรมของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่คุรุสภา กำหนด						
24	มีความสามารถในการนำความรู้เชิงทฤษฎีไป ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้						
2.ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual abilities: X₂)							
25	มีความสามารถทางด้านตัวเลข คิดคำนวณได้อย่าง แม่นยำและรวดเร็ว						
26	มีความเข้าใจทางด้านภาษา สามารถเข้าใจในสิ่งที่ อ่านหรือฟัง ตลอดจนสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี						
27	มีทักษะการคิดวิเคราะห์ รับรู้ฉับไว สามารถระบุสิ่ง ที่เห็น และแยกแยะความแตกต่างได้อย่างรวดเร็ว						
28	มีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาได้						
29	มีความสามารถในการนำหลักเหตุและผลมา พิจารณาข้อเท็จจริง เพื่อเลือกแนวทางในการ ทำงานหรือการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่แตกต่าง กันได้						
30	มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำมาประยุกต์ใน การสร้างสรรคผลงานได้						

ข้อ	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด นครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
31	มีความจำดี สามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการทำงานและการแก้ปัญหาต่างๆได้						
32	มีความคิดหลากหลายในการแก้ไขปัญหา						
3.บุคลิกภาพ (Personality: X₃)							
33	มีแนวคิดที่ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน						
34	มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง						
35	มีความเข้มแข็ง อดทน						
36	มีความหนักแน่นและมั่นคงทางอารมณ์						
37	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง						
38	มีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมในการเป็นผู้บริหาร						
39	ทำงานว่องไว รวดเร็ว และรอบคอบ						
40	แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย						
41	ปฏิบัติตนได้เหมาะสมและถูกต้องตามกาลเทศะ						
42	วางตัวได้อย่างเหมาะสมและเป็นกันเองกับ ผู้ร่วมงาน						
43	มีอารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส ไม่เครียด						
44	พูดจาสุภาพ เรียบร้อย อ่อนโยน						
45	กล้าตัดสินใจในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่างๆ ได้รวดเร็วและมีเหตุผล						
46	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป						
47	น่านับถือเป็นที่ไว้วางใจ และมองผู้อื่นในแง่ดี						
48	มีกิจกรรมยามว่างที่เรียบร้อย เป็นที่ยกย่องของสังคม และศิษย์						
49	มีจิตวิญญาณของความเป็นครู รักและเอาใจใส่ ผู้เรียนอย่างทั่วถึง						
50	มีความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน						

ข้อ	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด นครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	4.ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Passion for the task and the experience flow: X₄)						
51	มีความมั่นใจในอนาคตของการทำงาน และ คาดหวังกับการทำงาน ณ สถานศึกษาแห่งนี้ใน ระยะยาว						
52	มีความรักและผูกพันกับสถานศึกษา						
53	มีความเข้าใจนโยบายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน						
54	เต็มใจปฏิบัติงานตามนโยบาย กฎระเบียบ และ ข้อบังคับที่กำหนด						
55	เห็นด้วยและยอมรับวัฒนธรรมขององค์กร						
56	ใช้ความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ						
57	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของ สถานศึกษา						
58	เห็นคุณค่าของตัวเองในการเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วย ขับเคลื่อนสถานศึกษา						
59	ทุ่มเทให้กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง ความสามารถ						
60	อุทิศตนและมีความเสียสละในการทำงานเพื่อ ส่วนรวม						
61	เต็มใจปฏิบัติงานอื่นๆนอกเหนือจากที่ได้รับ มอบหมาย						
62	กล่าวถึงสถานศึกษาต่อบุคคลอื่นในเชิงบวก						
63	มีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาแห่งนี้						
64	ไม่ท้อถอยเมื่อเจออุปสรรคในการทำงาน						
65	เรียนรู้จากความผิดพลาดและเริ่มต้นใหม่						

ข้อ	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด นครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
66	มีความมุ่งมั่นในการวางแผนการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย						
67	มีการตรวจสอบติดตาม และค้นหาสาเหตุ เมื่อผลงานไม่เป็นไปตามแผนงานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้						
68	พัฒนาแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ						

ตอนที่ 3 การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควรเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	1.คุณภาพของผู้เรียน (Y₁)						
1	ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น						
2	ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด						
3	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ ใคร่ครวญไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ						

ข้อ	คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
4	ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล						
5	ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ด้วย ตัวเอง						
6	ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานเป็นทีม						
7	ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ และ ประสบการณ์ มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ (แนวความคิด โครงการ โครงงาน ชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์)						
8	ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเองใน ด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน อย่าง สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม						
9	ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาสังคมใน ด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน อย่าง สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม						
10	ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้จากพื้นฐาน เดิม และบรรลุผลตามหลักสูตรสถานศึกษาในด้าน ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการต่างๆ						
11	ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการ ทดสอบอื่นๆ เพิ่มขึ้น						
12	ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดี พร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นและการ ทำงานหรืองานอาชีพ						
13	ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่ สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและ วัฒนธรรมอันดีของสังคม						

ข้อ	คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
14	ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย						
15	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย						
16	ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง ระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี						
17	ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละ ช่วงวัย						
18	ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น						
2.กระบวนการบริหารและการจัดการ (Y₂)							
19	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และ พันธกิจที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา						
20	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และ พันธกิจตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น						
21	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และ พันธกิจตามวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษา แห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัด						
22	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และ พันธกิจได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม						
23	สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจั ดการศึกษา						
24	สถานศึกษามีการนำแผนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา						
25	สถานศึกษามีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและ ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง						

ข้อ	คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
26	สถานศึกษามีการบริหารอัตรากำลัง						
27	สถานศึกษามีการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา						
28	สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน						
29	สถานศึกษามีระบบการนิเทศภายในและนำข้อมูล มาใช้ในการพัฒนา						
30	บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษามี ส่วนร่วมในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และร่วม รับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา						
31	สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาหลักสูตร และจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบ ด้าน เชื่อมโยงวิถีชีวิตจริง และครอบคลุมทุก กลุ่มเป้าหมาย						
32	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาคู บุคลากร ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ						
33	สถานศึกษาจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มา ใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน						
34	สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายใน และภายนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย						
35	สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อ การจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย						
36	สถานศึกษาจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา						
	3.กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ (Y₃)						
37	จัดการเรียนการสอนตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา						

ข้อ	คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
38	จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง						
39	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง						
40	มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเฉพาะสำหรับผู้ที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือพิเศษ						
41	จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะ แสดงออก แสดงความคิดเห็น สรุปลองค์ความรู้และนำเสนอผลงานได้						
42	ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้						
43	สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย						
44	ครูผู้สอนมีการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยเน้นการการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก						
45	ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและหลากหลาย						
46	ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้						
47	ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้						

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวนัยน์ปพร แก้วจรัสสิน
วัน เดือน ปี เกิด	12 ตุลาคม 2530
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีการอาหาร) มหาวิทยาลัยมหิดล ประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	58/32 หมู่ 4 ต.ธรรมศาลา อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

